یەکیەتیی لاوانی دێموکراتی کوردستانی ئێران

بەڵگەنامەی کۆنگرەی پێنجەم

ژمارە (2)

کۆنگرەی ئۆگرانی ڕێبازی قاسملو

لاوانی وشیاری کوردستان، هێزی ڕۆنانی کۆمەڵگایەکی پێشکەوتوون

پێڕست

پێشەکی
پەیامی کردنەوەی کۆنگرە
پەیامی هەیئەتی ئامادەکاری کۆنگرە
ڕاپۆرتی سیاسیی ـ کۆمەڵایەتیی کۆمیتەی بەڕێوەبەریی گشتیی پەسەندکراوی کۆنگرەی پێنجەم
ڕەوشی نێونەتەوەییو لاوان
ڕۆژهەڵاتی ناڤینو لاوان
ڕەوشی سیاسی ئێرانو لاوان
ڕەوشی سیاسیی کوردستان بەگشتیو کوردستانی ئێران بە تایبەتی
ـ بزووتنەوەی نەتەوەییو لاوان
بزاڤەکۆمەڵایەتییە نوێیەکان
ـ بزووتنەوەی ژنان
ـ بزووتنەوەی خوێندکاران
ـ بزووتنەوەی کرێکاران
ـ بزووتنەوەی مامۆستایان
ـ بزووتنەوەی ڕۆژنامەگەریی
ـ بزووتنەوەی ژینگەپارێزان
NGOکانو کۆمەڵگای کوردستان
مافی مرۆڤ
ئیعدامو سەرکوت لە ئێراندا
مینە چێندراوەکان
دیاردە کۆمەڵایەتییەکان لە کۆمەڵگای ئێرانو کوردستاندا
بێکاری
منداڵان گەورەترین قوربانی سیاسەتەکانی کۆماری ئیسلامی
قاچاخی ژنانو لەشفرۆشی
بەرز بوونەوەی ئاستی ڕێژەی تەڵاق لە ئێراندا
ئێعتیاد
کۆچی لاوانو هەڵاتنی مێشکەکان
خۆکوژی
ئیدز
قەیرانی دەروونیی لاوان
گەڵاڵەی تەناهیی کۆمەڵایەتی

شوناسی نەتەوەیی
لاوی کوردو کۆمەڵگای کوردستان
کەلێنی نێوان نەوەکان (دابڕانی نەوەکان)
الف: لاو لە بنەماڵەدا
ب: لاو لە کۆمەڵگادا
ج: لاو لە سیستمی پەروەردەو فێرکردندا
ئەرکەکانی یەکیەتیی لاوانی دێموکراتی کوردستانی ئێران لەم قۆناخەی خەباتدا
ڕاپۆرتی کارو تێکۆشانی یەکیەتیی لاوان لە ماوەی کۆنگرەی 4 هەتا پێنجەم
بڕیار و ڕاسپاردەکانی کۆنگرەی پێنجەم
پەیامەکانی کۆنگرەی پێنجەم بۆ:
بنەماڵەی سەربەرزی شەهیدان
بنەماڵەی زیندانیانی سیاسی
بۆ پارتە سیاسیەکانی بەرهەڵستکاری کۆماری ئیسلامی
بۆ توێژەکانی تری کۆمەڵگای کوردستان بەتایبەتی و ئێران بە گشتی
پەیامی ڕێکخراو، ناوەند، کۆمەڵە و کەسایەتییەکان بۆ کۆنگرەی پێنجەم
پیام (مجموعه فعالان حقوق بشر در ایران)
پیام سازمان غیردولتی تحقیق و توسعه تلورانسی اینترناشنال کردستان
بروسکەی پیرۆزبایی ڕێکخراوی ئازادی لاوانی کوردستان – سەنتەری کۆیە
بروسکەی پیرۆزبایی ڕادیۆی "دەنگی دێموکراسی"
پەیامی پیرۆزبایی کۆمەڵەی کاری دیموکراتی
پەیامی پیرۆزبایی وتەبێژی فیدراسیۆنی ڕێکخراوە مەدەنییەکانی کۆیە
پەیامی بەڕێز شەریف فەلاح
پەیامی بەڕێز عارف نادری
پەیامی بەڕێز د. حسێن لاجوردی
پەیامی پیرۆزبایی هەڵۆکانی باوەمیر لە مەریوان
تەشکیلاتی نهێنی یەکیەتیی لاوانی دێموکراتی کوردستانی ئێران لە شاری مەهاباد
تەشکیلاتی نهێنی یەکیەتیی لاوانی دێموکراتی کوردستانی ئێران لە شاری بۆکان
پەیامی تەشکیلاتی نهێنی حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران لە شاری پیرانشار
پەیامی لاوانی شاری نەغەدە بۆ پێنجەمین کۆنگرەی یەکیەتیی لاوان
پەیامی دوو ئەندامی تەشکیلاتی نهێنی یەکیەتیی لاوانی دێموکرات لە شاری ورمێ
لیستی ناوی ڕێکخراوەکانی ڕۆژئاوایی کە پەیامیان ئاراستەی کۆنگرە کردووە
بەیاننامەی کۆمیتەی بەڕێوەبەری گشتیی سەبارەت بە کۆتایی هاتنی سەرکەوتووانەی کۆنگرەی پێنجەم

پێشەکی:

لە دەسپێکدا بەبۆنەی کۆتایی هاتنی سەرکەوتووانەی کۆنگرەی پێنجەم کۆنگرەی "ئۆگرانی ڕێبازی قاسملوو" کە لەژێر دروشمی (لاوانی وشیاری کوردستان، هێزی ڕۆنانی کۆمەڵگایەکی پێشکەوتوون) لە ڕۆژانی 1 تا 4ی گەلاوێژی 1388ی هەتاوی بەڕێوەچوو، لەسەرجەم ئەندامانی بەڕێزی بەشدار لە کۆنگرە و هەموو ئەو ئەندامانەی کە لەژێر چەتری ڕێکخراوەکەمان "یەکیەتیی لاوان" درێژە بە کارو تێکۆشان دەدەن، پیرۆز بایی دەکەین.

خۆشەویستان، کۆنگرەی یەکیەتیی لاوانی دێموکراتی کوردستانی ئێران کە هەر دوو ساڵ جارێك دەبەسترێ، یەکێك لەو ئەرکانەی کە بۆ بە ئەنجام گەیاندنی خۆی لەبەرامبەردا بە بەرپرس و ئەرکدار دەزانێ پێشکەش کردنی ڕاپۆرتێکی سیاسیی-کۆمەڵایەتی یە لەسەر لێکدانەوە و هەڵسەنگاندنی بارودۆخ و لایەنە جۆربەجۆرەکانی ژیانی لاوانی کوردستان لە ئێران بە گشتی و لە کوردستانی ئێران بە تایبەتی. هاوکات لەگەڵ ئەو ڕاپۆرتەدا ڕاپۆرتی کار و تێکۆشانی ڕێکخراوەکەی "یەکیەتیی لاوان" لە ماوەی نێوان دوو کۆنگرەدا بە شێوەیەکی بابەتیانە دەنووسێتەوە و لەناو کۆنگرەدا دەیهێنێتە بەر باس و تاوتوێ دەکرێ، دواجار هەردوو ڕاپۆرتەکە بە گونجاندنی تێبینی و سەرنجەکانی ئەندامانی بەشداری کۆنگرە بە تێکڕای دەنگ پەسەند دەکرێ و لە دەرەنجامی کۆتایی کۆنگرەش دا بڕیار و ڕاسپاردەکانی کۆنگرە پێشنیار دەکرێن و لە لایەن ئەندامانی کۆنگرەوە دەنگی متمانەیان پێدەدرێ و دەچنە بواری جێبەجێکردنەوە. هاوکات بەرنامە و پێڕەوی نێوخۆی یەکیەتیی لاوان کە لە کۆنگرەدا جارێکی تر پێچداچوونەوەی پێدا کرا و لەسەر بڕگە و مادەکانی هەڵوەستە کرا، لە دوو تویی نامیلکەیەکی سەربەخۆدا چاپ و بڵاو کراوەتەوە.

هاوڕێیان، بەڵگەنامەی ژمارە (2) وێڕای هەر یەکە لە ڕاپۆرتی سیاسی-کۆمەڵایەتی، ڕاپۆرتی کارو تێکۆشانی ڕێکخراو، بڕیار و ڕاسپاردەکان، پەیامەکانی کۆنگرەی پێنجەم و بەیاننامەی کۆتایی هاتنی کۆنگرە، هەر یەکە لە پەیامی کردنەوەی کۆنگرە، پەیامی هەیئەتی ئامادەکار و کۆی پەیام و برووسکە پیرۆزباییەکانی کە بۆ کۆنگرەی پێنجەم هاتوون لە خۆ دەگرێ.

لەکۆتاییدا بەناوی کۆمیتەی بەڕێوەبەری گشتیی یەکیەتیی لاوانی دێموکراتی کوردستانی ئێرانەوە سوپاسی هەموو ئەو دۆست و هاوڕێیانەمان دەکەین کە بەوپەڕی دڵسۆزییەوە لە هەر یەك لە لێژنەکانی ئامادەکاری کۆنگرەدا، هاوکارمان بوون.

بەسپاسەوە

کۆمیتەی بەڕێوەبەری گشتی یەکیەتیی لاوانی دێموکراتی کوردستانی ئێران

پەیامی کردنەوەی پێنجەمین کۆنگرەی یەکیەتیی لاوانی دێموکراتی کوردستانی ئێران، کۆنگرەی "ئۆگرانی رێبازی قاسملوو"

بەڕێزان کۆمیتەی ئامادەکاری کۆنگرەی پێنجەمی یەکیەتیی لاوان
بەڕێزان ئەندامانی رێبەرایەتی حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران
میوانانی ئازیز
سلاوێکی گەرم و شۆڕشگێڕانە

هاوڕێیانی هێژا، وێڕای رێز و حورمەت بۆ هەمووان، ئیزنتان لێ دەخوازم کە پەیامی کردنەوەی کۆنگرەی پێنجەمتان کە شانازیەکی ئێجگار گەورەیە و بە من بەخشراوە، لە خزمەتتاندا ئاراستە بکەم.

لەم رۆژە پیرۆزەدا کە بۆ هەموو کەس دەست نادا و لەم بۆنە پیرۆزەدا خۆم زۆر بە بەختەوەر دەزانم کە لەنێو کۆڕی گەرمی ئێوەدا ئامادەم و لەهەمان کاتیشدا ئەو شانازیە گەورەشتان پێ بەخشیوم کە کۆنگرەکەتان واتە کۆنگرەی پێنجەم بە پەیامێك بکەمەوە.
زۆر سپاستان دەکەم بۆ ئەو متمانەیە و ئەم شانازیە گەورەیە.

ئامادەبووانی بەڕێز

پاش راگەیاندن و دامەزرانی حیزبی دێموکرات لەسەر بناغەی کۆمەڵەی (ژ.ك) لەساڵی 1945ی زایینی لە شاری مەهاباد، رێبەرایەتی هەڵبژێردراوی کۆنگرەی یەکەمی ئەو حیزبە و بەتایبەتی سکرتێرە ورد بین و دوور ئەندیشەکەی (شەهید پێشەوا قازی محەمەد) بەو دەرەنجامە گەیشتن کە بۆ چەندین مەبەستی عەقلانی و مۆدێرن چەندین رێکخراوی سێنفی دابمەزرێنن، کە بەخۆشیەوە رێکخراوزی لاوانی دێموکرات یەکێك لەو رێکخراوانە بوو کە بەپشتیوانی و رێنوێنی حیزبی دێموکرات دامەزرا. لە دامەزراندنی رێکخراوی لاوانی حیزبی دێموکرات هەتا بڕیاری دامەزراندنی یەکیەتیی لاوان لەساڵی 1359ی هەتاوییدا، یەکیەتیی لاوان هەتا ئەم کۆنگرەیە هەروەك حیزبی دایك واتە حیزبی دێموکرات چەندین قۆناخی جۆراوجۆری تێکۆشانی بڕیوە و سەربەرزانە و

قارەمانانە لە کوورەی خەبات هاتووەتە دەر، هەربۆیە جێگای شانازی پێکردن و هیوای ئەمڕۆ و داهاتووی کوردە.

قۆناخی یەکەم: سەردەمی کۆماری کوردستان

هاتنە مەیدانی لاوان بۆ نێو گۆڕەپانی خەبات لە قۆناخی سەردەمی کۆماردا، ئاوێنە تەواو نوێنی نواندنی کار و چالاکی پڕ بەرهەم و پێشاندەری دیاربوونیان بوو لە پانتایی خەباتدا بە شێوەیەکی تەواو سەردەمیانە.

قۆناخی دووەم: پاش رووخانی کۆمارە جوانەمەرگەکەی کوردستان

لەم قۆناخەدا هەتا سەرکەوتنی شۆڕشی گەلانی ئێران، لاوان بە گرتنیان و ئەشکەنجە و دوورخستنەوەیان بە خۆڕاگری و راوەستانیان لە بەرانبەر داگیرکەران و زاڵماندا، یەکیەتیی لاوان قۆناخێکی بەراستی سەربەرزانە لە ژیانی خۆیدا تێپەڕ دەکات.

قۆناخی سێهەم: قۆناخی دوای شۆڕشی گەلانی ئێران و دەست بەسەردا گرتنی ئەو شۆڕشە لە لایەن تاقمێ ئاخوندی فالانژەوە سەرەتای ئەو قۆناخە بوو کە ئێمە هاتین بۆ ڕێکخراوی لاوان.

ئەو قۆناخە دەتوانین بۆ ماوەی 22 ساڵ واتە لە کۆتایی ساڵی 1357ی هەتاوییەوە هەتا ساڵی 1379ی هەتاوی بەم شێوەیە هەڵسەنگێنین و شرۆڤەی بکەین. قۆناخی راپەڕین و خۆڕاگری، شەهیدان، خۆ پێگەیاندن، هیوا و ئومێدەواری، خۆ بەهێز کردن و فێربوون و ئەمەگناسی، قۆناخی مەتەرێز و ئەزموونی شەڕی چەکداری، کە لەراستیدا لە پڕشنگدارترین لاپەڕەکانی مێژووی کار و تێکۆشانی ئەم ڕێکخراوەیەیە.

قۆناخی چوارەم: ئەو قۆناخە لەساڵی 1379ی هەتاوییەوە واتە لەساڵی 2000ی زایینیی هەتا هەنووکە دەستی پێکردووە و بەردەوامە. دەتوانین ئەم قۆناخە بە قۆناخی زێڕینی تێکۆشان و خەبات و درەوشانەوەی لاوان چ لەنێوخۆ و چ لە دەرەوەی وڵات ناو لێبنێین. لەم قۆناخەدایە لاوانی تێگەیشتوو و تێکۆشەر بەگشتی هەست بە بەرپرسایەتی زیاتر دەکەن. خۆ پێدەگەیەنن، دەچنە نێو کۆڕ و کۆبوونەوە گەورەکان، ڕێکخراوگەلی جۆراوجۆر پێك دێنن. لە ئامراز و کەرەستەی پێشکەوتووی راگەیاندن کەڵك وەردەگرن،

ئاستی زانیاریان بەرز دەکەنەوە، زمانگەلی جۆراوجۆر فێر دەبن و ڕۆڵی دیپلۆمات دەگێڕن. دەبنە مامۆستا و تەشکیلات ڕێکدەخەن و لە ئەزموونەکانی رابردوو کەڵك وەردەگرن، بیری کۆمەڵی مەدەنی و بیری نەتەوەیی و ناسیۆنالیزم پەرە پێدەدەن.

بۆیە لێرەدا جێگای خۆیەتی روو بکەینە پێرلاشێز و مامۆستای دێموکراسی و پێغەمبەری ئاشتی دڵنیا بکەینەوە، کە نەوەکانی ئەمڕۆ هەموو هەوڵی خۆیان خستووەتە گەڕ، بە بێ وچان خەبات دەکەن و تێدەکۆشن تا چیدیکە لە داهاتوودا ڕەخنە لە ئەمڕۆیان نەگرن.

قۆناخی پێنجەم: قۆناخی گەیشتن بە ئامانجەکان و قۆناخی رزگاری نەتەوەییە، بۆیە دەبێت بە جیدی خۆتان بۆ ئەو قۆناخە ئامادە بکەن.

روون و ئاشکرایە کە ئێوە بە باوەڕ بە ڕێباز و وزەی شۆڕشگێڕانەتان بە شانازی و قارەمانی دەتوانن لە ئەمڕۆ و داهاتوودا خۆتان لەهەمبەر نەیاران و دوژمنانی نەتەوەکەمان تەیار بکەن و بە ئەمەگناسی و حەز بە خزمەت کردن بە نیشتمانی دایکمان (کوردستانی ئازیز)، لە ڕێگەی ڕێکخستن و پێوەندی گرتن لەگەڵ چین و توێژە جیاجیاکان بە تایبەتی توێژی لاوان، داهاتووی کاری ڕێکخراوەیی خۆیان گەرەنتی بکەن.

ئێمە لە سیمای گەشی ئێوەدا حەز و خولیا و ئاواتەکانمان دەبینین. بڕواشمان وایە بەهەوڵ و تێکۆشانتان لە هەموو بوارەکاندا، مێژووی کورد و کوردستان هەمیشە شانازیتان پێوە دەکات. کاتێ کە هەواڵی دەسکەوتەکانتان لە ڕاگەیاندنە گشتییەکان و میدیا جیهانییەکان بڵاو دەبێتەوە، نەتەنیا ئێمە وەك کادر و پێشمەرگەی ئەم حیزبە بەڵکوو هەموو کۆمەڵانی خەڵکی کوردستان بە بوونتان شانازی دەکەن. تەنانەت ڕێبەرانی شەهیدیشمان ئێستا خۆیان بە بەختەوەر دەزانن کە ڕێبازەکەیان توانیویەتی لاوانێکی وەك ئێوە پێبگەیەنێت. ڕێبازی پڕلەشانازی سێ ڕێبەری شەهیدمان و پەیڕەو کردنی ئەو ڕێبازە لە لایەن یەکیەتیی لاوانەوە، سەلمێنەری ئەو ڕاستییەیە کە مەگەر دوژمنانی ئازادی و نەتەوە مافخوازەکان لە خەو و لەنێو گۆڕدا ببینن کە ڕێبوارانی ڕێگای پێشەوا و دکتۆر قاسملوو و دکتۆر شەرەفکەندی مەتەرێزی خەبات و بەرخۆدان

هەتا گەیشتن بە مافە ڕەواکانی نەتەوەکەیان، چۆڵ و بێ ڕێبوار بکەن. بەڵکوو بەدڵنیاییەوە ئەمڕۆ لاوانی خەباتکاری وڵاتەکەمان بە گرتنی پێنجەمین کۆنگرەی خۆیان لەکاتی خۆیدا، ئەوەیان بە ئاشکرا ڕاگەیاند کە ڕێبازی حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران، حیزبی سێ شەهیدی هەرگیز نەمری نیشتمانەکەمان (قازی، قاسملوو و شەرەفکەندی) و حیزبی هەزاران شەهیدی ئازا و بوێر و خۆبەخش، حیزبی کۆمەڵانی خەڵکی کوردستان و بەشخوراوان و زیندانیانی سیاسی، هەرگیزا و هەرگیز لە مێژووی ژیانی ئێمەدا تا گەیشتن بە ڕزگاری و دەستەبەرکردنی ئازادی و ئاوەدانکردنەوەی نیشتمانەکەمان، بۆ سەدان ساڵی دیکەش ئەم ڕێبازە داهێنەر و سەردەمیانەیە و لەڕاستیدا ئاوێنەی ڕاستەقینەی دێموکراسی یە.

ئێوە نوێنەرانی کۆنگرە، لاوانی پێشمەرگەی قارەمان، چ لاوانی بە ئەمەگی دەرەوەی وڵات و لاوانی خۆڕاگری کەمپەکانی حیزب سەرتان بەرزە، چونکە لە هیچ کاتێکدا ئامادە نەبوون سەرتان لە بەرامبەر دوژمنانی کورددا نەوی بکەن. ئێوە لە ڕاستیدا سەرمایە و پشتیوانی ڕاستەقینە و دڵسۆزی حیزبە خۆشەویستەکەمانن و لەهەمان کاتیشدا هێزێکی کارا و ئەکتیف و بەپرنسیپ و جێگای متمانەی ڕێبەرایەتی حیزب دێنە ئەژمار و خەڵکی کوردستانیش بە هەموو شێوەیەك لەسەر بیر و ئەندێشە و تواناییەکانی ئێوە بۆ ئاوەدانی داهاتوو لەهەموو بوارەکاندا حیسابێکی تایبەتیان کردووە بۆ ئێوەی ئازیز و خۆشەویست، کە لە هەموو کاتە دژوارەکاندا لەگەڵ حیزب بوون و بە دڵنیایشەوە بەو بروسکەی خۆڕاگرییە کە لە چاوەکانتاندایە لەگەڵ ئەم قوتابخانە و ڕێبازە دەمێننەوە.

بۆیە لاوانی بەشەرەفی وڵاتەکەمان، لەم بڕگەیە کە قۆناخێکی هەستیار و گرینگە ئەرکی سەرشانتان لەجاران قورسترە چونکە ئاسۆی ئێمە و وڵاتەکەمان بەکەڵك وەرگرتن لە وزە و توانای ئێوە لە جاران ڕوونترە. لە هەلومەرجێکدا کە چییەتی ڕاستەقینەی کۆماری ئیسلامی هەموو دەمامکە بەناو مرۆڤدۆستی لە سەری ڕامالێ و نێوەڕۆکی دزێو و چەپەڵی ئەو سیستەمە فاشیستیە بۆ هەموو لایەك لە جاران زیاتر ئاشکرا بووە و لە ئاستی ناوچەیی و نێونەتەوەییدا بەتەواوی تەریك کەوتووەتەوە. ئەرکە لەسەر شانتان

که بەدانانی پلانی لۆژیکی و تاکتیکی نوێ و دیاریکردنی ستراتیژی گونجاو خۆتان بۆ پێکهێنانی گۆڕانی بنەڕەتی له داهاتوودا ئاماده بکەن. به ئومێد به داهاتوو دەبێ خۆتان به چەکی زانست تەیار بکەن تا پێشەنگی ڕێگای ڕزگاری و ئازادی بن. له هەمان کاتیشدا شانبەشانی هەموو هێزه پێشکەوتنخوازەکانی دیکەی ئێران و کوردستان لە سەنگەری دژی سەرەڕۆیی، بۆ هێنانه دی سیستمێکی دێموکرات و فیدراڵ و چەسپاندنی مافی دیاریکردنی چارەنووس تا ڕووخانی کۆماری بەناو ئیسلامی، لاوان له خەبات و تێکۆشان بەردەوام بن.

هاوڕێیانی لاوم:

له کۆتاییدا سەرەڕای پیرۆزبایی دووبارەی بەستنی پێنجەمین کۆنگرەکەتان و هیوای سەرکەوتنتان له داهاتوودا، ئاواتەخوازم ڕۆژێك دابێ که هەمووومان دەست لەنێو دەستی یەك بگەڕێینەوه بۆ باوەشی گەرمی نەتەوەکەمان. به ئومێد به توانا و وزەی ئێوه کۆنگرەی داهاتووتان لەنێو خۆی کوردستانی ئێراندا، ساز بکەین.

دووباره ڕێز و حورمەت بۆ ئێوەی خۆشەویست که ئەم شانازییەتان پێ بەخشیم.

سەرکەوێ خەباتی میللی دێموکراتیکی نەتەوەی کورد له کوردستانی ئێراندا.

به هیوای هاتنەدی ئاوات و خەونەکانی هەموو لاوانی شیاوی کورد.

ڕەزا فەیزی

1388/5/1ی هەتاوی بەرامبەر به 2009/7/23ی زایینیی

پەیامی هەیئەتی ئامادەکاری پێنجەمین کۆنگرەی یەکیەتیی لاوانی دێموکراتی کوردستانی ئێران

لاوانی ئازادیخوازو مافخوازی کوردستان!

نوێنەرانی بەڕێزی کۆنگرە!

نوێنەرانی ڕێکخراوە کوردستانییەکان!

میوانانی بەڕێز!

بە ناوی کۆمیتەی بەڕێوەبەریی گشتییو هەیئەتی ئامادەکاری پێنجەمین کۆنگرەی یەکیەتیی لاوانی دێموکراتی کوردستانی ئێران لە ژێر ناوی کۆنگرەی: "ئۆگرانی ڕێبازی قاسملوو" و بە دروشمی :"لاوانی وشیاری کوردستان، هێزی ڕۆنانی کۆمەڵگایەکی پێشکەوتوون"، پڕ بەدڵ بەخێرهاتنتان پێ دەڵێمو هاتنتان مایەی شانازییە بۆ ڕێکخراوەکەمان.

بەڕێزان!

لە کاتێکدا کە پرۆسەی بەجیهانیبوونو گوتاری مۆدێرنیتە بە خێراییەکی زۆرەوە هەموو کۆمەڵگای جیهانی دەتەنێتەوەو بە کەڵکوەرگرتن لە ئامرازەکانی پێوەندییە گشتییەکان کاریگەریی لەسەر هەموو بیاڤە گشتییو تاکەکەسییەکانی جڤات دادەنێت، دێموکراسیو بەها مرۆییەکان وەکوو پرسێکی جیهانیو بزووتنەوەیەکی سەرتاپاگیر خۆیان نواندو دێموکراسی لە ئاستی سیاسیو کۆمەلایەتیدا گەیشتە تەشقی خۆی بە چەشنێك کە دەتوانین بڵێین هەنووکە سیستمە ئیدۆلۆژییە رەگداکوتاوەکانو ڕێژیمەکانیان کە بێسڵکردنەوە لە ڕێگای هێژموونییەکی ستەمکارانەوە، دەست لە هەموو بیاڤە سیاسی ـ کۆمەڵایەتییەکانی جڤات وەردەدەن، لە کۆمەڵگای ئەمڕۆی جیهانیدا لە لایەن خەڵکەوە جێگای متمانە نینو ڕەواییان نەماوە.

لەم نێوەدا لاو وەکوو توێژێکی زیندوو و ئاوانگاردی کۆمەڵگا زیاتر لە هەموو توێژەکانی دیکەی جڤات، دەکەونە ژێر باندۆری گۆڕانکارییە سیاسیو کۆمەڵایەتییەکانەوە. بە لەبەرچاوگرتنی ڕەوشی نالەباری جیهانی لە ڕووبەڕووبوونەوە لەگەڵ قەیرانی شەڕ، نائەمنی، داتەپینی ئابووری، پێشێلکاری ماڤ کەمینە نەتەوەکان، مافەکانی مرۆڤ،

تیرۆریـزم، پیسبوونی ژینگـە، سـەرەڕۆییو دیکتـاتۆری، ڕەگەزپەرسـتیو شـۆڤێنزمو ئـەو بەربەسـتانەی کـە مـرۆڤ بـە دەسـتی مـرۆڤ دەچەوسـێتەوە، لـە تەنگەژەیـەکی قووڵدایـەو بێگومان لە ئاستی جیهانیدا ڕەوشی لاوانی خستۆتە مەترسیەوە.

جێگای ئاماژەیە کە ئەزموونی زیاتر لە سێ دەیـەی دەسـەڵاتداریەتی داخـراوی ڕێـژیمی کۆماری ئیسلامی، بـە هـۆی سـەپاندنی سیاسـەتێکی نامرۆڤانـەو بـەدوور لـە هەرچەشـنە پرنسیپێکی دێموکراتیك، لە ڕێـڕەوی هەڵتەکانـدنی دامـەزراوە کۆمەڵایەتیـەکانی هـەناوی کۆمەڵگاوە، بێ هیچ چەشنە بەربەسـتو لەمپـەرێکی ئـەوتۆ، لـە سـەرەوەڕا خـۆی بەسـەر هـەموو بیاڤـە کۆمەڵایەتییـەکانی خـوارەوەدا، دەسـەپێنێو کۆمـەڵگای لـە داخراویـدا هێشتۆتەوە. بۆیە هەڵاواردنە نەتەوەیی، ئایینی، جینسیو کولتوورییەکان لـە ئێرانـدا بـە زەقی بەرچاو دەکـەوێتو بێچارەسـەر هێشـتنەوەو پـەرەپێدان بـەو هەڵاواردنانـە، بۆتـە ئاخێزگەی بزاڤە کۆمەڵایەتییەکان. جێگای باسە کە لە وەها ڕێژیمێکدا پێگـەی لاوان، لـە دۆخێکی نالەباردایـەو ئاسۆی لاوەکان نـاڕوونو تاریکە. سیاسـەتگەلێك وەکوو: هـەژاری، بێکاری، قەیرانی شوناس، خەسارە کۆمەڵایەتییەکان، سـەرکوتو ئێعـدامو سـەدان کێشـەی دیکەی ئەمڕۆکەی لاو، کە بەرۆکی لاوانیان گرتووەو ڕۆژ لە داوی ڕۆژ پەرە دەستێنێ.

بەڕێزان!

سـەرمایەو سامانی سیاسیو کۆمەڵایـەتی نەتەوەکـەمان، بەرهـەمو دەسکەوتی ئامانجـە سیاسیو کۆمەڵایەتییەکانی نەتەوەیەك بووە کە بزووتنەوەی میللی ـ دێموکراتیکی کورد لـە گۆڕەپـانی خەباتـدا، گرینگـی تایبـەتی پـێ داوەو لـە سـاتەوەختە تاریکـەکانو ئاسـتەنگەکانی خەباتـدا، زۆرتـرین قوربـانی بـۆ داوە. لـە خـەباتی دێموکراسـیخوازی نەتەوەکەمانـدا سـەقامگیری پرۆسـەی ئاسـوودەیی ژیـانی کۆمـەڵانی خـەڵك، ئـازادیو دێموکراسی، هەمیشە بەرژەوەندییـە نەتـەوەییـەکانی نەتەوەکـەمانی کردۆتـە ئاوێنـەی باڵانوێنی خەباتو هەر ئەوەش بۆتە هۆی ئەوەی کـە ببێتـە خـاوەن پێگەیـەکی بـەهێزی کۆمەڵایەتیو سیاسی لە ئاستی جیهانیدا.

یەکیەتیی لاوانی دێموکراتی کوردستانی ئێران پتر لە 60 ساڵە لە گۆڕەپانی خەباتدا چالاکانەو ماندوونەناسانە لە پێناو دابینبوونی مافە سێنفیو نەتەوەیی‌یەکانی لاوانی ڕۆژهەڵاتی کوردستاندا خەبات دەکاتو ئەزموونی خەباتو بڕینی قۆناخە ئەستەمو دژوارەکانو پێداگری لەسەر خەبات لە پێناو ئامانجەکانی لاواندا، یەکیەتیی لاوانی وەکوو دینامیزمێکی بەهێز لە ڕۆژهەڵاتی کوردستاندا دەرخستووە. یەکیەتیی لاوان لە گۆڕەپانی کۆماری دێموکراتیکی کوردستاندا، هێزی چالاکو ئەکتیفی کۆمارو لە سەردەمی پاش کۆمار، هێزی مەیدانەکانی خەباتی ڕاپەڕینی 46 ـ 47و شۆڕشی بەشکۆی گەلانی ئێران، لە مەیدانی بەرگریی لە کوردستان، بە وێنەی هێزی پێشمەرگە، پێشەنگی خەبات لە چیاکانی کوردستانو لەم سەردەمەشدا وەك هەمیشە هێزی خرۆشانی جەماوەریو ڕابوونی لاوان لە ڕۆژهەڵاتی کوردستاندایەو لە ئاستی نێونەتەوەییشدا بە ئەندامبوون لە ڕێکخراوی گەورەی ئەنترناسیۆنال سۆسیالیستی لاواندا‌و زۆر ڕێکخراوی دیکە، بۆتە تریبوونێکی بەهێز بۆ گەیاندنی دەنگی مافخوازیی لاوانی کورد بە هەموو جیهان.

میوانانی هێژا!

کۆمیتەی بەڕێوەبەریی گشتیی یەکیەتیی لاوانی دێموکراتی کوردستانی ئێران، ڕێکەوتی 21ی خاکەلێوەی 1388ی هەتاوی، لە هەشتەمین کۆبوونەوەی خۆیدا بە هەست بە بەرپرسایەتیی کردن بەو ڕەوشە تایبەتیەی جیهانیو ناوچەییو بە پێی بەرنامەو پێڕەوی نێوخۆیی ئەو ڕێکخراوەیە، هەیئەتی ئامادەکاری بۆ بەستنی پێنجەمین کۆنگرەی یەکیەتیی لاوانی دێموکراتی کوردستانی ئێرانی پێکهێناو کارەکانی لە پێوەندی لەگەڵ کاروباری کۆنگرەدا پێ ئەسپارد. هەیئەتی ئامادەکاری کۆنگرە کە پێکهاتبوون لە: لێژنەی ڕاپۆرتی کۆنگرە، لێژنەی پێداچوونەوە بەسەر بەرنامەو پێڕەو، لێژنەی هەڵبژاردن، لێژنەی سکاڵاو پێشنیار، لێژنەی ڕاگەیاندن، لێژنەی پەیام بۆ کۆنگرە، کارەکانی خۆی بە وردبینی تەواوە و بە پشت بەستن بە پرنسیپە دێموکراتیکەکان بەئەنجام گەیاند.

بەڕێزان!

ئێمە وەکوو یەکیەتیی لاوانی دێموکراتی کوردستانی ئێران، پەروەردەی قوتابخانەی دێموکراتو ئۆگرانی ڕێبازی قازی، قاسملوو شەرەفکەندی، پێمان وایە کە بۆ وەفاداربوونو ئەمەگداری بە ڕێبازی قاسملوو و وەبیرهێنانەوەی یادی 20 ساڵەی شەهیدبوونی ئەو ڕێبەرە شۆڕشگێڕو مۆدێڕنەی نەتەوەکەمانو هاوخەباتی لەگەڵ خەڵکی کوردستانی وەفادار بە ڕێبازی شەهید د.قاسملوو، کۆنگرەکەمان بە ناوی ئەو شەهیدە دێموکراتو شۆڕشگێڕە مۆدێڕنەی نەتەوەکەمان دەکەینەوەو ڕێبازی پڕ لەسەروەری دەکەینە هەگبەی داهاتووی ڕێکخراوەکەمان.

ئێمە نەوەکانی ئەمڕۆو بەڕێوەبەرانی داهاتووی وڵاتەکەمان، لە قۆناخێکی ئەستەمو دژواری خەباتی دێموکراسیخوازی وڵاتەکەماندایەنو کۆنگرەکەمان لە ساتەوەختێکی پڕ لە گۆڕانو پرسهەلگری جیهانیو ناوچەیی دا دەبەسترێ کە جیهانو ناوچەی ڕۆژهەڵاتی نێوەڕاست ئاوس بە زۆر گۆڕانە کە هەموو بیاڤە سیاسیو کۆمەڵایەتییەکان دەگرێتەوەو ڕاستەوخۆ شوێن لەسەر هەموو چینو توێژەکانی کۆمەڵگا دادەنێ. بۆیە سەرخستنی ئامانجەکانی نەوەکانی ڕابردوو و بونیادنانی داهاتوویەکی ڕوونو کۆمەڵگایەکی پێشکەوتوو ئامانجمانەو لە پێناو ئامانجە سێنفیو نەتەوەیییەکانماندا شێلگیرانە پێداگری دەکەینەوە.

بەڕێزان!

ئیزن بدەن لە کۆتاییداو لە ڕێگای ئەم تریبوونەوە سڵاو بنێرین بۆ ئەو لاوە تێکۆشەرانەی یەکیەتیی لاوان لە نێوخۆی وڵاتدا کە بە هۆی هەلومەرجی تایبەتی خەبات نەماتوانی لە کۆنگرەدا بەشداریان بکەین بەڵام بەپەیامی خۆیان گڕوتینێکی دیکەیان داوەتە کۆنگرەکەمان، لێرەوە دەستی هاوخەباتیو ماندوویەتیو کۆڵنەدانتان بەگەرمی دەگوشینو گومانی تێدا نیە بەبوونی ئێوە وەکوو هێزی سەرەکی لە هەژاندنی دەریای کۆمەڵانی خەڵکی کوردستانداو خەباتی بەردەوامیتانو پشت ئەستووربوونتان بە ڕێبازی دێموکرات، ئەژنۆکانی دیکتاتۆریو سەرەڕۆیی لە ئێرانو کوردستاندا شلو

بێ‌هێزن‌و بەو هیوایەش کە کۆنگرەی داهاتووی ڕێکخراوەکەمان لە نێو کۆڕی گەرمی ئێوە لاوانی خەباتکارو ئازادیخوازو لە کوردستانی ئازادو دێموکراتیکدا ببەستین.

بۆیە بەو هیوایە کە کۆنگرەکەمان ببێتە بەردی بناخەی بونیادنانی کۆمەڵگایەکی پێشکەوتوو کە خەون‌و ئامانجی خەباتە ڕەواکەمانەو وەکوو هەمیشە یەکیەتیی لاوان ببێتە سەنگەری ئازادی، قوتابخانەیەك بۆ فێربوونی وانەکانی دێموکراسی، ماڵێك بۆ پێکەوەبوون‌و هاودەنگی‌و یەکڕیزی لاوانی ڕۆژهەڵاتی کوردستان.

لە کۆتاییشدا سوپاسی دەفتەری سیاسیی حیزبی دێموکرات‌و ئۆرگانەکانی حیزب‌و ئەو کەسانە دەکەین کە بۆ ئامادەکاری کۆنگرەکەمان هاوکارییان کردووین.

سەرکەوتن بۆ کۆنگرەی پێنجەمی یەکیەتیی لاوانی دێموکراتی کوردستانی ئێران!

سلاو لە بنەماڵەی سەربەرزی شەهیدانی یەکیەتیی لاوان!

بڕووخێ ڕێژیمی دیکتاتۆرو کۆنە پەرستی کۆماری ئیسلامی ئێران!

1ی گەلاوێژی 1388ی هەتاوی

هەیئەتی ئامادەکاری کۆنگرەی پێنجەمی یەکیەتیی لاوان

ڕاپۆرتی سیاسیی ـ کۆمەڵایەتیی کۆمیتەی بەڕێوەبەریی گشتیی

پەسەندکراوی کۆنگرەی پێنجەمی
یەکیەتیی لاوانی دێموکراتی کوردستانی ئێران

کۆنگرەی:
"ئۆگرانی ڕێبازی قاسملوو"

بە درووشمی:
"لاوانی وشیاری کوردستان، هێزی ڕۆنانی کۆمەڵگایەکی پێشکەوتوون"

راپۆرتی سیاسیی-کۆمەڵایەتیی کۆمیتەی بەڕێوەبەریی گشتی پەسەندکراوی کۆنگرەی پێنجەمی یەکیەتیی لاوانی دێموکراتی کوردستانی ئێران

بەڕێزان!

ئەندامانی کۆنگرەی پێنجەمی یەکیەتیی لاوانی دێموکراتی کوردستانی ئێران!

لاوانی چاوکراوەو ئازادیخوازی کوردستان!

ئیزن بدەن بە ناوی سەرجەم نوێنەرانی کۆنگرەی پێنجەمی ڕێکخراوەکەمان، "کۆنگرەی ئۆگرانی ڕێبازی قاسملوو" و لە ژێر دروشمی "لاوانی وشیاری کوردستان هێزی ڕۆنانی کۆمەڵگایەکی پێشکەوتوون"، هەروەها لە یادی 20 ساڵەی شەهید بوونی ڕێبەرەکەماندا ڕێز لە خەباتو تێکۆشانی ڕێبەری هەڵکەوتەی نەتەوەکەمان، شەهید د.قاسملوو بگرینو پەیمانی وەفاداری لەگەڵ ڕێبازە پڕ لەسەروەرییەکەیدا نوێ بکەینەوە. ئێمە وەکوو یەکیەتیی لاوانی دێموکراتی کوردستانی ئێران، پەروەردەی قوتابخانەی دێموکراتو ئۆگرانی ڕێبازی قازی، قاسملووو شەرەفکەندی، پێمان وایە کە بۆ وەفاداربوونو ئەمەگداری بە ڕێبازی قاسملوو و وەبیرهێنانەوەی ئەو ڕێبەرە شۆڕشگێڕو مۆدێڕنەی نەتەوەکەمان بۆ نەوەی نوێو ئاشناکردنی لاوانی کورد بە هزرو ئەندیشەی قاسملوو کۆنگرەی 5ی یەکیەتیی لاوان بە کۆنگرەی ئۆگرانی ڕێبازی قاسملوو ناودێر دەکەین. لە لایەکی دیکەشەوە هێنانی درووشمی "لاوانی وشیاری کوردستان، هێزی ڕۆنانی کۆمەڵگایەکی پێشکەوتوون" دەگەڕێتەوە بۆ ڕوانگەی دوکتور قاسملوو بۆ نەوەکانی داهاتوو و بە تایبەتی توێژی لاو و ڕۆڵی لاوان لە کۆمەڵگادا. ئەو پێی وابوو کە لاو لە کۆمەڵگا کۆڵەکەی گۆڕانەو بە بێبوونی توێژێکی ئاگاو وشیاری لاو، کۆمەڵگاکەمان ناتوانێ پێشکەوتن بە خۆیەوە ببینێو هەمووکاتێکیش لاوانی وشیاری کوردستانی وەکوو هێمای ڕۆنانو بونیاتنەری کۆمەڵگایەکی دێموکراتیكو پێشکەوتوو دەزانی. بۆیە هەر لە یەکەمین ئاخاوتنی پاش سەرکەوتنی شۆڕشی گەلانی ئێرانو ئاشکراکردنی کارو خەباتی

حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران، بەم وتەیە پشتیوانیی خۆی لە یەکیەتیی لاوانی دێموکراتی کوردستانی ئێران دەربڕی"سڵاو لە یەکیەتیی لاوان".

کۆنگرەی پێنجەمی یەکیەتیی لاوانی دێموکراتی کوردستانی ئێران، لە ساتەوەختێکی پڕ لە گۆڕانو پرسەهەڵگری جیهانیو ناوچەیی دا دەبەسترێ کە جیهانو ناوچەی ڕۆژهەڵاتی نێوەڕاست ئاوس بە زۆر گۆڕانی سیاسی، کۆمەڵایەتی، فەرهەنگیو ئابوورییە کە هەموو بیاڤە سیاسیو کۆمەڵایەتییەکان دەگرێتەوەو ڕاستەوخۆ شوێن لەسەر هەموو چینو توێژەکانی کۆمەڵگا دادەنێ.

بێگومان کۆنگرە وەکوو سەرچاوەی هەموو بڕیارە چارەنووسسازەکان، پێویست دەکات کە لە ماوەی 2 ساڵ کارو تێکۆشانی ڕێکخراوەیی خۆیدا، بارودۆخی سیاسیو کۆمەڵایەتی لاوان لە ئاستی جیهانی، ئێرانو کوردستان دا هەڵسەنگێنێو ئاوڕیان لێبداتەوەو بڕیارو ڕاسپاردە نوێیەکان لە هەمبەر ئەو گۆڕانکارییانە بخاتە بەرباسەوەو سیاسەتو بەرنامەکانو میکانیزمەکانی ڕووبەڕووبوونەوە لەگەڵ پرسە پێوەندیدارەکان بە لاوانەوە دابڕێژێتەوە.

ئاوڕدانەوە لە هەموو پرسە جیهانییەکانو ئەو هەموو ئاڵۆزیو پەرۆشییە جیهانیو ناوچەییانە لە مەودای ئەم ڕاپۆرتەدا نیەو ئێمە بە کورتی لە هەمبەر پرسە سیاسیو کۆمەڵایەتییەکانی جیهانی بە نیسبەتی لاوانەوە کە لێرەدا بە گرنگیدان بە پرسە جیهانییەکانو کاریگەریی دانان لەسەر توێژی لاوان لە ئاستی جیهان، ناوچەی ڕۆژهەڵاتی ناڤین، ئێرانو کوردستاندا بەرەوڕوویان دەبێتەوە، ئاوڕێکی گشتی دەدەینەوەو تیشك دەخەینە سەر لایەنە پێوەندیدارەکان بە توێژی لاوانەوە:

ڕەوشی نێونەتەوەییو لاوان

کاتێك باس لە پرسی لاوان دەکەین، ناکرێ باس لە سیاسەتی جیهانیو ڕەوشی نێونەتەوەییو کاریگەری لەسەر توێژی لاوان نەکەین. بێگومان بە هۆی تێکچڕژاوییو بەرینبوونەوەی بازنەی تۆڕە جیهانییەکان بۆ پێوەندیی کۆمەڵگای جیهانیو هەروەها سڕینەوەی سنوورەکان بە هۆی ڕەوتی خێرای بەجیهانیبوونەوە، سیاسەتی جیهانیو

ڕەوشی سیاسی‌و کۆمەڵایەتی جیهانی کاریگەرییەکی ڕاستەوخۆی لەسەر توێژی لاوان دادەنێت.

ڕەوتی دێموکراتیزاسیۆن لە ئاستی جیهاندا لە پەرەسەندندایەو لاوانی ئازادیخواز لە هەموو شوێنێکی ئەم جیهانەدا لە هەوڵدان بۆ گەیشتن بە مافەکانیانن. لە هەمانکاتیشدا ڕەوشی نالەباری زۆر ناوچەی جیهانی لە بەرامبەر قەیرانێکی قووڵی سیاسی، کۆمەڵایەتی‌و ئابووری دایە کە ژیانی لاوانی خستۆتە مەترسییەوە.

سیاسەتی جیهانی لە ڕووبەڕوو بوونەوە لەگەڵ قەیرانی شەڕ، نائەمنی، داتەپینی ئابووری، پێشێلکاری مافی کەمینە نەتەوەکان، مافەکانی مرۆڤ، تیرۆریزم، پیسبوونی ژینگە، سەرەڕۆیی‌و دیکتاتۆری، ڕەگەزپەرستی‌و شۆڤینزمو ئەو بەربەستانەی کە مرۆڤ بە دەستی مرۆڤ دەچەوسێتەوە، لە تەنگەژەیەکی قووڵدایە.

ڕێکخراوی نەتەوە یەکگرتووەکان لە گەڵاڵەی گەشەسەندنی هەزارەی سێهەمدا ڕایگەیاند کە" لاوان خاوەنی بیروبۆچوونی تازە و داهێنانی نوێن‌و بۆ ئەوەی گەشەسەندن بە خێرایی بەرەوپێش بڕوات پێویست بە بەشداری چالاکانەی لاوەکان لە هەموو بیاڤە سیاسی‌و کۆمەڵایەتی‌و ئابوورییەکاندا دەکات. کۆمەڵگای جیهانی بۆ چارەسەری کێشەکانی‌و گەیشتن بە گەشەسەندنێکی بەرین، داوای لە هەموو وڵاتان کردووە کە پشتیوانیی لە لاوەکان لە هەموو بیاڤەکاندا بکەن. شایانی باسە کە ریشەکێشکردنی هەژاری‌و برسییەتی، دژایەتی لەگەڵ نەخۆشی ئیدز، ئیعتیاد، پاراستنی ژینگە، جێگیربوونی دێموکراسی‌و کۆمەڵگای مەدەنی‌و ... پێویستی بە بەشداری لاوانە لە هەموو بیاڤەکاندا. ڕێکخراوی نەتەوە یەکگرتووەکان لە پێوەندی لەگەڵ بارودۆخی لاوان لە جێهاندا ڕایگەیاندووە کە: هەنووکە 113 میلیۆن لاو لە جیهاندا لە خوێندن بێ بەش‌و 88 میلیۆن بێکار، 10 میلیۆنی تووشبوو بە نەخۆشی ئیدزو جیا لەوەش زیاتر لە 500 میلیۆن لاو لە ئاستی جیهانیدا بە کەمتر لە 2 دولار لە ڕۆژدا ژیانی خۆیان بەڕێوە دەبەن. هەروەها بە پێی ئەم ئامارە، 30٪ موعتادان لە جیهاندا لە نێوان 15 ـ

20 ساڵ، لە ئاستی جیهانیدایە، 88 میلیۆن لاوی تەمەن 15 ـ 24 ساڵان بێکارو لە پەروەردەو فێرکردنی حیرفەی بێ بەشن.

ئەوڕۆکە هەموو وڵاتان بەو ئەنجامە گەیشتوون کە بێ بەشداری چالاکانەی نەوەی لاو لە گۆڕەپانە سیاسیو کۆمەڵایەتییەکانی وڵاتدا، پێشکەوتن بەدی نایەت. بۆیە هەر لەو بارەوە یوهان شولوینج، بەڕێوەبەری ئامادەکاری راپۆرتی نێونەتەوەیی لەمەڕ لاوان، دەڵێ: "سەرمایەگوزاری لەسەر لاوەکان زۆر گرینگە، چونکە لاوان ئایندەی ئێمەنو، بێ پێکهێنانو دابینکردنی پەروەردە بۆ لاوەکان، ئابووری جیهانی ناتوانێ گەشە بکات". هەروەها ناوبراو دەڵێ" لاوەکان بەر لە هەر شتێکی دیکە دەکەونە ژێر کاریگەریی راگەیاندنەکانەوە، واتە زۆرتر لە ژێر کاریگەری هێزە دەرەکییەکانن کە لە دەرەوەی کۆمەڵگاو بنەماڵە لەسەریانە".

پرۆسە جیهانییەکان ئەمڕۆکە بە خێراییەکی سەرسوڕهێنەر بەرەو پێش هەنگاو دەنێن. بۆ ئەوەی کە نەوەی نوێ ئاگاداری بارودۆخی جیهانی بێتو لە رووبەڕووبوونەوە لەگەڵ رەوشە سیاسیو کۆمەڵایەتییەکانی جیهانی مۆدێرندا ، پێویستە بە چاوکراوەیەکی زیاترەوە، چاو لە ئاسۆی گۆڕانکارییە جیهانییەکان بکەن.

بە پێی ئامارەکانی نەتەوە یەکگرتووەکان، 100 میلیۆن کەس لە جیهاندا لە کەلاوەکاندا دەژینو حەشیمەتێك نزیك بە 2 میلیاردو 400 میلیۆن کەس لە تەندرووستی پێویست بێبەشنو 200 میلیۆن کەس لە سەرچاوەی ئاوی خاوێن بێبەشنو رۆژانە بە داهاتی کەمتر لە 1دۆلار دەژین. 1 لە سەر 5ی حەشیمەتی جیهان، واتە شتێك نزیك بە 1/25 میلیارد کەس برسین.

ئاڵوگۆڕە سیاسییەکانی ئەم دواییانەی جیهانو بە هاتنە سەرکاری ئۆباماو گۆڕانی سیاسەتی ئەمریکا لە گۆڕەپانی سیاسەتی نێونەتەوەیی دا، کاریگەرییەکی راستەوخۆی لە سەر وڵاتانی جیهانی دانا. قەیرانی رکودی ئابووری، کێشەی هەڵواسراوی ئاشتیی نێوان عەرەب ـ ئیسرائیل، کێشەی تیرۆریزم کە رۆژ بەرۆژ بەرینتر دەبێتەوەو هەموو رۆژهەڵاتی ناڤینو باشووری رۆژئاوای ئاسیاو ئاسیای ناوەڕاستو باکووری ئافریقای

تەنیوەتـەوە، پرسی رووسیەو ئەگەری سـەرهەڵدانەوەی مۆسـکۆ وەك زلهێزێـك، پرسـی ئـەتۆمیی کۆمـاری ئیسلامیو مەترسـیی دەستوێڕاگەیشتنی رێـژیمی ئێـران بـە چـەکی ئـەتۆمی، لەگـەڵ هـەموو ئـەم کێشانەشـدا، پرسـی دێموکراسـیو مـافی مـرۆڤ هێشـتا لـە تەنگـەژەی سیاسـەتی نێونەتەوەییـدا ماوەتـەوەو رەوتـی گەشـەکردنی دێموکراسـی لـە رۆژهـەڵاتی ناڤینـدا بـە هـێمنی بـەرەو پـێش دەڕوات. دەبیـنین کـە لاوان بـە هـۆی ئـەو بارودۆخـــەو گەشـــەکردنی تـــوێژە تێرۆریســـتییەکان، دەکەونـــە داوی رێخکـــراوە تێرۆریستییەکانو دەستی ئەو رێکخراوانە ئـاوەڵا بۆتـەوەو کۆمـاری ئیسلامیی ئێـرانیش پشتیوانیی لەو رێکخراوانە دەکات. هەروەها کـەڵك وەرگـرتن لـە مێرمنـداڵانو تـازەلاوان لـە مەیدانـەکانی شـەڕدا، قاچـاخی کچـان لـە سەرانسـەری جیهانـدا، کێشـەی رەگـەزیو کەڵکوەرگرتنی جینسیو هەزاران دیاردەی دیکـەی جیهـانی داوێنـی لاوانـی گرتۆتـەوە. لـە پاڵ ئەوەشدا بزووتنەوەی لاوان لە سەرانسـەری جیهانـدا بـۆ باشـترکردنی رەوشـی لاوانو بەدەستهێنانی مافەکانیان تێکۆشانی خۆیان بەرینتر کردۆتەوەو زۆر هاڤبەندی جیهـانیو رێکخـراوی مـەدەنی دامـەزراون کـە تێدەکۆشـن بـۆ چارەسـەری ئـەو کێشـەو گرفتـە جیهانییانە بە نیسبەتی لاوانەوە. بۆیە هاتنـە ئـارای گوتـاری گـۆڕان لـە ئاسـتی سیاسـەتی جیهانیدا، گۆڕانیشی بەسەر سیمای ناوچە ئاڵۆزەکانی وەکـوو رۆژهـەڵاتی نـاڤین دا هێنـاو بۆ رووبەڕووبوونەوە لەگەڵ سیستمە نادێموکراتیـكو دیکتاتۆرەکانـدا، سیاسـەتی ئامریکا لـە "سـەخت ئـەفزاری"یـەوە گـۆڕا بـۆ "نـەرم ئـەفزاری". لـەم نێـوەدا پرسـی ئـازادیو مافەکانی مرۆڤ وەك پرسێکی جیهانی، باسێکە کە ئەگەرچی سیاسەتی ئەمڕۆی دەوڵەتی ئوباما مانۆڕی پێوە نادات، بەڵام ناوبراو لـە وتـەکانی ئـەم دوایییانـەی لـە رێکـەوتی پێـنج شەممە 14ی جۆزەردانی 1388ی هەتاوی لە قاهیرەدا بە روونی باسـی لـەوەی کـرد کـە ئـەمریکا تـەنیا دەتوانـێ رێـز لـەو حکوومەتانـە بگرێـت کـە مـافی خـەڵكو کەمینـەکان دەپارێزن.

بۆیە ئەگـەر ئێمـە لـە رووی سیاسـەتی نێونەتـەوەیی یـەوە بڕوانینـە بـارودۆخی لاوان، دەبینین کە رەوشی لاوان روو لـە خراپـی دەڕواتو چارەسـەرنەکردنی ئـەو دۆخـە ئـاڵۆزو

پڕ لە کێشەو پەرۆشییە سیاسیو کۆمەڵایەتییە، لە ئایندەدا مەترسییەکی گەورە دەبێت بۆ سەر لاوەکان.

ڕۆژهەڵاتی ناڤینو لاوان

گرنگی ژیۆپۆلتیکو ژیۆستراتێژیکی ناوچەی ڕۆژهەڵاتی ناڤینو بوونی ئەم ناوچەیە وەك ناوچەیەکی فرەکولتووریو فرە نەتەوەییو فرەئایینی راستییەکی کۆمەڵایەتی ـ سیاسی حاشاهەڵنەگرە کە ئەوڕۆکە ئاخێوی نێو کۆڕو کۆمەڵە سیاسیو بیاڤە باسەهەڵگرەکانی هاوکێشە سیاسییە نێودەوڵەتییەکانەو ئاسۆی گۆڕانکارییەکانی لە چارەسەرکردنی حقووقی ئەو کێشەو ئاڵۆزییانەیە.

بوونی دەسەڵاتە دیکتاتۆرو دواکەوتووەکانو لەبەرچاونەگرتنی مافە بنەڕەتییەکانی مرۆڤو هەروەها بوونی کولتوورێکی چەقبەستوو لەم ناوچەیەدا لە لایەکەوەو لە لایەکی دیکەوە کەوتنە نێو گێژاوی بەرژەوەندی زلهێزەکان بە درێژایی مێژوو، ئەم ناوچەیەی لە گەیشتن بە دێموکراسیو دابینبوونی مافە بنەڕەتییەکانی مرۆڤ دوا خستووە. بۆیە ئەگەر بە تێڕوانینێکی قووڵ لە پێکهاتەی کۆمەڵایەتیو کولتووری ڕۆژهەڵاتی ناڤین بڕوانین، دەتوانین بڵێین کە ڕۆڵی ڕێکخراوە دێموکراتیكو ئازادیخوازەکان لەم چەشنە کۆمەڵگایانەدا دوو قات بۆتەوە. لە لایەك سنووردابوونو ئیزن نەدانی دەوڵەتە دیکتاتۆرو تۆتالیتارەکان بە دامەزراندنی ڕێکخراوە ناحوکمییەکان، سەرکوتی بێبەزەییانەی خەڵكو ترس لە هێزی دینامیكو چالاکی لاو لە کۆمەڵگاداو لە لایەکی دیکەوە بوونی پێکهاتەی خێڵەکیو زاڵبوونی سیستمی عەشیرەتیو داگیرکردنی بیروهزری تاکەکەسی بە کولتوورێکی چەقبەستوو و ڕەگداکوتاو بۆتە هۆی کەمڕەنگ بوونی کاریگەری چالاکانی بواری مەدەنی لەم ناوچەیەدا. ڕۆژهەڵاتی ناڤین، یەکێ لە ناوچە هەستیارەکانی هەموو جیهانە کە هەموو کات کێشەی سەقامگیریی دیموکراسی تیایدا بەرچاو بووە. کێشەیەك کە سەرچاوەکەی لەم وڵاتانە، ڕەنگە نەبوونی "کولتوری دێموکراتیك" لە نێو کۆمەڵگا بێت. هەندێ لە وڵاتانی ڕۆژهەڵاتی ناڤین هێشتا خاوەنی

ڕێژیمی دیکتاتۆرن و بڕێکیش ئەم قۆناخەیان تێپەڕاندوە و قۆناخی "جێگربوونی یاسا دێموکراتیکەکان لە یاسای بنەڕەتی" ئەو وڵاتانەدا دەست پێکردوە. بەڵام لێرە شایانی باس کردنە، نەبوونی کولتورێکی سیاسی دێموکراتیك لە رۆژهەڵاتی ناڤیندایە، قۆناخی چوون بەرەو "سەقامگیرکردنی دێموکراسی" لەگەڵ ئۆرگان و یاسا دێموکراتیکەکاندا، درێژخایەنو پرۆسەکەی زۆر دوا خستووە. بەم پێیە، ئەمڕۆ باسی کۆمەڵگای مەدەنی لە رۆژهەڵاتی ناڤین، یەکێ لە باسە هەرە گرنگ و رەنگە لەبیرکراوەکان بێت.

لاوان لە ناوچەی رۆژهەڵاتی ناڤیندا بە هۆی ئەوەی کە رووبەڕووی دیکتاتۆری بوونەتەوەو دەسەڵات لە هەموو روویەکەوە رێگای گەشەکردنی لە خەڵکی بڕیوەو هیچ دەرەتانێك بۆ گەشەکردن نیە، بۆیە رۆژهەڵاتی نێوەڕاست نەخۆشەو بوونی دەسەڵاتە تۆتالیتارو سەرەڕۆکانیشو نالەباربوونی بارودۆخی ژیانی خەڵکی لە بیاڤە گشتییە سیاسی، کۆمەڵایەتیو کولتووریو ئابوورییەکاندا دوو ئەوەندەی دیکە پەکی خستووەو کاریگەرییەکەی قووڵی لەسەر ژیانی رۆژانەی خەڵکی داناوە.

لەم نێوەدا ڕێژیمی کۆماری ئیسلامی دەستێکی باڵای لە شێواندنی ناوچەکەدا هەیەو بە هۆی دەستێوەردان لە وڵاتانی ناوچەو زەقکردنەوەی کێشەی عەرەب ـ ئیسرائیلو هەڕەشە لە ئیسرائیلو نکۆڵی کردن لە کارەساتی هۆلۆکاست، لە دوورەوە دەستی لەسەر ئاگرەکەیەو دەبینین کە بە دالدەدانی تێرۆیستانو رێکخراوە تێرۆریستییەکان، دوو ئەوەندەی دیکە رەوشی ناوچەی رۆژهەڵاتی ناڤینی ئالۆز کردووە. هەژاری، بێکاریو نزم بوونی ئاستی خوێندەواری، بە چارەسەرنەکراو مانەوەی کێشە ناوچەیی‌یەکان، نەبوونی ئازادی، دێموکراسیو زاڵبوونی دیکتاتۆری، شکڵنەگرتنی کۆمەڵگای مەدەنی، دیاردەی تیرۆریزم، مەترسیی بلاوبوونەوەی چەکە کۆمەڵکوژەکانو ... بەرۆکی توێژی لاوانی لەم ناوچەیەدا گرتووەو دەرەتانی گەشەکردنی لێئەستاندووە کە دەتوانین بڵێین لەم نێوەدا بزووتنەوەی لاوان جیا لەوەی کە بزووتنەوەیەکی سێنفی‌یە، بەڵکوو بزووتنەوەیەکی سیاسیشە لە پێناو رووخاندنی ئەو سیستمە سەرەڕۆو دیکتاتۆرانەدا کە ژیانی لاوانیان تێکداوە.

ڕەوشی سیاسی ئێران و لاوان

ئێران وڵاتێکی فرەنەتەوەیەو هەرکام لە نەتەوەکانی پێکهێنەری ئەم وڵاتە ـ کورد، فارس، ئازەری، عەرەب، بەلووچو تورکمەن ـ بە شێوەی گشتی لە سەر خاکی خۆیان نیشتەجێن. بەهۆی زاڵ بوونی حکوومەتە دژی گەلی‌یەکان لە ڕەوتی مێژووی هاوچەرخی ئێراندا ئەو نەتەوانە لە هەموو مافە نەتەوەیی‌یەکانیان بێبەش کراون. پاش رووخانی ڕێژیمی پەهلەوی‌و بەتاڵابردنی دەسکەوتەکانی شۆڕش لە لایەن ئاخوندەکانەوەو هاتنەسەرکاری ڕێژیمێکی ئیسلامی وشك‌ودەمارگرژ، بزووتنەوەی میللی ـ دێموکراتیکی نەتەوەکانی ئێران، کەوتە قۆناخێکی مەترسیدارترەوە. بۆیە نەتەنیا دێموکراسی سەقامگیر نەبوو، بەڵکوو دێموکراسیخوازان کەوتنە بەر شەپۆلی سەرکوت‌و توندوتیژییەوە. تەنانەت بە کەڵك وەرگرتن لە سیاسەتی تێرۆری دەوڵەتی لە لایەن دامودەزگا دەوڵەتییەکانی کۆماری ئیسلامییەوە، بە سەدان ئازادیخواز چ لە نێو خۆی وڵات‌و چ لە دەرەوەی وڵات تێرۆر کران‌و بە توندی بزووتنەوە کۆمەڵایەتییەکانی سەرکوت کردن. کۆماری ئیسلامی لە ماوەی 3 دەیە دەسەڵاتداریەتی خۆیدا فەزایەکی ترس‌و تۆقاندنی بەسەر کۆمەڵگای ئێراندا سەپاندوە. ئەوەش دەگەڕێتەوە بۆ ئەوەی کە ڕێژیمی تۆتالیتاریزمی کۆماری ئیسلامیی ئێران، بەپێی بنەما ئیدئۆلۆژیکە دابڕاوەکەیان لە واقعییەتە دەرهەست‌و پێوەندییە دینامیکییەکانی کۆمەڵگا، ڕاستەوخۆ بێ‌سڵ کردنەوە، دەست لە هەموو بیاڤە گشتی‌و تایبەتییەکانی مرۆڤ وەردەدات‌و کۆنترۆڵی هەموو بوارەکانی ژیانی کۆمەڵگا دەکات. بە هۆی بوونی هێژمۆنییەکی ستەمکارانە، وەك مۆتەکەیەك بەسەر پەیوەندییە ئابووری‌و سیاسی‌و کولتوری‌و کۆمەڵایەتییەکانی جڤاتدا، کۆمەڵگای لە بازنەی دواکەوتوییدا هێشتۆتەوەو هەڵاواردنە نەتەوەیی، ڕەگەزی، ئایینی، جینسی‌و کولتوورییەکان لە ئێراندا بە زەقی بەرچاو دەکەوێت. بە شێوەیەك کە درێژەدان بەو سیاسەتە چەواشەکارانەو ستەمکارانە، بزاڤە کۆمەڵایەتییەکان لە ئاستی "کەلان"و "ورد" دا خۆیان دەرخستووە. ڕێژیم بە چەواشەکردن‌و سەپاندنی دیسپلینێکی وشك‌و نامرۆڤانەو ئامرازی، کۆمەڵگا بەرەو هەڵدێری باوەڕە ئەهریمەنی‌و

نامرۆڤانەکانیان ئاراستە کردووە کە دەتوانین بڵێین پاشڤەڕۆترین دەسەڵاتی جیهانییە لە هەزارەی سێهەمدا.

ئەو ڕێژیمە ئازادیکوژو دواکەوتووانە، بە مەبەستی هەرچی زیاتر بەرینترکردنەوەی سیستمی کۆنترۆڵو چاوەدێری بەسەر جڤاتدا، هەموو ئامرازەکانی ڕاگەیەنە گشتییەکانو سیستمی داگیر دەکەنو لە ڕێڕەوی هەڵتەکاندنی دامەزراوە کۆمەڵایەتیەکانی هەناوی کۆمەڵگاوە، بێ هیچ چەشنە بەربەستو لەمپەرێکی ئەوتۆ، لە سەرەوەڕا خۆیان بەسەر هەموو بیاڤە کۆمەڵایەتیەکانی خوارەوەدا، دەسەپێنن. جێگای باسە کە لە وەها ڕێژیمێکدا پێگەی لاوان، لە دۆخێکی نالەبارداو ئاسۆی لاوەکان ناڕوونو تاریکە. سیاسەتگەلێك وەکوو: هەژاری، بێکاری، قەیرانی شوناس، خەسارە کۆمەڵایەتییەکان، سەرکوتو ئێعدامو ... کە ئەمرۆ ئامارەکان راستییەکانی قەیرانە قووڵە کۆمەڵایەتیو سیاسییەکانی لاوان لە کۆمەڵگای ئێراندا دەردەخەن. لەم پێوەندییەدا پێویستە بگوترێ کە بە پێی هەڵکەوتەی جوغرافیاییو فرەنەتەوەیی بوونی وڵاتی ئێران، تەنیا سیستمێکی دێموکراتیكو فێدراڵ دەتوانێ مافەکانی لاوان دەستەبەر بکاتو ئایندەیەکی ڕووناکیان هەبێت.

هەڵوێستەیەك لەسەر هەڵبژاردنی دەیەمین خولی سەرۆك کۆماری لە ئێرانداو ڕووداوەکانی پێوەندیدار:

ئیدئۆلۆژی کۆماری ئیسلامی لەسەر ئەسڵێکی بنەڕەتی دامەزراوە، ئەویش جەختکردن لەسەر سوننەتی ئیسلامی وەکوو سەرچاوەی هەموو ئەرزشو بەهاکانی کۆمەڵگاو دەسەڵاتە، بە شێوەیەك کە ئەرکو مافەکانی کۆمەڵایەتیو سیاسی تاکەکانی کۆمەڵگا، تەنیاو تەنیا لە چوارچێوەی دیاریکراو و ئەدەبیاتێکی نەریتخوازانەی دەسەڵاتدا پێناسە دەکرێتو، هەر جۆرە بۆچوونو هەڵوێستو تێڕوانینێك لە دەرەوەی ئەم بازنەیە، ڕەسەنایەتیو بایەخێکی پێ نادرێ. نەریتخوازیو ئیرتجاعی دەسەڵاتداران چ وەك ئامرازو چ وەك ئامانجی سەرەکی، جەوهەری فیکریو سیاسی لە بەڕێوەبەریی وڵاتی ئێراندایە.

لەم ڕوانگەیەوە شێوازی ژیانو بەهاکانی تاك لە کۆمەڵگادا پێناسە دەکرێو دژایەتی لەگەڵ حکوومەتی ئیسلامیو ولایەتی فەقیە بە مانای دژایەتی لەگەڵ ئیسلامو خودا دێتە ئەژمار. ولایەتی فەقیە، ناوەندی سەرەکی دەسەڵاتو ئوتوریتە لە کۆماری ئیسلامی ئێراندایەو پێی وایە ڕەواییەکەی لە حاکمیەتی خودا وەردەگرێو، بەدیهاتنو بەڕێوەبردنی ئەحکامی بە ناوئیسلامی بەرزترین ئەرزشەو سیستمی ولایەتی فەقیە بەرپرسایەتی بەڕێوەبردنی ئەو ئەحکامەی لە ئەستۆدایە. تێکەڵاوکردنی فاکتەرەکانی پێوەندیدار بە ئولگووی دەوڵەتی تۆتالیتێرو ئولگووی دێموکراسی ڕواڵەتیو سەرەڕۆیی مەزهەبی، سەرچاوەی ئەسڵی ناتەباییو تێگەیشتنی جیاوازو دژبەیەکەو لەگەڵ ویستو داخوازیی بەرحەقو ڕاستەقینەی پێکهاتەی کۆمەڵگای ئێران، کە چارەنووسو داهاتووی خەڵکانی ئێرانی خستۆتە ژێر کاریگەری ناتەبایی.

سنوورداربوونی ڕکەبەرایەتیو پانتای هەڵبژاردن بە هۆی کۆمەڵێك گرفتو کێشەی پێکهاتەییو یاسایی، لەوانە "نظارت استصوابی" لە لایەن شورای نیگابانەوەو ئەو مەرجانەی کە بۆ هەڵبژاردنو هەڵبژێران دیاری کراوە، سنووردارکردنی هەڵبژاردن بە گرووپو دەستو پێوەندییەکانی ناوخۆی دەسەڵات، کە لە ڕاستیدا هیچ جۆرە دەستەبەندییەکی ڕەسەن لە حیزبو ڕێکخراوە سیاسییەکانی تێدا بەدی ناکرێ حەقیقەتێکی حاشا هەڵنەگر دەسەلمێنێ ئەویش بەدی نەکرانی هیچ جۆرە پێوانەیەکی دێموکراتیك بۆ هەرچەشنە هەڵبژاردنێکە لە چوارچێوەی کۆماری ئیسلامی ئێراندا. هەر بەم پێیە، تێگونجانو زەرفییەتی ڕاستەقینەی خەڵك لە پێوەندی لەگەڵ چارەنووسی خۆیاندا، لە یاسای بنەڕەتیو پێکهاتەی دەسەڵاتی کۆماری ئیسلامیدا بە شێوازی جۆراوجۆر سنووردارو بەرتەسك کراوەتەوە.

ڕێژیمی کۆماری ئیسلامی ئێران لە خۆیدا هەڵگری کۆمەڵێك ئاڵۆزیو قەیرانە، لەوانە قەیرانی مەشروعییەت، قەیرانی بەشدارییەتییو قەیرانی بەڕێوەبەرایەتیو ... کە سەرتاسەری ژیانی ئابووری، سیاسیو فەرهەنگی وڵاتی تەنیوەتەوە، کە کاریگەرییو پێوەندی ڕاستەوخۆیان بە چارەنووسو داهاتووی وڵاتی ئێرانەوە هەیە.

لە 22ی جۆزەردانی ئەمساڵدا، یەکیەتیی لاوانی دێموکراتی کوردستانی ئێران بە ڕوانینێکی وردو واقێعبینانە، بەڕێوەچوونی دەیەمین خولی هەڵبژاردنەکانی سەرۆک کۆماری لە ئێرانی بایکوت کردو داوای لە هەموو لاوانی نیشتمانپەروەری وڵاتەکەمان کرد کە بەشداری لەو پرۆسەیەدا نەکەن. بەڵام پاش بەڕێوەچوونی هەڵبژاردن لە 22ی جۆزەردان، ئەحمەدی نەژاد لە لایەن وەلی فەقیهو شوورای نیگابانەوە بۆ جارێکی دیکە هەڵبژێردرایەوەو لە ئاکامی دەرەنجامەکانی هەڵبژاردن، باڵی ڕێفۆرمو ناڕازی بە دەرەنجامەکانی هەڵبژاردن، دەنگی ناڕەزایەتیی خۆیان هەڵبڕیو ئەوەش بووە هۆی ئەوەی کە خەڵکی بە شێوەیەکی بەرین بێنە سەر شەقامەکان. بە هاتنە سەرشەقامەکان لە لایەن خەڵکەوە، ڕێژیم شانو شکۆی تۆتالیتێرو سەرەڕۆیی شکاو ویست و داخوازییەکانی خەڵکی لە چوارچێوەی دروشمەکانی "مەرگ بۆ دیکتاتۆر" خۆی نواند. ئەمەش بووە هۆی سەرکوتکردنی توندی خۆپیشاندەران لە لایەن هێزەکانی ڕێژیمەوەو لە ئاکامی ئەو سەرکوتکردنەشدا کۆمەڵێك کوژرانو برینداو گیرانی هاووڵاتییانی لێکەوتەوە.

ئاکامی ئەم شانۆگەرییەو خرۆشانی خەڵك، جیا لەوەی کە لە ناوخۆی وڵات بوو بە هۆی بەزاندنی هێندێك کۆتو بەندو شکانی هەیبەتو قەوارەی بە ڕواڵەت لەشکان نەهاتووی دەسەڵاتی ئیسلامی، لە ئاستی نێونەتەوەییو ناوچەییشدا ڕێژیم لە ڕووی سیاسییەو کەوتە ژێر پرسیارەوەو قەیرانی ڕەوایی ڕێژیم دوو ئەوەندەی دیکە قووڵ بووەوە.

لە ڕوانگەی یەکیەتیی لاوانی دێموکراتی کوردستانی ئێرانەوە ئەم حەرکەتو خرۆشانە جەماوەرییە، هاواری مافخوازی دژی 30 ساڵ سەرکوتی دژی مرۆڤانەی دەسەڵاتی کۆنەپەرستیو سەدەناوەڕاستی کۆماری ئیسلامییەو یەکیەتیی لاوانی دێموکراتی کوردستانی ئێران، هێرشی دڕندانەو دژی مرۆڤانەی دەزگا سەرکوتکەرەکانی کۆماری ئیسلامی بۆ سەر خۆپێشاندەران بەگشتیو لاوانو خوێندکاران بە تایبەتی بە توندی مەحکووم و لە هەمان کاتدا پشتیوانیی خۆی لە هەرچەشنە بزاڤو حەرەکەتێکی

جـەماوەری دەردەبـڕێ، کـە رووخـانی کۆمـاری ئیسلامیو هاتنـە ئـارای حکوومـەتێکی دێموکراتیکو خەڵکی لا مەبەستە کە ڕێز بۆ کەرامەتو شەرافەتی مرۆڤ دادەنێ.

ڕەوشی سیاسیی کوردستانو کودستانی ئێران بە تایبەتیو دۆخی لاوان

کورد وەکوو گـەورەترین نەتـەوەی بێدەوڵـەت لـە رۆژهـەڵاتی نێوەڕاسـتدا، هێشـتا لـە قۆنـاخی رزگـاری نیشـتمانیدایەو بەسـەر چـوار وڵاتـی ئێـران، عێـراق، تورکیـەو سـووریە دابەش کـراوە. هەرچـەند لـە عێراقـدا پاش هەرەسهێنانی دیکتـاتۆری سـەددام، کـورد بـە بەشێك لە مافەکانیان گەیشتنو دەبیـنین کـە لـە چوارچێوەی سیسـتمێکی دێمـوکراتیکی فێـدراڵ دا ئیـدارەی کوردسـتان بـەڕێوە دەچـێت. ئـەوەی جێگـای باسـە لـەم بەشـەی کوردسـتاندا ئەوەیـە کـە ڕێکخراوەکـانی تایبـەت بـە لاوانو ڕێکخـراوە چاکسـازییە کۆمەڵایەتییەکان بە شێوەیەکی بەربڵاو خەریکی کاروتێکۆشانن.

لە کوردستانی تورکیەدا، پاش هەڵبژاردنەکان بۆ شارەوانی شارەکان، لـە ئاکامـدا پـارتی کۆمـەڵگای دێمـوکراتی (D.T.P) توانیی 98 شـارەوانی بباتـەوە. گومـانی تێـدا نیـە کـە تورکیـە ولاتێکـی نیمچـە دێموکراتیکـەو بزاڤـی رزگاریخوازانـەی کـورد لـە بـاکووری کوردستاندا، دەتوانێ لە ڕێگای هەندێ لە یاسا دێموکراتیکەکانی ئەو وڵاتەوە، خـۆی ڕێك بخاتو بتـوانێ پلـە بـە پلـە بـۆ دەسـتەبەربوونی مافـەکانی گـەلی کـورد لـەو پارچـەیەی کوردسـتاندا، هـەنگاوی شـیاو هـەڵبگرێت. لـەو پێوەندییـەدا لاوانـی کـورد سـەرەڕای ئـەو هەموو ئـازارو ئەشـکەنجەیە کـە لـە لایـەن دەسـەڵاتدارانەوە بەسـەریاندا زاڵ بـووە، بـەڵام هێـدی هێـدی دەتـوانن لـە گۆڕانکارییەکانـدا رۆڵێکـی مـەزن بگێـڕن. "ئامـاژە بـە خۆپیشاندانەکانی نەورۆزیو رابوونی هەستی نەتەوەیی لە نێو لاواندا".

لـە کوردسـتانی سـووریەدا بـە هـۆی زاڵبـوونی سیاسـەتێکی شۆڤینیسـتانە بەسـەر کوردستاندا هیچ مافێکی سەرەتایش تەنانەت لەو بەشەی کوردستاندا بەدی ناکرێ. بۆیـە لاوانـی کـوردیش سـەرەڕای سـەرکوتو ئێعـدام، ڕووبـەڕووی دەیـان گـرفتی سیاسـی بوونەتەوەو تەنانەت مافی هاووڵاتیبوونیان و شووناسی کوردبوونیـان لـێ وەرگیراوەتەوە.

بەڵام لەم نێوەشدا لاوانی کورد هەمیشە شەقامەکانیان هەژاندووەو بزاڤی نەتەوەیی کوردیان دینامیکتر کردووە.

ڕەوشی سیاسیی کوردستانی ئێرانو بارودۆخی لاوان

کوردستانی ئێران کە پێکهاتوو لە چوار ئوستانی (پارێزگای) کرماشان، ئیلام، کوردستانو ئازەربایجانی ڕۆژئاوایە، بە درێژایی مێژوو، ستەمی لێچووەو پەراوێز کەوتووە. بە درێژایی مێژووی خەباتی میللی ـ دێموکراتیکی نەتەوەی کورد لە کوردستانی ئێران دا، ئەو بزووتنەوەیە تێکۆشاوە لە پێناو وەلانانی ستەمی نەتەوایەتیو دابین کردنی مافە نەتەوایەتییەکانو دیموکراسیو ئازادی مرۆڤایەتیدا. ڕێژیمە یەك لەدوای یەکەکانی پاشایەتیو ئیسلامی بە گرتنەبەری سیاسەتی توانەوەی کورد، ویستویانە کە شوناسی ئەم نەتەوەیە بسڕنەوە. بۆیە هەمیشە کوردستان فەزایەکی خەفەقانو ملیتاریزەی بەسەردا زاڵ کراوەو هاوکات وەڵامی داخوازییە ڕەواکانی گەلی کوردیان بە ئاگرو ئاسن داوەتەوە. لێرەدا بە هێما کردن بە سیاسەتە دژەگەلییەکانی کۆماری ئیسلامی، لە چەند هێڵی سەرەکیدا، سیاسەتەکانی ڕێژم دەخەینە بەرباسەوە:

ـ بە ناڕەوازانینی کێشەی کوردو هەوڵی سڕینەوەی کولتووری یان ئاسیمیلاسیۆنی کولتووریو نەتەوەیی کورد.

ـ قەڵاچۆو ژینۆسایدی خەڵکی کوردستان.

ـ سەرکوتی بێبەزەییانەی ناڕەزایەتییە مەدەنییەکانی خەڵکی کوردستان، بە تایبەتی ناڕەزایەتی ژنان، لاوان، خوێندکاران، کرێکاران، مامۆستایانو ... هتد.

ـ داخستنی بنکە ئەدەبیو ڕووناکبیرییەکانو ڕێکخراوە مەدەنییەکانو هەروەها داخستنی بلاڤۆکە کوردییەکان.

ـ گرتنو دەستبەسەرکردنی ڕۆژنامەوانان، چالاکانی مەدەنیو بواری مافەکانی مرۆڤ و پێشێلکاری نامرۆڤانەی مافەکانی مرۆڤ.

ـ پەرەپێدان بە دیاردەی ئێعتیادو بڵاوکردنەوەی ماددە بێهۆشکەرەکان بە شێوەیەکی بەربڵاو سیستماتیك لە کوردستاندا (ژینۆ سایدی سپی).

ـ بەتاڵانبردنو کاولکردنی شوێنەوارە مێژوویـەکانو ئاوەژوونووسـینو چەواشـەکردنی مێژووی کورد.

ـ سووتانو ئاگرتێبەردانی بەروبوومو لێڕەوارەکانی کوردستان.

ـ پەراوێزخستنی پارێزگاکانی کوردستانو پەرەسەندنی بێکاری لەو پارێزگایانەدا.

ڕۆژهەڵاتی کوردستان جیا لەوەی کە هاوتەریب لەگەڵ کۆمەڵگای ئێرانـدا، بێبەشـە لـە ئازادییە بنەڕەتییەکانی، لە هـەمان کاتـدا بـە هـۆی کێشـەو کـەلێنی نەتەوایەتییـەوە ئـەو ستەمە دووبەرابەر بۆتەوە.

شایانی باسە کـە لـە ڕووی خزمەتگوزاریشـەوە بـە هاتنەسـەرکاری دەوڵـەتی نۆیـەم کـە هاوکات بوو لەگەڵ بەرنامەی چوارەمی پەرەئەستاندنی وڵات (1388 ـ 1384)هـەتاوی، لە حاڵێکدا سێ بەرنامەی پێشووتر لانیکەم لـە ناوچـە کوردسـتانییەکاندا هـیچ یـەك لـە ئاکامـەکانی خـۆی بـە تـەواوی نـەپێکابوو. بـەجۆرێ کـە کـەمترین پشـکی بەرهـەمهێنانی پارێزگایی لە بەرهەمهێنانی گشـتی وڵات لـە مـەودای بەرنامـەی سـێهەمدا، هـی پارێزگـای ئـیلام بـووەو پشـکی پارێزگای کوردسـتان لـە بەرهـەمهێنانی ناخالیسـی نەتەوەییـدا 1/2 بووە. هەروەها 75 لەسەدی ئاسانکارییە بانکییەکان لە سالی 83دا تەرخانی 7 پارێزگـای گـەورەو پێشـکەوتووی وڵات کـراوەو بـەپێی پێـوەر و دەرکەوتـەکانی گەشەسـەندوویی کۆمەڵایەتی پارێزگاکانی ئیلام، کوردستان، کرماشان و لوڕستان لە پلەی "زۆر بێبـەش"دا جێیان گرتووەو لە بواری ڕادەی خۆشبژێوی ڕێژەییەوە ئـیلام لـە خـوارترین ئاسـتدا جـێ دەگرێو ڕێژەی ڕاستەقینەی بێکارییش لـەم ناوچـەیەدا سـەرەوەی 30 لەسـەدە. ئەمـەش بە پێچەوانەی ئەسلی 48ی یاسا بنەڕەتییەکانی ڕێژیمە کە دەڵێ "سەرچاوەو ئیمکانـاتی ئابووری دەبێ بە شێوەیەکی دادپەروەرانە لە تەواوی ناوچـەکانی وڵاتـدا دابـەش بکـرێ". لەلایەکی دیکەوە زۆرترین پشك و ژمارەی پـرۆژەو بوودجـەی تـەرخانکراو و ڕادەسـتکراو لە ساڵی 84وە تا هەنووکە، پارێزگاکانی تـاران، ئیسفەهان، قـەزوینو مەرکـەزی وەریـان گرتووەو کەمترین بوودجەش بەری ئیلام، کوردستان، کرماشان و... کەوتووە.

لەم نێوەدا لاوانی کورد بە هۆی وەها سیستمێکی سیاسییەوە لە هەموو ئیمکاناتەکانی بژێوی ژیانو ئاسوودەیی بێبەش کراونو دەرەتانی گەشەسەندنیان لێهەڵبەستراوە.

بۆیە دەرنجامی بارودۆخێکی وەها، سەرهەڵدانی بزاڤە کۆمەڵایەتییەکانی لێ کەوتۆتەوە کە ڕۆژ بە ڕۆژ ئەم بزووتنەوانە پەرە دەستێننو لە پێناو دەستەبەرکردنی مافەکانیان دێنە گۆڕەپانی بزووتنەوەی میللی ـ دێموکراتیکی کوردستانەوە.

بزووتنەوەی نەتەوەییو لاوانی کورد

بزاڤی سیاسی ـ نەتەوەیی هەر نەتەوەیەك بە ئامانجی بنەبڕکردنو وەلانانی چەوسانەوەو دیلیو ڕزگاری لە چنگی دیکتاتۆری، بزاڤێکی عەقلانیو پرس هەڵگر بووە کە هەموو چینو توێژەکانی کۆمەڵ بۆ وەڕێخستنی ئەو چەشنە بزووتنەوانە بەشدار بوون. هیچ بزووتنەوەیەك بێ هیچ هۆکارێکی سیاسیو کۆمەڵایەتی سەری هەڵنەداوەو هەموو کاتیش بزووتنەوە ئازادیخوازو مافخوازەکان لە ترۆپکی سەرکەوتندا بوونو ڕووخانو نەمان بۆ دیکتاتۆرو سەرەڕۆکان بووە. لە نێو ئەم بزووتنەوەیەدا، گرینگترین ڕۆڵو بەرپرسایەتی لە سەرشانی توێژی لاوانە کە بە بەشداری کردن لە شۆڕشە ئازادیخوازەکاندا هەمووکات وەك ڕووبارێکی بە لرفە خرۆشاونو قەڵافەتی دیکتاتۆرییان تێك شکاندوە.

مێژووی خوێناوی نەتەوەیی کورد لە پێناو گەیشتن بە ئازادیدا، ئەوەی سەلماندووە کە هەزاران لاوی ئەمەگناسو نیشتمانپەروەری خۆی لەو پێناوەدا قوربانی داوە، هەروەك شەهید د.قاسملوو، ڕێبەری بیرتیژی نەتەوەکەمان دەڵێ: "گەلێك ئازادی بوێ، دەبێ نرخی ئەو ئازادییەش بدات"، بۆیە لاوانی کوردیش، بە فیداکارییەکانی خۆیانو بەخت کردنی گیانی خۆیان لە پێناو ئازادیو بە ئاواتی گەیشتنی نیشتمانەکەیاندا دریغیان نەکردووەو بوونەتە مایە شانازیو سەرفەرازی نەتەوەکەیان. هەروەك هەر نەتەوەیەك ڕۆڵەیەکی بەوەفای هەیە، نەتەوەی کوردیش، ڕۆڵەیەکی ئەمەگناسی بە نێوی "پێشمەرگە" هەیە کە لاوانی کورد، هەموو کات وەك پێشمەرگە، سینگی بۆتە قەڵغانی

تیری دوژمنانی نەتەوەکەی بۆ ئەوەی کە هیچ دوژمنێك نەتوانێ زەفەر بە جەستەی نەتەوەکەی بباتو ئەو توێژە گۆڕانهەلگرو خاوەن بڕوایەی کۆمەلگای کوردین کە بە ورەیەکی پۆلاییینەوە بەرامبەر بە دیکتاتۆریەتو داگیرکەرانی کوردستان، دەنگی مافخوازانەی خۆیان هەلدەبڕن. دەنگێك کە ئازادیو دێموکراسیو دادپەروەرییان کردۆتە ئاوێنەی بالانمای خەباتو تێکۆشانیان. لە گەلٚ ئەوەشدا لاوانی کورد لە لایەکی دیکەوە، لە ئاستی کۆمەلگاو بیاڤی گشتیدا، بەرخودانی مەدەنیو شۆڕشگێرانە توانی وەکوو کولتوورێکی چەسپاو و قبوولکراو ئەزموون بکرێتو توانیان خەباتی شاخو شار لە گۆڕەپانی شەقامەکاندا هاوئاراستەو هاوتەریب بەرەو پێش ببەنو بزاڤی نەتەوەیی بە لووتکە بگەیەنن.

بزووتنەوە کۆمەلایەتییە نوێیەکان

بزاڤە کۆمەلایەتییە نوێیەکان کە تایبەت بەم چەند سالەی دواییەی کوردستان هەیەو سەرهەلدانو بیچمگرتنی ئەو چەشنە بزووتنەوانە، ئاستی وشیاریو ئاگایی خەلکی کوردستان دەگەیەنێو دەتوانین بلێین کە ناسینی ویستو داخوازییەکانی توێژە جۆراوجۆرەکان لە چوارچێوەی بزاڤە کۆمەلایەتییە نوێیەکاندا، ئەو کەلێنو بۆشاییەی بزاڤی نەتەوەییو سەرتاپاگیری کوردستان پڕ کردۆتەوە. بۆیە لەم مەیدانەشدا لاوانی کورد دەورێکی ئەکتیڤو کاریگەریان لە سەرهەلدانی بزاڤی خوێندکاری، ژنان، مامۆستایان، ڕۆژنامەگەریو ...هتد، هەبووە. جێگای وەبیرهێنانەوەیە کە لاوانی کورد، وەك دینامیزمی پێکهێنانی گۆڕان لە کۆمەلگای کوردیدا، خاوەن شوناسێکی نەتەوەی کوردینو بە شانازی کردن بە مێژوو و کولتوورو ئوستوورەکانی نەتەوەکەی، لە پێناو گەشەکردنو پەرەسەندنی کۆمەلی کوردەواری دا پێشەنگو پێشڕەوی کۆمەلەکەیان بوونو لە بنیاتنانی کۆمەلێکی مەدەنیو دێموکراتیکدا هەنگاوێکی کاریگەریان هاوێشتووە.

تایبەتمەنـدی گرنگـی ئـەم بزاڤـە نوێیانـەی جیهـان لـە بنەماشـکێنی، بـەرەنگاری، ئاکارخوازی، فرەڕەهەنـدی، شـەبەکەیی، کەرنـەڤاڵی دایـەو بزوێنـەری بزاڤێکی تـەکووز، سیستماتیك‌و دینامیکی کۆمەڵگایە کە بانـدۆری خـۆی لەسـەر تـەواوی پێکهاتـەی کۆمـەڵ دادەنـێ. بۆیـە دەتـوانین بڵێین لـەم چـەند ساڵەی دواییـەدا شـەقامەکانیان هەژانـدووەو ویسـتو داخوازییـەکانی خـەڵکی کوردسـتانیان هێناوەتـە ئـاراوەو مانگرتنـە سەرتاسەرییەکانیان بەرینتر کردۆتەوە.

بزووتنەوەی ژنان

ژنان نیوەی کۆمەڵ پێك دەهێنن. بەڵام بارودۆخی ژنان لە نێو کۆماری ئیسلامیدا چ لـە ڕووی یاساییەوەو چ لـە ڕووی مـافی ژیانیشـەوە تووشـی هـەڵاواردنێکی قـووڵ بـوون. ئەوڕۆکـە بزووتنـەوەی مافویسـتانەی ژنـان لـە چوارچێوەی ویسـتە دێموکراتیکـەکانی خۆیاندا چالاکانە هاتوونەتە مەیدانو لـە شـەقامەکاندا دەنگی خۆیـان تێکـەڵ بـە بزاڤی دێموکراسیخوازی لە ئێرانـدا کـردووەو لـە نێـو ئـەو بزووتنەوەیـەدا جێگای ئاماژەیـە کـە ژنانی کورد وێڕای بانگەشە بۆ ویستە دێموکراتیـك‌و مەدەنییـەکانی خۆیـان، شانبەشـانی بزاڤی میللی دێموکراتیکی کورد لە کوردستانی ئێـران خـەبات دەکـەن. کچانی کوردسـتان هاوکـات چ لـە زانکـۆ، قوتابخانـە، ئەنجوومـەنو ڕێکخراوەکـانو سەرشـەقامەکان کـە داخوازییەکانی خۆیان دێننە گۆڕێ، وەکوو پێشمەرگەش لە مەیدانی خەبات دان.

بزاڤی خوێندکاران

خوێندکار وەك توێژێکی لێکۆڵەرو خاوەن پرسیارو ڕەخنـەگر لـە هـەر کۆمەڵگەیەکدا خاوەن گوتـارێکی عـەقڵانیو زانستیانەنو بـە سـەرنجدان بـە یاسا نێودەوڵەتییـەکان، لـە پێوەنـدی لەگـەڵ سـەرجەم بـوارە سیاسـی، کۆمەڵایـەتی، ئـابووریو فەرهەنگییـەکان دەجوڵێنەوە. بزووتنەوەی خوێندکاران لە ئێران بە گشتی ئەو بزوتنەوەیەیە کە ئـەمڕۆ بە هێزێکی بەرچاوروونەوە، ڕووبەڕووی دەسەڵات بۆتـەوەو ڕاشکاوانە لـە ئاستی زانکۆو شەقامو ڕای گشتیدا ئاکارو هەڵسوکەوتەکانی ڕێژیمی ئاخوندی دەداتە بـەر ڕەخنـەو بـە

دژی دیکتاتۆری دەوەستێتەوە. جێگای ئاماژە پێدانە کە زانکۆکان بە بیری ئیدئۆلۆژی چەقبەستووی کۆماری ئیسلامی گەمارۆدراوەو بە کەڵکوەرگرتن لە "بەسیجی خوێندکاری"و "حەراسەت"و دەیان دەزگای ئەمنییەتی کۆماری ئیسلامی، فەزایەکی ترس‌و تۆقان بەسەر زانکۆکاندا زاڵ کراوەو، زانکۆکان بوونەتە پادگانە نیزامییەکان بۆ خوێندکاران.

لەم چەند ساڵەی دواییدا و بەتایبەت لە سەرەتاکانی دەیەی هەفتای هەتاویدا، لە ژێر کارتێکەری کاریگەری چەند وەرچەرخانێکی گرنگی سیاسیدا، و بە هۆی چوونە سەرەوەی رادەی وەرگیرانی لاوانی کورد لە زانکۆو ناوەندە فێرکارییەکاندا، ئاستی بزاڤی خوێندکارانی کورد، هەم لە رووی چۆنایەتی‌و هەم لە رووی چەندایەتیەوە، هەڵکشاو بە دامەزرانی ئەنجوومەنە ئەدەبی‌و فەرهەنگی‌و هونەرییەکان‌و وەشانی گۆڤارو بڵاڤۆکی خوێندکاری لەلایەن خوێندکارانی نەتەوەخوازو دێموکراسیخوازی کوردەوەو رەنگدانەوەی ئارمانج‌و ویست‌و واقعیەتە سیاسی، ئابووری‌و کۆمەڵایەتییەکانی کۆمەڵگای کورد لەو دامەزراوانەدا، بزاڤی خوێندکاریی کورد پێی نایە قۆناغێکی نوێ، چارەنوسسازو مێژووییەوە. لە بارودۆخی ئێستاکەدا، خوێندکاران بە پشت بەستن بە پرەنسیپە دێموکراتیکەکان‌و رادیکاڵبوونی داخوازییە دێموکراتیکەکانیان، لە چوارچێوەی بزاڤە جەماوەرییەکاندا زانکۆکانیان هەژاندووە. دەبینین لەم دوو ساڵەی دواییەدا ژمارەی خوێندکارەکان لە ئاستی ئێران‌و کوردستاندا زیادی کردووە. بە ئاماژە کردن بە بارودۆخی ئەم دواییانەی ئێران‌و کوردستان‌و ئەو ئاڵوگۆڕانەی کە دوای هەڵبژاردنی دەیەمین خولی سەرۆك کۆماری لە ئێراندا، بە پێی ئامارە فەرمییەکان 569 خوێندکار گیراون‌و زیاتر لە 20 خوێندکار کوژراون کە 4 خوێندکاریان کوردەو هەروەها بە پێی هەندێك ئاماری نافەرمی نزیك بە 100 خوێندکار دەستبەسەر کراون. شایانی باسە کە زۆر لە خوێندکارە کوردەکان لە زیندانەکاندا ژیان بەسەر دەبەن‌و زۆریشیان پڕیاری حوکمی درێژماوەیان بەسەردا سەپاوەو زۆریشیان چاوەڕێی ئێعدامن. شایانی باسە کە رەوتی بێبەش کردن لە خوێندن لە ئێراندا لە نێو خوێندکارانی کوردو ئێرانی دەستی

پێکـردووەو زۆر لـە خوێنـدکاران بـە هۆکـارە جۆراوجۆرەکانـەوە لـە خوێنـدن بێبـەش دەکرێن.

بزووتنەوەی کرێکاران

چـینوتوێژە جیاوازەکـانی کۆمەڵگـەی ئێـران بـە دەسـت زوڵـمو ملهوڕیـەکانی ئـەو ڕێژیمەوە هاواریان لێ بەرزبۆتەوە. کرێکاران موچەی مانگانەیان نادرێتێ یان زۆر کەمە یـان لـە کـاتی خۆیـداو وەك پێویسـت بـە دەسـتیان ناگـات. بنەماڵـەکانیان لـە هەژاریـدا بەسـەردەبەنو لـە کـاتی دەربڕینـی هـەر شـێوە ناڕەزایەتییەکدا بـە ئـاگرو ئاسـن وەڵامـی داواکانیان دەدرێتـەوە. ئەسڵە نێونەتەوەییـە کرێکارییـەکان ژێـر پـێ دەخـرێو چالاکانی کرێکـاری بەتونـدترین شـێوە دژایـەتییان لەگـەڵ دەکـرێ. لەگـەڵ ئەوەشـدا بـەهۆی گەشەنەکردوویی، نەبوونی سـەرمایەگوزاری، نـەبوونی کارخانـەو ڕێـژەی بـەرزی بێکاری وڵاتو کوردسـتان بـە تایبـەتی، بزووتنـەوەی کرێکـاری لـە گەشەسـەندندایەو ناڕەزایەتییەکانی خۆیان لە چوارچێوەی مانگرتنەکاندا دێننە گۆڕێ.

بزووتنەوەی مامۆستایان

توێژی مامۆستایان توێژێکی دیکەی کۆمەڵگەی ئێرانن کە بە هەموو شێوەیەك لە ژێـر تـەوژمی گووشـاری ڕێـژیمی ئێرانـدا مووچـەی مانگانـەیان درەنـگ دەدرێو دابینـی پێویسـتییەکانیان ناکرێـت، لـە دەربڕینـی هـەر شـێوە ناڕەزایـەتی دەربڕینێـك پێشـیان پێدەگرێو ڕێکخراوی سینفی تایبـەت بـەو توێـژە بـەردەوام لـە لایـەن ڕێژیمـەوە لـە ژێـر گوشـاردایە و بەرپرسـانیان دەسبەسـەر دەکـرێن. بۆیـە لـەم یـەك دوو سـاڵەی دواییـەدا، مامۆسـتایان نیگـەرانی خۆیـان لـە ڕەوشـی بـژێوی ژیـانو کەمتەرخـەمی بەرانبـەر بـە مووچەی مامۆستایان، سیستمی پەروەردەو فێرکردن لە ئێراندا دەربڕیووەو جێگای باسە کە مانگرتنی سەرانسەری مامۆستایانی کوردستانی یـەکانگیریو هاوئاراستـەیی خـەباتی جەماوەریی مامۆستایان بوو.

بزووتنەوەی ڕۆژنامەوانی

ڕاگەیاندن وەك دەسەڵاتی چوارەمو نوێنگەی یەکەمی دەربڕینی ڕای جیاوازو ڕەخنەگر لە ئێراندا، لەمێژە ڕووبەڕووی بەربەست بۆتەوەو لە چوارچێوەی یاسای بنەڕەتی ڕێژیمی زاڵ بەسەر ئێراندا، هیچ ڕۆژنامەیەك نابێ لە دەرەوەی بەرژەوەندییەکانی ڕێژیم بدوێو بنوسێو ڕەخنە بگرێو گەندەڵییەکان ئاشکرا بکاتو دەسەڵات بخاتە ژێر پرسیارو وەکوو دەسەڵاتی چوارەم لە سیستمێکی دێموکراتیکدا ڕۆڵی خۆی بگێڕی.

لە لایەکی تریشەوە بایکۆتو سانسۆری خەبەریو پێشگیری لە بڵاوبوونەوەی هەواڵو زانیاریو راستییەکان لە ئێران بەگشتیو کوردستان بە تایبەتی کەشێکی بێئاگایی خوڵقاندووەو جینایەتەکانی کۆماری ئیسلامی بە نهێنی دەکرێنو ئەم ڕەوتە لە سەرکوتی ئازادیی چاپەمەنی لە ئاستێکی بەریندا بەڕێوە دەچێ. بە چەشنێك کە ڕۆژنامەنووسانی ئەنتێرنێتیو وێبلاگنووسانیشی گرتۆتەوەو ڕێگای هەموو زانیاریو هەر چەشنە ئاگاییو ڕاگەیاندنێك گیراوە. ئێران لە ڕۆژهەڵاتی نێوەڕاستو کوردستانی ئێرانیش لە ئاستی ئێراندا بوونەتە گەورەترین بەندیخانەی ڕۆژنامەنووسانو قەڵەمەکان دەشکێنرێنو ئازادیخوازان لە بەند دەکرێنو ڕێگای کاروانی هزرو داهێنانو جوانی دەگیردرێو شایانی باسە کە لە کوردستاندا تەنانەت ڕۆژنامەیەکیش بە زمانی کوردی چاپو بڵاو نابێتەوە. بە پێی دوایین لێکۆڵینەوەو زانیارییەکان لە ساڵی 2008ی زایینیدا لە ئاستیی جیهاندا 6 هەواڵنێرو ڕۆژنامەنووس کوژراون، 673 کەس بەند کران، لە ئێراندا 929 ڕۆژنامەنووس ئازارو ئەشکەنجە کراونو هەڕەشەی گیانیان لێکراوەو 5000 ماڵپەڕو وێبلاگ فیلتێر یان ڕاگیراون. بە پێی ڕاپۆرتی هەواڵنێرانی بێسنوور، لە سەرەتای ساڵی 2009وە تاکوو ئێستا لە ئاستی جیهاندا 6 هەواڵنێر کوژراونو 145 کەسیش بەند کراون کە ئەم ئامارانە دەرخەری ئەوەن کە ئازادیی چاپەمەنی لەم دواییانەدا تووشی خەسار هاتووە لە باتی ئەوەی بە ئاراستەی باشبوون دا

ڕێ بپێوێ لە ژێر سێبەری دەسەڵاتی سەرکوتو سانسۆڕو دژە ئازادیدا بەرەو ئاقاری خراپ بوون هەنگاو دەنێ.

لە ڕووداوەکانی ئەم دواییانەی ئێران پاش هەڵبژاردنی خولی دەیەمی سەرۆك کۆماری، جێگای وەبیرهێنانەوەیە کە ڕۆڵی وێبلاگنووسەکانو هەروەها ڕۆڵی ماڵپەڕی جیهانیی "فەیسبووك www.facebook.com" لەم ڕاپەڕینەدا بەرچاوە. شایانی باسە کە گرتنی ڕۆژنامەوانان پەرەی ئەستاندو زۆر لە ماڵپەڕەکان فیلتەر کران، ئەنترنێتو کافی نێتەکان داخرانو ڕەوشێك بەسەر ئێراندا زاڵ بوو کە دەرەتانی پێوەندی زۆر ڕوو لە کزی دەڕوات. ئەوەش بۆ ئەوە دەگەڕێتەوە کە ڕاگەیاندن لە سیستمی کۆماری ئیسلامیدا داخراوەو ڕاگەیاندن تەنیا بە مەبەستی کۆنترۆڵی کۆمەڵگاو بەلاڕێدا بردنی کۆمەڵگا کەڵکی لێوەردەگیرێ.

بزووتنەوەی ژینگە پارێزان

ئەم بزووتنەوەیە هاوکات لەگەڵ بزاڤە کۆمەڵایەتییەکانی دیکەی کوردستانی ئێران سەری هەڵداوەو چالاکانی مەدەنی کوردستان بە مەبەستی بەرگری لە سووتاندنی بەروبوومی کوردستانو تالانکردنو کاولکردن و شێواندنی ئێکۆسیستمی کوردستان بووەو هاوئاهەنگ لەگەڵ بزووتنەوە کۆمەڵایەتییەکانی دیکەدا هاتۆتە مەیدانەوە. جێگای باسە کە دامەزرانی ئەنجومەنە سەوزەکانو چالاکییەکانیان لە پێناو ژینگەی کوردستاندا، یەکێك لە دەسکەوتە مۆدێرنەکانی کۆمەڵگای کوردستانە.

NGOکان و کۆمەڵگای کوردستان

کۆمەڵگای کوردستان بە بەراورد لەگەڵ بەشەکانی دیکەی ئێران ڕووبەڕووی ستەمو سەرکوتێکی چەند قاتییەو بە هۆی زاڵبوونی ڕوانگەی ئەمنییەتی هەوڵدراوە وەکوو جڤاکێکی بە تەواوی داخراو بمێنێتەوەو دەرفەتی کرانەوە، گەشەو پێشفەچوونی نەبێو بنەماکانی کۆمەڵگای مەدەنی ڕەگدانەکوتێ و جێگیر نەبێت. بەڵام لە کۆتایی دەیەی 70ی هەتاویدا بە هۆی ڕکەبەریيو شەری قۆرخکردنی دەسەڵات لە نێوان باڵەکانی

دەسەڵاتدا، گەشەی حەشیمەتی شارنشین، پەرەئەستاندنی پەروەردەی گشتیی‌و ئاکادمیکی شارۆمەندان، کراوەیەکی کاتی هاتە ئاراوە، کە ڕێژیم دەیهەویست قازانجی خۆی لێ‌وەرگرێت. یەکێك لە بەرهەمەکانی ئەم قۆناغە، درووستبوونی NGOکان بوو، کە وەکوو یەکێك لە فاکتەرەکانی دێموکراسی لە هەر وڵاتێکدا لە قەڵەم دەدرێت. بەڵام دەوڵەتە سەرەڕۆکان وەکوو ئامرازێکی سیاسی لە NGOکان کەڵك وەردەگرن تا بەسەرقاڵکردنی لاوان ئەوان لە بەڕێوەبردنی ئەندێشەو بەرنامەی سیاسیی دژە دەوڵەت دوور رابگرن‌و وەکوو میکانیزمێك بۆ سوان‌و داهێزران چالاکیی سیاسی بزووتنەوەی لاوان کەڵکی ئامرازیی لێ‌وەربگرن. لەم پێناوەشدا بە دروستکردنی NGOکانی زەردو ساختە سیاسەتی بەدیلسازی‌و لەجێ دانانیان لە پێش گرتووە. لە لایەکی دیکەوە ڕێفۆرمیستەکانی حکوومەتی بۆ تەوژم‌و گوشارخستنەسەر باڵی بناژۆخوازو بەرتەسککردنەوەی هێژموونی ئەوان باوەڕیان بە "گوشار لە خوارەوەی کۆمەڵگاو ململانێ لە سەرەوەی دەسەڵات بوو"ـ ئەمەش یەکێکی دیکە لە مەبەستەکانیان بۆ کردنەوەی فەزا لە بەرانبەر NGOکاندا بوو. هەروەها لە بەر ئەوەی کە زۆربەی سیستمە نادێموکراتیکەکانی جیهانی سێهەم رووبەڕووی مەترسیی تەریککەوتنەوەی سیاسیی‌و ئابووریی نێونەتەوەیین لە بوون‌و ژمارەی NGOکانی نێو وڵاتەکەیان وەکوو ژستێکی سیاسی کەڵك وەردەگرن‌و بەدوای وەرگرتنی وام‌و یارمەتی ماددی لە ڕێکخراوەکان وەکوو بانکی جیهانی‌و سندوقی نێودەوڵەتی پووڵ‌و لەم بارەیەوە پێویستییان بە بوونی NGOکان هەیە.

بەڵام بەشێکی بەرچاوی ڕێکخراوەکان‌و ئەندامەکانیان بە هۆی هزری دێموکراتیك‌و ئاشنایەتی لەگەڵ مۆدێرنیتە، کۆمەڵگای مەدەنی‌و بنەماو پێکهاتەکانی، هەست بەبەرپرسایەتی مرۆڤی، نیشتمانی‌و مەدەنی، نەبوونە دەستەمۆی دەسەڵات‌و بۆ تەمرینی کاری هاوبەش‌و پێکەوەیی، بەشداری‌و هەڵوێست گرتنی زانایانەو کۆمایی کەڵکیان لەو بۆشاییی‌و دەرفەتە وەرگرت کە NGOکان بۆیانی دەستەبەر کردبوو. ستراتیژی‌و ئامانجێك کە بە دوای گۆڕان لە بیرورا، باوەڕمەندی‌و بەهاکانی ئەندامانی

کۆمەڵگادا بوو تا لەو ڕێگەشەوە بتوانن بەرەنگاری دەسەڵاتی سانتراڵیستی، هەڵاواردن، گەندەڵیی بەربڵاوی ماڵیو ڕانتخۆریی پەرەسەندوو بکەن کە جێگەیەکی بۆ باسکردن لە مافەکانی خەڵك، درووستبوونی جڤاکی مەدەنیو بواری تێکۆشان بۆ NGOکان نەهێشتبووەوە. بۆیە ڕێژیمیش لەم چەند ساڵەدا بە تایبەت لە کوردستان زۆربەی ڕێکخراوەکانی داخستو مۆڵەتی فەرمی چالاکیی پێیان نەدا. هەرچەند "سازمان ملی جوانان" باس لەوە دەکات کە لە هاتنەسەرکاری دەوڵەتی نۆهەم تاکوو خەزەڵوەری 1387، ژمارەی NGOکان لە 24 ڕێکخراوەوە بۆ 65 ڕێکخراو زیادی کردووە، بەڵام ئامارەکان پێشاندەری ئەوەن کە NGOکانو چالاکییەکانیان بەتەواوی ڕووبەڕووی دەستبەسەرکردن، دادگایی، ئەشکەنجەو بێبەشی لە چالاکیی مەدەنی، فەرهەنگیو ژینگەپارێزی بوونەتەوە.

یەکیەتیی لاوانی دێموکراتی کوردستان بە لەبەرچاوگرتنی ئەوەی کە سەدەی بیستو یەك وەکوو سەدەی NGOکان ناوزەد کراوەو پرۆژەی نەتەوەسازیی هەزارەی رابردوو جێگای خۆی بە پرۆژەی کۆمەڵگای مەدەنی لە هەزارەی سێهەمدا بەخشیوە، هەروەها ڕێکخراوی نەتەوە یەکگرتووەکانیش لە بەیاننامەی پەسندکراوی پەرەئەستاندنی هەزارەی خۆیدا، بەرنامەی بەهێزکردنی دامەزراوە مەدەنییەکان بەگەرەنتی بەشداریکردنی هەمووان، بچووك کردنەوەی پێکهاتەی دەوڵەتو گەڕانەوەی دەسەڵات بۆ کۆمەڵگا دەزانێو کۆنگرەی چوارەدەی حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێرانیش جەخت لەسەر پشتیوانییو پشتگیریی NGOکان لە ڕۆژهەڵاتی کوردستاندا دەکاتەوە، بەکەڵك وەرگرتن لە هەموو دەرفەتێك، هاندەرو پشتیوانی لاوان لە بواری کاری ڕێکخراوەییو کۆماییەیەو لەسەر ئەو باوەڕەیە کە دەبێ هاوکات لەگەڵ بایەخدان بە بیاڤی سیاسەت، گرنگیی تەواو بە جڤات، فەرهەنگو ئابووریش بدرێت. بۆ دەستەبەربوونی ئەم مەبەستەش NGOکان بە هۆی ئاخێزگەو پێگەی جەماوەری لە لایەكو دەستڕاگەیشتن بە سەرچاوەی دەوڵەمەندو بەرینی زانیاری، زانستو تکنیکی پێشکەوتوو (بە هۆی

ئامادەگی خۆبەخشانە، کاریگەریی خەڵك و بژاردەکان) لە لایەکی دیکەوە، باشترین میکانیزمن.

مافی مرۆڤ

بەداخەوە پاش 60 ساڵ تێپەڕبوون لە پەسندکردنی جاڕنامەی جیهانیی مافی مرۆڤ لە ساڵی 1948 بۆ بە فەرمی ناسینی ئابڕوو و کەرامەتی زاتیی هەموو ئەندامانی کۆمەڵگای مرۆڤایەتیو مافی وەکوو یەك و حاشا لێنەکراوی مرۆڤەکان، هەنووکەش وەبەرچاونەگرتنو سووکایەتیکردن بە مافەکانی مرۆڤو کردەوەی هۆڤانەی دەوڵەتان بەرامبەر بە شارۆمەندانی وڵاتانی ژێر دەسەڵاتیان لە زۆربەی وڵاتانی جیهانی سێهەمو دیکتاتۆری بەردەوامە.

کۆماری ئیسلامیی ئێران یەکێك لە دیارترینی ئەو وڵاتانەیە کە ئەگەرچی جاڕنامەکەی واژۆ کردووە، بەڵام بە بیانووی ناتەبابوونی بەندەکانی جاڕنامەکان لە گەڵ ئیدئۆلۆژیی ئایینزاتەوەری تاقمی دەسەڵاتدار لە پابەندبوونو جێبەجێکردنی دووری دەکەن. بەراوردێکی خێرای 30 خاڵی پەسندکراوی جاڕنامەکە لەگەل دۆخی هەنووکەیی ئێران دەرخەری دۆخی نالەبارو کارەساتێکی مرۆڤییە. بە پێی ڕاگەیاندراوی "ڕێکخراوی مافی مرۆڤی کوردستان"، لە ڕۆژهەڵاتی کوردستاندا، هەر 5 خولەك بە جۆرێك لە جۆرەکان مافەکانی مرۆڤ لە کوردستاندا پێشێل دەکرێت. لەم نێوەشدا قوربانیانی سەرەکیی لاوانن. چوونکە لاوان بەشێکی زۆری حەشیمەتی کۆمەڵگا پێك دێننو بێترس لە فەزای داخراوی سیستمی سیاسیو جڤاکی، داواکاری مافی ژیان، ئازادی، ئاسایشو تەناهینو ئەمەش لەگەڵ ویستی تۆتالیتاریزم کە خوازیاری گوێڕایەڵی، دەستەمۆبوونو لاساییکردنەوەیە دژوازو پێکناکۆکە. بۆیە سەربزێوی، مافخوازیو ڕۆحییەی ڕادیکاڵی لاوان لەگەڵ دواکەوتوویيو چەقبەستوویی سیستم ڕووبەڕووی یەکتر دەبنەوە. لەم حاڵەتەدا سیستم بە پێچەوانەی ماددەی 3و ماددەی 5ی جاڕنامەی

جیهـانیی مـافی مـرۆڤ، وەڵام دەداتـەوەو ئـەوەی وا هـیچ بایـەخێکی نـەبێ، مـرۆڤو مافەکانیەتی.

لاوان نەتەنیا لـە ئـازادیی بـیروڕا دەربـڕین بێبەشـن، بـەڵکوو تەنانـەت ئـازادی پۆشـینی جلو بەرگی دڵخوازی خۆیانیشیان نیـەو ڕێـز لـە بـەهرە، توانـایی، حـەزو ویـستەکانیان ناگیردرێ‌و بەستێن، کەرەستەو پێداویستیی پەروەردەیەکی سـەردەمیانە بـۆ پێشکەوتن‌و گەشـەکردنیان دابـین نـاکرێ‌و ڕووبـەڕووی هـەڵاواردنێکی هەمەلایەنـەو پێکهاتـەیین. قەیرانێك کە یەکێك لە نیشانەکانی ئەوەیـە کـە نیـوەی کەسـانی بەنـدکراو لـەم ساڵانەی دواییدا، لاوانی 15 تا 29 ساڵەن‌و نێونجی تەمەنی زیندانیان لە ئێـران لـە نێـوان 24 تـا 32 سـاڵەو لانیکـەم لـە هـەر سـاڵێکدا 27 تـا 33 هـەزار لاوی 19 تـا 25 سـاڵە ڕاپێچـی گرتووخانەکان دەکرێن.

بەڵام لەم حاڵەتەشدا ئەرکی سەرەکی یەکیەتیی لاوان‌و بزووتنەوەی لاوان لـە نێوخـۆی وڵاتدا ئەوەیە کە تێبکۆشن بە تەواوی شارەزای مافە مەدەنی، سیاسـی، ئـابووری جڤـاکی‌و کولتوورییەکانی خۆیان بن‌و میکانیزمەکانی دەستەبەرکردنی بدۆزنەوە. ئێمەیش وەکـوو یەکیەتیی لاوان هەر وەکوو ڕابردوو بە ئەرکی مرۆڤی خۆمان دەزانین کە لە پاڵ زانیـاری بەخشـین‌و زانیـاری گۆڕینـەوە لەگـەڵ توێـژی لاوی کۆمەڵگاکـەمان، هاوکـاتیش تـەواوی پێشێلکارییەکانی مـافی مـرۆڤ بـە تایبـەت توێـژی لاو لـە قـاو بـدەین‌و داکۆکی لـە مـاف‌و ئازادیی ئینسانەکان بکەین.

ـ ئیعدام‌و سەرکوت لە ئێراندا

کۆماری ئیسلامی ئێران لە دوای وڵاتی چین دووهـەمین وڵاتـی جیهانـە کـە بـە شـێوەی بەرچاو زۆرترین ڕێژەی ئێعدامی تێدا بەڕێوەدەچێت. ڕێـژیم وێـڕای بـەکارهێنانی سـزای قامچی، بڕینی ئەندامانی لـەش‌و بـەردبارانکردن ئەشـکەنجەی زینـدانیان بـە شـێوەی زۆر هۆڤانـە بـە هـۆی دەروەسـت نـەبوون‌و پێبەنـد نـەبوونی کۆمـاری ئیـسلامی بـە بنـەماو ڕێوشوێنەکانی مافەکانی مرۆڤو یاسا نێونەتەوەیی‌یـەکان، بـە بەهانەگـەلی وەك تێکـدانی تـەناهیی میللـی، لاتو لـووت (ارازل و اوبـاش)، هاوکـاری کردنـی ئۆپۆزیـسیۆنەکانی دژبـە

ڕێـژیمو ... هتـد، زۆرێـك لـە چالاکانی مـەدەنیو ئـازادیخوازانی وڵاتەکـەمان لـە دادگای ناعادلانەو داخراودا حوکمی ئێعدامیان بـە سـەردا دەسـەپێنێتو ئێعدامیان دەکەن. بـە پێـی راپـۆرتی ڕێکخـراوی لێبـوردنی نێونەتـەوەیی: بـە ئاماژەکردن بـە ئامـاری فـەرمی بەرپرسـانی وڵات دەڵێـت کـە 346 کـەس لـە ئێرانـدا لـە سـاڵی رابـردوودا "1387ی هـەتاوی" ئێعـدام کـراون کـە لـە نێوانیانـدا هەشـت مێرمنـداڵ هـەبووەو دوو کەسـیان بەردباران کراون. هـەروەها ڕێکخراوی لێبـوردنی نێونەتـەوەیی ئەگـەری ئـەوە دەدات کـە ژمارەی ئێعدام کراوەکان لەو ئامارەی ڕێـژیم زیاتر بێت. هـەمان سەرچاوە ئاماژە بـەوە دەکـات کـە زیـاتر لـە 133کـەس لـە تەمـەنی مێرمنداڵیـدا تووشـی تـاوان بـوونو، لـە بەندیخانەکانی ئێران چاوەڕێی بەڕێوەچوونی حوکمی ئێعدام دەکەن.

هەروەها بە پێی راپۆرتی ناوەنـدی داکۆکی کار لە مافی مرۆڤی کوردستان تـەنیا لـە سـاڵی 2008ی زایینـی لـە کوردسـتاندا، زیـاتر لـە 22 چـالاکی سیاسـی کـورد سـەربە "NGO"کـان لـە لایـەن کۆمـاری ئیسـلامی ئێرانـەوە گـیراون، کـە 58 کـەس لـە لایـەن ڕێژیمەوە کوژراونو 29 کەسیش بریندار بوونو 160کەس بە هۆی مینە چێندراوەکان گیانیـان لەدەسـت داوە. لانیکـەم 102 کـەس بـە 4 مـانگ زینـدانو تەنانـەت زینـدانی هەتاهـەتایی مـەحکووم کـراون. 9کـەس بـە سـزای ئێعـدام مـەحکووم کـراون، 86 کـەس دادگـایی کـراونو هـەروەها 237کـەس سـزای شـەلاق لێدان بۆیـان بڕواەتـەوە کـە 18 کەسیان منداڵ بوون. هەروەها لە هەمان ساڵدا ڕێـژیم دانیشـتووانی 8 گونـدی ناچار بـە چـۆڵکردن کـردووەو زیـاتر لـە 200 دوکـان داخـراونو هـەزاران سـەتەلایتو مـاهوارە دەستیان بەسەردا گیراوەو هـەمان سەرچاوە باس لـەوە دەکات کـە ڕەوتـی پـەرەسـەندنی سەرکوتو پێشێلکارییەکان مافی مرۆڤ لە کوردستاندا رۆژلە داوی رۆژ لە زیاد بوون دایە.

ڕێـژیم لـە ڕێگـای دامودەزگا سـەرکوتکارییەکانییەوە دەسـتی شـۆڕکردۆتەوە نـاو بیـاڤی تاکەکەسی تاکەکان لە کۆمەڵگاداو کۆنتڕۆڵی هەمەلایەنەی ژیانی خەڵکی دەکاتو دەبێتـە بەربەستێکی جیددی لە بەرامبەری ئازادی تاکەکاندا. بۆیە جێگای ئاماژە پێدانە کـە لـەم راپۆرتـە ئامـاژە بـەو سـەرکوتکارییانە بکـرێ کـە لـە لایـەن هێـزە فالانـژە بەسـیجییەکان

وەکـوو: بەسـیجی دانـش ئـامووزی، بەسـیجی کـۆڵان‌و شـەقام‌و گەڕەکـەکان، بەسـیجی خوێنـدکاری‌و ... هتـد دەسـتێوەردان لـە بیـاڤی تاکـەکان لـە کۆمـەڵگا دەکـات‌و ئاسایشـی دەروونـی‌و کۆمەڵایـەتیی لاوانـی بـە تـەواوی تێکـداوە. ڕیـژیم لـە ڕێگـەی پڕوپاگەنـدەی بـەربڵاوی ڕاگەیانـدن‌و بڵاوکردنـەوەی فـۆرمی ئەندامـەتیی بەسـیج‌و ناونووسـکردن‌و ئامادەیی دەربـڕین بـۆ "عەمـەلیاتی ئیستشهادی" لـە بەرانبـەر شـەڕکەرانی دژی خـودا (محاربین) لـە قوتابخانەکانـدا، مێرمنـداڵ‌و لاوانـی ئێـران‌و کوردسـتانیان خسـتۆتە نێـو بازنـەو گەمەیـەکی ژەهراوییـەوەو، ئـەوان بـە بیرۆکـەی جیهـادی‌و گومـانی پـیلان‌و ئەندێشـەی نـەرێنی پـەروەردە دەکـەن. فالانـژە بەسـیجییەکان کـە لـە ژێـر کاریگـەریی پڕوپاگەنـدەی ژەهراویـی ڕێژیمـدا هەڵخەڵـەتێنراون‌و لەبـەر بڕێـك ئیمتیـاز‌و پشـتیوانیی ماڵی، خۆیانیان خستۆتە بەرەی دژەگەلییەوە، بە جۆرێ کە حکومەت دەیەوێ لە ڕێگـەی ئەوانـەوە، کۆمـەڵگاو ڕیزەکـانی خـەڵك بـە دوو لایـەنی دژو تـەبای خـۆی لـەت بکـاو بـە پێکهێنـانی دووبـەرەکیی نێوخـۆیی لـە نێـوان کۆمـەڵگادا، تەمـەنی حـوکمڕانیی خۆیـان دەمێك درێژتر بکەنەوە. بەڵام لاوانی ئێران‌و کوردستان هەمیشـە لـە گۆڕەپـانی خەباتـدا شەقامەکانیان وەلەرزە هێناوەو ترسیان خستۆتە دڵی داگیرکەران.

ـ مینە چێندراوەکان

بە پێی ئاماری ڕێکخراوی نەتەوەیەکگرتووەکان لە ساڵی 2006ی زایینیدا هەر ساڵە بـە هـۆی مینـە چـێندراوەکان زیـاتر لـە 20هـەزار کـەس گیـانی خۆیـان لەدەسـت دەدەن، ئێران یەکێك لەو وڵاتانەی کە هەموو ساڵێك ژمارەیەکی بەرچاو لـە دانشـتووانی ناوچـە سـنوورییەکانی ئـەو وڵاتـە دەکەونـە سـەر مینـە چـێندراوەکان. بـە وتـەی "اقبـال محەممەدی" نوێنەری شاری مەریوان زیاتر لە سێ میلیۆن هکتار لە خاکی ئەو پارێزگایە کە دەکەوێتە باشووری وڵات ئاڵوودە بە مین کراون واتە زیاتر لە16 میلیـۆن مـین تـەنیا لە کاتی شەڕی ئێران‌و عێراق بـە تایبـەتی لـە ئوسـتانی کوردسـتان‌و لـە سـەر سـنوورەکان چـێندراون کـە دەوڵـەت هـەنگاوێکی جیـددی بـۆ پاکسـازی‌و پاکردنـەوەی ئـەو مینانـە

نەهاویشتووە. هەر بۆیە ئێمە ڕۆژانە شاهێدی چەندین کەس لە وەرزێرەکانو کرێکارانو ئەو کاسبکارانەین کە بۆ بژێوی ژیانی خۆیان ڕوولە سنوورەکان دەکەن دەکەونە سەر ئەم مینانەو کەم ئەندام یان گیانیان لە دەست دەدەن.

دیاردەی "مین"و "مینرێژ"کردنی ناوچە کوردنشینیەکانی وەك پارێزگای کوردستان، ئیلام، کرماشانو ئازەربایجانی ڕۆژئاوا، بۆتە هۆی تراژیدییەکی توقێنەر بۆسەر گیانی خەڵکی ناوچەو ساڵانە بەدەیان کەس بە هۆی تەقینەوەی "مین"ەوە گیانیان لەدەست دەدەن یان کەم ئەندام دەبنو ئەوەش زۆرجار بۆتە هۆی نەخۆشیی دەروونییو تێکچوونی باری بژێوی ژیانی بنەماڵەییەوە. ئەم دیاردەیە کە دەرنجامی شەڕی ئێرانو عێراقو هەروەها بەرهەمی داسەپاندنی شەڕ لە لایەن کۆماری ئیسلامییەوە بەسەر کوردستانو بەرهەمی سیاسیەتی ژینۆسایدو کاولکردنی ژینگەی کوردستان لە لایەن ڕێژیمی کۆماری ئیسلامیەوەیە. دیاردەی "مین"وەك مۆتەکەی مەرگو تۆقان بۆ خەڵکی ناوچە بووەو خەسارێکی زۆری گیانیو ماڵی بە خەڵکی ناوچەکە گەیاندوە. بەرووبوومو کوێستانەکانی کوردستان مینرێژکراوەو ئیکۆسیستمی ژینگەی کوردستانی شێواندووەو یەکێك لە هۆکارەکانی گەشەنەکردووی کۆمەڵگای کوردستانە کە چارەسەرنەکردنی لە لایەن ڕێژیمەوە خەسارێکی قەرەبوونەکراوەیە. جێگای باسەکە زۆرترین قوربانییانی "مین" لە کوردستاندا منداڵان، مێرمنداڵان، لاوان، ژنان، کاسبکاران، ئاژەڵداران، وەرزێران بووەو تا هەنووکەش هەڵنەگرتنەوەی مینە چێندراوەکان، خەسارەکانی دووپات دەبنەوەو ژیانی دەروونی خەڵکی شێواندووە.

دیاردە کۆمەڵایەتییەکان لە کۆمەڵگای ئێرانو کوردستاندا

بێگومان لە سەرهەڵدانی دیاردە کۆمەڵایەتییەکانو بەگشتی خەسارە کۆمەڵایەتیەکان لە کۆمەڵگایەك وەکوو کۆمەڵگای ئێران، هۆکارە سیاسیو فەرهەنگیو کۆمەڵایەتییەکان ڕۆڵێکی مەزن دەگێڕن. بوونی دیاردە کۆمەڵایەتییەکانو کاریگەرییان لەسەر هەموو پێکهاتەی کۆمەڵگا، بە قەیرانێکی کۆمەڵایەتی لەقەڵەم دەدرێتو ئاکامی

گەشەنەکردوویی کۆمەڵگای لێدەکەوێتەوە. هۆکارگەلێك وەکوو: شەڕو نائەمنی، کێشەی هەژارییو دارمانی بنەماو ژێرخانی فەرهەنگیو ئابووری کۆمەڵگا، بێکاری، نەبوونی ئیمکاناتی بژێوی ژیانو نەبوونی دەرفەتی کارکردن، تێکچوونو هەڵوەشانەوەی بنەماو شیرازەی بنەماڵە بە هۆی بوونی توندوتیژی بنەماڵەییو سەرهەڵدانی کێشە بنەماڵەییەکان. لە کۆمەڵگای دیکتاتۆرلێدراوی ئێران بە حەشیمەتی نزیك بە 70 میلیۆنەوە، بە هۆی ئەوەی کە هیچ چەشنە ئازادییەك بەدی ناکرێو سیستمێکی داخراو بەسەر کۆمەڵگادا زاڵە، تاك لە کۆمەڵگادا هیچ ڕۆڵێکی نیەو مافەکانی لێزەوت کراوە، دیاردە کۆمەڵایەتییەکان بواریان بۆ خۆش دەبێتو پەرە دەستێننو دەچنە ناخی کۆمەڵگاو قەیرانێکی دەستو پێگیر تووشی کۆمەڵگا دەکەن. بۆیە نەتەنیا کۆمەڵگای ئێران بەدەستی دیاردە کۆمەڵایەتییەکانەوە دەناڵێنێ، بەڵکو بوونی سیستمێکی نادێموکراتیك دوو ئەوەندەی دیکە پەکی خستووەو ڕێگای گەشەکردنی لێگرتووە.

لە کوردستاندا بە هۆی گەشەنەکردووییو بە ڕوانینی ئەمنیەتییەوە بۆ کوردستان دەڕوانن، ئەو ئامارانە دووقاتنو دیاردە کۆمەڵایەتییەکان لە کوردستاندا لە ڕادەبەدەرەو لاوانی کوردیش داوێنگری ئەو دیاردانە بوونەتەوە.

کۆمەڵگای ئێران تووشی کێشەو قەیرانگەلێکی قووڵو مەترسیدار بووە کە ڕێژەکەیان ڕۆژ بە ڕۆژ ڕوو لە زیادبوونە، ئەم کێشە کۆمەڵایەتییانە بریتین لە:

ـ بێکاری:

قەیرانی بێکاری لە وڵاتی ئێمەدا لە ئاکامی سیاسەتە چەوتو هەڵەکانی کاربەدەستە نابەرپرسەکانی کۆماری ئیسلامیدا پێکهاتووەو بۆتە هۆی سەرهەڵدانو پەرەسەندنی زۆر دیاردەو گرفتی کۆمەڵایەتیی لە کۆمەڵگای ئێراندا. بە چەشنێك کە ژیانی دەیان میلیۆن کەس لە چینو توێژە جۆراوجۆرەکانی کۆمەڵگاکەمان، بەتایبەتی لاوان لە مەترسی دایە. لە جیهانی پێشکەوتووخوازی ئەمڕۆدا ئەگەر وڵاتانی سەنعەتیو پێشکەوتوو لە ئاکامی پەرەگرتنی تێکنۆلۆژی دا، ڕۆژ لەگەڵ ڕۆژ پێویستیان بە هێزی مرۆیی کەمتر دەبێ، ئەوا

لە وڵاتی ئێمەدا بە پێچەوانە، بە هۆی دواکەوتوویی وڵاتو قەیرانی قووڵی ئابوورییەوە، ڕێژەی بێکاری ڕۆژ لەگەڵ ڕۆژ پەرە دەستێنێت.

ڕێژیمی کۆماری ئیسلامی ئێران، لە ماوەی 30 ساڵی ڕابردوودا ئابووری وڵاتی بە تەواوی خستۆتە خزمەتی سیاسەتە چەوتو شەڕخوازانەو تێرۆریستییانەیەوە. واتە دەتوانین بڵێین کە ئابووری ئێران ئابوورییەکی دەوڵەتییەو کەرتی تایبەت جێگەیەکی ئەوتۆو دەرفەتێکی ئەوتۆی نیە کە بتوانێ لانیکەم هێزی کاری وڵات بە خۆوە بگرێت. دەوڵەتیش هەر وەك لە سیاسەتدا سەرەڕۆو دیکتاتۆرە لە داڕشتنی سیاسەتی ئابووریشدا هیچکات گوێی نەداوەتە چاوەڕوانیو پێداویستیەکانی خەڵکی ئێران.

هەر وەك روونو ئاشکرایە بەشی زۆری داهاتی وڵات دەچێتە سندووقی هێندێك لە ناوەندەکانی وەك "بونیادی موستەزعەفینو کۆمیتەی ئیمدادی خومەینیو...هتد" ئەمانە لە بەرامبەر هیچ کەسو دەزگایەکدا جگە لە ڕێبەر وەڵامدەر نینو زەبرێکی زۆر قورسیان لە سیستمی ئابووری وڵات داوە. هیچکات بە قازانجی گەلانی ئێران، بەتایبەتی لاوان کاریان نەکردووە. هەروەها ئەو ناوەندانە بوونەتە باسکی بەهێزی دارایی ڕێژیم لە ڕەوتی سەرکوتو تێرۆرو، هەروەها پشتیوانی کردنی ماڵی لە گروپە تیرۆریستەکان.

بە وتەی "محەمەد جهرمی"، وزیری کاروباری کۆمەڵایەتیی کۆماری ئیسلامی، ساڵانە زیاتر لە یەك میلیۆن لاوی خوازیاری کاروپیشە دێنە مەیدانی کارەوە. بەڵام بە پێی ئامارێك کە خودی حکوومەت بڵاوی کردۆتەوە ساڵانە تەنیا نزیك بە 450 هەزار دەرفەتی کارو پیشە لە وڵاتدا بۆ ئەو هێزە خوازیارە نوێیە دەکرێتەوە. لە ساڵی ڕابردوودا شایەتی داخرانی کارگەو کارخانەکان بووین کە ئەوەش بووە هۆی دابەزینی ئاستی پیشەو کارو بەرزبوونەوەی قەیرانی بێکاری لە وڵاتدا.

لە لایەکی دیکەوە گەندەڵی ئیداریو ماڵیو دامودەزگاکانی ڕێژیمو دزیو بەتاڵانبردنی سەرچاوەکانی داهاتی وڵات لە لایەن بەرپرسو کوڕە بەرپرسە پایە بەرزەکانی وڵاتەوە، ئابووری وڵاتیان ئەوەندەی دیکەش لاوازو قەیراناوی کردووە.

لە وڵاتێکی وەکوو ئێران کە خاوەنی سەرچاوەیەکی زۆر گرنگو دەوڵەمەندی کانگا ژێر زەوییەکان، بەروبوومێکی لەبارو بەرفراوانەو خاوەن ژینگەیەکی سەرنجڕاکێش بۆ تۆریستو گەشتیارەکانە، کەچی ئەمڕۆ دەیبینین بێکاری لەو وڵاتەدا بەو پەڕی خۆی گەیشتووەو، ژیانی هەموو چینو توێژە جۆراوجۆرەکانی کۆمەڵگاکەمانی لەگەڵ مەترسی قەیرانی ئابووریو گیروگرفتە کۆمەڵایەتییەکان رووبەڕوو کردوەتەوە. بەچەشنێك کە زیاتر لە 14 میلیۆن کەس لە ئێراندا لە ژێر هێڵی هەژاریدا دەژین.

د. جەمشید عەداڵەتیان لە هەڤپەیڤینێکدا لەگەڵ هەواڵنێری "مهر"دا بە ئاشکرا رەخنەی لە ناوەندی سەرژمێری رێژیم دەگرێتو باس لەوە دەکات کە "شێوەی سەرژمێری گرتن لە ئێراندا کەمو کوڕی زۆری پێوە دیارەو هیچ کات ئاماری راستی بێکاری لە ئێراندا رانەگەیەندراوە. ناوبراو رایگەیاند: کە بارودۆخی خراپی پارێزگا جۆراو جۆرەکانی وڵات ئەم راستیە نیشان دەدەن کە ئاستی بێکاری لە ئێراندا دووبەرابەری ئەو ئامارەیە کە دەوڵەت رایگەیاندووە. هەروەها ناوبراو گوتی کە زۆرترین رێژەکانی بێکاری لە نێو کەسانی تەمەن 18تا 25 ساڵ دایەو توێژی لاوان زۆرترین ئاستی رێژەی بێکاری لە ئێراندا پێك دێنن."

لە لایەکی دیکەوە، بە پێی وتەکانی جێگری ئیدارەی پلاندارێژی سەرکۆمار، 20٪ی لە خەڵکی ئێران واتە 14 میلیۆن کەس لە ژێر هێڵی هەژاریدا دەژین. هەروەها بڵاوکراوەی "میس" لە راپۆرتێکدا دەنووسێت کە 34٪ لە لاوانی تەمەن 15تا 24 ساڵ لە ئێراندا بێکارنو بە گشتیی 25٪ لە حەشیمەتی چالاکی وڵات لەگەڵ قەیرانی بێکاری رووبەڕوونو بە پێی قسەکانی "ئیشقایی"، جێگری ئیدارەی لێکۆڵینەوەی رێکخراوی نەتەوەیی لاوان، بێکاری لە نێو لاوانی تەمەن 15تا 24 ساڵەدا 31.21 لە سەدەو لە نێوان لاوانی تەمەن 15 تا 29 ساڵە20.5 لە سەدە. بڵاوکراوەی ئابووری "میس" باس لەوە دەکات کە ژنان 13٪ لە هێزی کاری وڵات پێك دێنن، ئاستی بێکاری ژنان لە ئێراندا 40٪و بە پێی هێندێك لە راپۆرتەکان تەنیا 15٪ لە ژنانی خوێندکار لە ئێراندا کار دەکەن.

قەیرانی بێکاری جیا لەوەی کە هەموو وڵاتی گرتۆتەوە، بەڵام لە کوردستان بە دووقات ڕوو لە زیادبوونەوەو هۆکاری گەشەنەکردوویی، پەراوێزخستن‌و نەبوونی دەرفەتی کار بۆ لاوان لە کوردستان، بۆتە هۆی سەرهەڵدانی پیشەی "کازب"و زۆر لە لاوەکان لە سنوورەکان بۆ دابینکردنی پێداویستییەکانی ژیانیان خەریکی "کۆڵبەری"ین‌و لەم ڕێگایەشدا گیانیان لە مەترسیدا دایەو ڕۆژانە ڕووبەڕووی دەیان دیاردەی مەرگهێنەر لە سەر سنوورەکاندا دەبنەوە. جێگای ئاماژەیە کە نەبوونی بژێوی ژیان، نەبوونی ئیمکاناتی خوێندن‌و درێژەدان بە خوێندن، هەنووکە قوتابیان‌و خوێندکارانی کورد خەریکی پیشەی کۆڵبەرین بۆ ئەوەی درێژە بە خوێندنەکەیان بدەن.

ـ منداڵان گەورەترین قوربانی سیاسەتەکانی کۆماری ئیسلامی:

لە کاتێکدا کە بە پێی ماددەی 79ی یاسای کاری بنەڕەتی کۆماری ئیسلامی ئێران، کارکردنی منداڵانی تەمەن خوار 15 ساڵ قەدەغەیە، ئامارە فەرمییەکان 3.1 لە سەدی منداڵان لە ئێراندا لە نێوان 6. 14 ساڵان خەریکی کارن هەروەها ژمارەی ئەو منداڵانەی کە تەمەنیان لە نێوان 14 ـ 18 ساڵدایە خەریکی کارن‌و بارودۆخی ئێران بەرەو ئاراستەیەك دەڕوا کە لەم ڕادە تەمەنییەدا ڕوو لە زیادبوون دەچێت. ڕۆژانە 12 کاتژمێر لە کارگە بچووکەکانی وڵاتدا بۆ مانگانە 30تا 40 هەزار تمەن کار دەکەن‌و، بە پێی ئامارێك کە لەم دواییانەدا بڵاو کرایەوە تەنیا لە شاری تاران زیاتر بە 20 هەزار منداڵی سەرشەقام هەڕەشەی دەستدرێژی سێکسیان لێ دەکرێت. بە پێی ئاماری سازمانی بێهزیستی، ساڵانە 15 هەزار منداڵ بە منداڵانی سەرشەقام زیاد دەبن. واتە بەگشتیی زیاتر لە 1میلیۆن منداڵی سەرشەقام لە ئێراندا هەیە. ئەو منداڵانە بە هۆی هەژاری، نەبوونی کار، نەبوونی جێگاو ڕێگاو گیروگرفتی کۆمەڵایەتیی‌و بنەماڵەیی‌و کێشەی نێوان دایك‌و باوك، بەناچار زۆربەی کاتی ژیانی خۆیان لە نێو پارکەکان‌و سەرشەقامەکان بەسەر دەبەن‌و هەروەها بە هۆی ئەو هەلومەرجە تایبەتییەی کە ئەوان تێیدان، زۆربەیان لەگەڵ هەڕەشەی سێکس، کوشتن، لەشفرۆشی، ئێعتیاد، ئیدز و تووشبوون بە باندەکانی قاچاخی مرۆڤ ڕووبەڕوو دەبنەوە. لە کوردستاندا ڕەوشی

منـداڵان بـە هـۆی گەشـەنەکردنی کوردسـتانەوە، جیـا لـەوەی کـە لـە سەرشـەقامەکاندا خەریکی کارن، بە زۆر پیشەی دیکە وەکوو کۆڵبەری، ژیانی ناو کوورەخانـەکان،و ... هتـد خەریکن.

ـــ قاچاخی ژنان و لەشفرۆشی:

بەشێکی زۆری ژنان و کچانی وڵاتەکەمان بەهۆی قەیرانی هەژاری و نـەبوونی دەرەتـانی کاری بە ناچار تووشی دیاردەی لەشفرۆشی هاتوون و بە پێی ئامارێک کـە لـەم دواییانـەدا بڵاو کرایەوە ساڵانە زیاتر لە 300 هەزار کچ لە ڕێگای باندەکانی قاچاخی مرۆڤـەوە بـۆ وڵاتانی عەرەبی، پاکستانی و... هتد بە مەبەستی کاری سێکسی دەبردرێن.

ماڵپەڕی "هم میهن" لە ڕاپۆرتێکدا لە مەڕ ئەم دیاردەیە دەنووسێت کـە، زۆربـەی ئـەو کچە ئێرانیانەی کە بۆ دوبەی و ئیماراتی یەکگرتووی عەرەبی بـە قاچـاخ بـەڕێ دەکـرێن، تەمنیان لە نێوان 10 تا 17 ساڵ دایە.

هەروەها سەرۆکی دەفتەری پۆلیسی نێونەتەوەیی "ئینتێرپوڵ" لە ئێرانـدا لـە پـاییزی 2006ی زایینیـدا گوتبـووی: "کـە هەنووکـە قاچـاخی کچـان و ژنـانی لاو بـۆ وڵاتـانی دەورووبەر بۆتە یـەکێك لـە سەرچاوە پڕداهاتترینـەکانی کاروبـاری بانـدەکانی قاچـاخ لـە ئێراندا".

بێگومان بە پێی ئەو ڕاپۆرتانـەی کـە باسـی لێـدەکرێت یـەکێك لـە هۆیـەکانی هـەڵاتنی کچە ئێرانییەکان و توشبوونیان بە باندی قاچاخ هەژاری ماڵی و فەرهەنگییە. لـە بەشـێك لە ناوچەکانی ئێراندا بەتایبەتی پارێزگای خوراسان، بۆ هەر کچێك بڕی 6 تا 7 میلیـۆن تمەن دەدەنە بنەماڵەکانیان و بە مەبەستی کاری خراپ ڕەوانەی وڵاتـانی جیـران دەکـرێن. جێگەی ئاماژەیە کە کچانی 10 تا 12 سـاڵ بـە بـڕی 20 میلیـۆن تمـەن دەکـڕدرێن، ئـەم کچانە بۆ شێخەکانی ئیمارات بەڕێ دەکرێن، بۆ ئەوەیکە ئەو شێخانە حـەزیان لـە کچـانی لەم تەمەنەدایە.

گومان لەوەدا نیە کە بە هۆی بێ کیفایەتیی کاربەدەستانی تۆتالیتێرو کۆنەپەرستی کۆماری ئیسلامیو پەرەگرتنی هەژاریو نەبوونی دەرەتانی پێکەوەنانی ژیانی هاوبەش لە ئاکامی نەبوونی داهاتو خانووبەرەو ئیمکاناتی ژیانی رۆژانە، فەسادو لەشفرۆشی رۆژ لە دوای رۆژ لە وڵاتی ئێمەدا روو لە زیادبوون دەکات. بێگومان لە هەر جێگایەك لەو جیهانەدا ئەگەر حەشیمەتێکی زۆری بێکاریو هەژاری تێدا بژی، فەسادو لەشفرۆشیو ...هتد ئۆتۆماتیك پەرە دەگرێت. لە لایەکی دیکەوە دەزگا ئەمنیەتییەکانی رێژیمو ناوەندەکانی بەناو "ئیدارەی بەربەرەکانی دژی فەساد"و "امر بە معروفو نهی از منکر"و خانەی " هدایت" کە بە مەبەستی سەرپەنایەك بۆ ئەو کچو ژنانەی کە بە هەر هۆیەك لە ماڵەوە رادەکەن، دامەزراون. لە جیاتی بەربەرەکانێ لەگەڵ نەهێشتنەوەی ئەم دیاردە دزێوەدا، بە هۆی نیەتخراپی بەڕێوەبەرانی ئەم ناوەندانەوە، بوونەتە هۆی پەرەگرتنی هەرچی زۆرتری فەیرانی فەساد لە کۆمەڵگاکەماندا. نابێ ئەوەش فەراموش بکەین کەلە بنەڕەتدا ئەو ناوەندانە خۆیان یەکێك لە بنکەکانی فەسادنو بوونەتە شوێنی مامەڵەکردنی ئەو کچو ژنانەی کە لە ماڵەوە رادەکەن.

جیا لەوەی کە رادەی ساتو سەودا بە کچان لە ئاستێکی بەرزدایە، کچان بە هۆی کێشە بنەماڵەییەکانو بوونی توندوتیژی بنەماڵەیی، رووبەڕووی تراژیدیاترین کارەسات کە نموونەی زەقو بەرچاوی کوشتنی نامووسی یان قەتڵی نامووسییە، بوونەتەوە. پتر لە 7 هەزار ژن لە 4 ساڵی رابردوودا کوژراونو 4 هەزار کوشتنی نامووسی روویداوە. ئەم رێژە دەرخەری ئەوەیە کە لە رووی کۆمەڵایەتییەوە کۆمەڵگای ئێران، کۆمەڵگایەکە کە خاوەنی توندوتیژیی بەربڵاوی بنەماڵەییە و هەڵاواردنی جینسی گەیشتۆتە ئاستی خۆی، کە پێویستە لە رێگای فەرهەنگێکی دێموکراتیکەوە چارەسەر بکرێت.

ـــ بەرز بوونەوەی ئاستی رێژەی تەڵاق لە ئێراندا :

بە پێی ئاماری رێکخراوی میللی "جوانان ایران" زیاتر لە 1 میلیۆنو 250هەزار کچی 20 تا 29 ساڵ لەگەڵ فەیرانی شووکردن بەرەوڕوون. لە لایەکی دیکەوە نزیك بە

15 میلیۆن کچ‌و کوڕ ئامادە بە پێکهێنانی ژیانی هاوبەشن‌و دەرفەتی لە بار بۆ پێکهێنانی ژیانی هاوبەشیان نیە. هەروەها بە پێی قسەی "سید حسین موسوی" بەڕێوەبەریی گشتیی ناوەندی خەسارە کۆمەڵایەتییەکان لە ئێراندا، ئاستی ڕێژەی تەڵاق لە ئێراندا لە چاو ساڵانی رابردوو 12٪ چووەتە سەرێ‌و لەم پێوەندییەدا ژنان زیاتر لە پیاوەکان داوای تەڵاق وەرگرتن دەکەن، یانی لە هەر 100 کەس کە داوای تەڵاق دەکەن 48 کەسیان ژن‌و 23 کەسیان پیاون‌و 29 کەسیان ژن‌و پیاون. نابراو هەروەها رایگەیاند کە 52٪ی ئەو زەواجانەی کە دەگەنە ئاستی تەڵاق وەرگرتن ژیانی هاوبەشیان کەمتر لە 5 ساڵ بووە.

هەروەها بە پێی ئاماری ناوەندی " امارو جمعیت سازمان ثبت کشور" لە ساڵی 1387ی هەتاوی‌دا 110هەزار510 رووداوی جیابوونەوە لە ئێران رووی داوە. بێگومان هۆکاری سەرەکی ئەم دیاردەیەش دەگەڕێتەوە بۆ داڕمانی ئابووری وڵات‌و نەبوونی ئیمکاناتی پێویستی ژیان، بێکاری، خەمۆکی، هەژاری‌و نەبوونی ئەمنییەتی کۆمەڵایەتی‌و...هتد، کە بەرهەمی بێکیفایەتی بەرپرسانی کۆماری ئیسلامی‌و سیستمی دژە مرۆڤی‌و دواکەوتوویی ئەم ڕێژیمەیە.

لە کوردستاندا دوایین ئامارەکان باس لە بەرزبوونەوەی ڕێژەی تەڵاق دەکەن. بە پێی راپۆرتی هەواڵدەریی کۆماری ئیسلامی (ئیرنا)، سەرهەنگ ئیبراهیم کازمیی نژاد، جێگری کۆمەڵایەتیی هێزی ئینتیزامیی ئوستانی کوردستان، ڕۆژی دووشەممە، ڕێکەوتی 8ی پووشپەڕ لە یەکەمین کۆبوونەوەی کاری گرووپی خاتوونەکان‌و بنەماڵەی ئوستانی کوردستاندا وێڕای راگەیاندنی ئاماری تەڵاق لە ئوستانی کوردستاندا وتی کە ڕێژەی تەڵاق بەرز بۆتەوە بە شێوەیەك کە ئەو ئوستانە لە بواری تەڵاقدا پلەی دووهەمی لە ساڵی رابردوو لە وڵاتدا هەبووە، وتی، ئاماری تەڵاق لە ساڵی رابردوودا 15.15 لە سەد بوو کە لە هەمبەر ساڵی پێشتریدا 1.30 لە سەد زیادی کردووە. نابراو هەروەها وتی، زۆرترین رادەی تەڵاق لە ساڵی رابردوودا سنە بە 22.41 لە سەدو کەمترین شاری دیواندەرە بە 9.24 لە سەد بووە.

ناوبراو لە بەشێکی دیکەی قسەکانیدا وتی، ئاماری تەڵاق لە شارەکانی سەقز، بانەو مەریوان لە ساڵی رابردوودا بەریز 17 لەسەد، 14.74 لە سەدو 13.94 لە سەد بوو کە لە هەمبەر ساڵی پێشتریدا کەمترەو بەڵام لە شارەکانی قوروە 11.7 لە سەد، بیجار 11.8 لە سەدو دیواندەرە 9.34 لە سەد بووە کە ئامارەکە لە هەمبەر ساڵی پێشتریدا زیادی کردووە.

ناوبراو جۆری روانگەو بڕواکان، بارودخی ئابووری، پرسی نامووسیو کێشەگەلی بەدیهاتوو لە پێکهێنانی ژیانی هاوبەشی زۆرملێ بە هۆیە سەرەکییەکانی خۆکوژی لەو ئوستانەدا لە قەڵەم دا. ناوبراو هەروەها کەمتەرخەمیی رێژیم لە هەمبەر کێشەگەلی ژناندا بە هۆکارێکی کاریگەریی دیکەی خۆکوژی زانیو خوازیاری پشتیوانیی زیاتر لە ژنان بۆ پێشگرتن لە خۆکوژی لە کۆمەڵگادا بوو.

ـ ئێعتیاد:

لە ئێرانی ژێر چەپۆکەی رێژیمی ئاخووندیدا، بەهۆی بوونی سیستمێکی داخراوو سەرکوتگەر، هیچ کات ئاماری دروستی موعتادان نەگیراوە یان ئەگەر گیرابێت بڵاو نەکراوەتەوە. کاتێك کە مرۆڤ سەرنج بداتە کۆمەڵگاکەمان دەبینین "مەوادی موخەدر" هەموو کەلێنو قوژبنێکی وڵاتەکەمانی تەنیوەو لە نێوان ژنو پیاو، کوڕو کچداو لە نێوان گەورەساڵانو لاوانو تەنانەت تازە لاوانیشدا رۆژ لە رۆژ لە پەرەسەندندایە، ئەوکات رادەی بەربڵاویو کارەساتی ئێعتیادمان بە روونی بۆ ئاشکرا دەبێت.

بە پێی راپۆرتی سایتی "بۆرنا"ی حکوومەتیی، نزیك بە 3 میلیۆن کەس لە ئێراندا موعتادن کە یەك میلیۆن کەسیان تەمەنیان لە خوار 19 ساڵانە.

ئێعتیاد لە وڵاتەکەماندا تەنانەت سنووری جینسیشی بڕیوەو، دەیبینین کە ژنانو کچانی وڵاتەکەمان بە شێوەیەکی بەرچاو لەگەڵ ئەم دیاردەیەدا بەرەورِوو بوونەتەوە. بە پێی راپۆرتێك کە لەم دواییانەدا بڵاوکرایەوە: رۆژانە زیاتر 300 لاو گیرۆدەی مەوادی موخەدر دەبنو لە ساڵدا زیاتر لە 700 تۆن ماددەی سڕکەر لە ئێران مەسرەف دەبێت.

هەروەها بە پێی تازەترین سەرژمێری کە لە ئێراندا کراوە، تەمەنی لاوانی موعتاد لە 17 ساڵیەوە دابەزیوە بۆ 13 ساڵو، لاوانی خوار تەمەن 13تا 30 ساڵ زۆرترین ڕێژەی موعتادبوون لە ئێراندا پێك دەهێنن. بە پێی سایتی "مجلس شورای اسلامی" 65٪ی لە موعتادانی وڵات کەسانی ژێر تەمەن 35 ساڵن.

لە لایەکی دیکەوە ئەم دیاردەیە لە کوردستاندا لە چاو ناوچەکانی دیکەی وڵاتەکەمان زۆر لەوە تراژیدیترە. بێگومان بە هۆی ئەوەی کە لە کوردستاندا هەمیشە بزووتنەوەیەکی بەهێزی نەتەوەییو دێموکراسیخوازی لە گۆڕێدایەو لاوەکانیش هێزی مرۆیی ئەم بزووتنەوەیە پێك دێنن، دەزگا ئەمنییەتیو ئیتلاعاتییەکانی ڕێژیم هەموو کاتێك هەوڵیانداوە شۆڕشگێڕو ئازادیخوازەکانی نەتەوەکەمان ئالوودەی ئەم بەڵا ماڵوێرانکەرە بکەن بۆ ئەوەی کە بیر لە ویستە سیاسیو نەتەوەییەکانی خۆیان نەکەنەوە.

بە گوێرەی ئامارەکان 16.3 لە سەدی قوتابیانو 24٪ی خوێندکاران لە بەردەم مەترسیی ئیعتیاد دان. لە ماوەی 5 ساڵی ڕابردوودا 3897 خوێندکار بە هۆی مادە سڕکەرەکانەوە کەوتوونەتە بەندیخانەو بە پێی توێژینەوەکان قوتابیانی قۆناخی دواناوەندیو ناوەندی بەرەو بەکارهێنانی ماددە سڕکەرەکان بەریانیان هەیەو لە ساڵی 1382 تا 1386 پتر لە 8هەزار قوتابی بە هۆی ماددە سڕکەرەکانەوە کەوتوونەتە بەندیخانە. دیاردەی ئێعتیاد لە ئێران، لە ماوەی ساڵانی دواییدا، لە نێو لاوەکان، مێرمنداڵان، منداڵانی سەرشەقام، گوندنشینەکانو ژنانو لە نێو زیندانەکاندا زۆرتر پەرەی سەندوە.

ـ کۆچی لاوانو هەڵاتنی مێشکەکان:

بە پێی ئاماری سەندووقی نێونەتەوەیی پوڵ ساڵانە 150 تا 180 هەزار کەس لە هێزی خوێندەوارو شارەزاو بژاردەکان (نوخبە) لە ئێراندا بە هۆی نەبوونی دەرەتانی کارو نەبوونی ئیمکاناتی پێویستو بوونی سیستمێکی داخراوو دژی مرۆییو نەبوونی

ئـازادی بـۆ دەرەوەی ئێـران کـۆچ دەکـەن. 92٪ لـەو کەسـانەی کـە خـەڵاتی ئۆلۆمپیـادە جیهانیـەکان لـە ڕشـتەی جۆراوجۆرەکانـدا بـە دەسـت هێنـاوە دەچـن بـۆ دەرەوەی وڵات. هەمان سەرچاوە باس لەوە دەکات کە ئێران لە ساڵی رابردوودا لە ڕیزی چوارەمین وڵاتـی جیهانـدا بـوو بـۆ دیـاردەی هـەڵاتنی مێشکەکان. لـە لایـەکی دیکـەوە بـە پێـی ڕاپـۆرتی ڕێکخراوی "ترانس پێرێنسی ئەنترناشناڵ" ئێران لە ساڵی 1388ی هەتاویدا لـە ڕیـزی گەنـدەڵترین وڵاتـانی جیهانـدا جێـی گرتـووەو لـە ئاسـتی جیهانـدا لـە نێـوان22 وڵاتـی گـەورەی ئاسـیایی‌و ئورووپاییـدا، کۆمـاری ئیسـلامی لـە ڕووی گەنـدەڵی مـاڵی‌و ئیـداری‌و بەرتیل وەرگرتن لە پلەی هەرە بەرزی ئەو وڵاتانەدا دانراون کە تووشی گەنـدەڵی مـاڵی‌و ئیداری هاتوون.

ـ خۆکوژی:

خۆکـوژی یـەکێك لـەو دیـاردە دزێوانەیـە کـە ڕۆژانـە کۆمەڵگاکـەمان لەگـەڵی ڕووبەڕووبۆتـەوەو ڕۆژانـە گیـانی چـەندین لاوی بەشمەینـەتی وڵاتەکـەمان دەسـتێنێ. هۆکـاری سـەرەکی ئـەم دیاردەیـە، دەگەڕێتـەوە بـۆ کێشـە عـاتیفی‌و نـەبوونی هەسـتی خۆشەویستی، بێ ئیمکانـاتی، کێشـەی بنەماڵـەیی، نـەبوونی ئـازادی، پـەرەگرتنی گرانـی، هـەژاری لـە ئاکـامی سیاسـەتی نێگـەتیڤی کۆمـاری ئیسـلامیدا، زەبـرو زەنـگ‌و سیاسـەتی کۆنەپەرەسـتانەی ئـەو ڕێژیمەیـەو دژایـەتی کـردن لەگـەڵ هەڵسـووکەوتی لاوان، دانـانی فەرق‌و جیاوازی لە دژی کچان‌و... بـە پێـی ئامارەکان ساڵانە لەهـەر 100 هـەزار کـەس 8کەس لە ئێراندا دەست بۆ خۆکوژی دەبەن‌و ڕێژەی خۆکـوژی لـە نێـوان لاوانـی تەمـەن 15تـا 34 سـاڵەو خوێنـدکاران‌و ژنـان ڕۆژلـە ڕۆژ لـە زیادبووندایـەو زۆرتـرین ڕێـژەی خۆکوژی لـە پارێزگاکـانی ئیلام‌و کرماشان ڕوودەدات. بـە چەشـنێك کـە ئێـران لـە پلـەی سـێهەم دایـە بـۆ خۆکـوژی. بـە پێـی ئـەو ئامـارو لێکۆڵینەوانـەی کـە لـەم دواییانـەدا بڵاوکراونەتـەوە ژنـان‌و کچـان زۆرتـرین ئامـاری خۆکوژیـان بـە خـۆوە گرتـووە کـە ئـەم دیاردەیەش بە زۆری لە نێو توێژی خوێندەواردا ڕوو دەدات کە تووشی دیاردەی خەمۆکی بوون. ئەم دیاردەیە کە زۆرتر بە شێوەی خۆسووتاندن خۆی دەرخستووە، لە نێو کچانی

کورددا پەرەی ئەستاندووەو ئەوەش بۆ هۆکارگەلێك وەکوو: هەژاری، توندوتیژی بنەماڵەیی، بێهیوایی و دڕدۆنگی دەروونی کچان و لاوان، قەیرانی شوناس، هەژاری فەرهەنگی و ... دەگەڕێتەوە. شایانی باسە کە چوار ئوستانی کوردنشینی کوردستانی ئێران ئاستێکی بەرزیان لە خۆکوژی و خۆسووتاندا هەیە بە شێوەیەك کە شاری "ئیلام" بە شاری "سووتاو" ناسراوە.

ـ ئیدز:

نەخۆشی ئیدز "HIV" یەکێك لە ترسناکترین دیاردەکانی نێو کۆمەڵگاکەمانە کە هەم کوشەندەیەو هەمیشە "واگیردار"، کە لە ڕێگای کەڵك وەرگرتنی موعتادان لە تەزریقاتی یەکترو تێکەڵاوی جنسی و هەروەها لە ڕێگای خوێنەوە تووشی مرۆڤ دەبێت. کاربەدەستانی کۆماری ئیسلامی بەخاتری پاراستنی "ئابڕوی نیزام" هیچ کات نەیانهێشتووە کە ناوەندەکانی لەشساغی ئاماری ڕاستی تووشبووان بەم ڤایرۆسە ئاشکرا بکەن و تەنانەت بۆ پێش گرتن لەم ڤایرۆسە هیچ هەنگاوێکی جێدیان نەهاوێشتووە، بگرە لە ڕێگای بەکرێگیراوانی خۆیان و بڵاوکردنەوەی مەوادی موخەدرو بەربەست کردن و ئەمنیتی کردنی ژیان و گوزەرانی بواری ژیانی لاوان، بۆتە هۆی پەرەگرتنی زیاتری ئەم نەخۆشیە.

بە پێی ڕاپۆرتی هەواڵنێری "ایسنا" تاکوو ڕێکەوتی 2007/12/22ی زایینی ژمارەی ئەو کەسانەی کە لە ئێران تووشی نەخۆشیی " HIV "بوون، گەیشتووەتە 16679 کەس، ئەوە لە حاڵێکدایە کە بە پێی ئاماری وەزارەتی تەندروستی ڕێژیم کە سێ مانگ پێش لەم ڕێکەوتە بڵاوکرایەوە، ژمارەی ئەو کەسانەی کە تووشی ئەم نەخۆشیە بوون 1690 کەس بوون. بە پێی ڕاپۆرتی هەواڵنێری "ISNA" 94٪ لەو کەسان پیاوو 6٪یان ژنن کە تووشی ئەم نەخۆشیە بوون. هەمان ڕاپۆرت باس لەوە دەکات کە 67.5٪ لە کەسانی تووشبوو لەم نەخۆشیە لە ڕێگای بەکارهێنانی سۆرەنگ و 7.6٪ لە ئەوان لە ڕێگای پێوەندیی جنسیی و 1.5٪ لە ڕێگای گواستنەوەی ویرووسی

"HIV" تووشی ئەم نەخۆشیە بوونو هۆکاری 22.9٪ لەو کەسانەی کە تووشی ئەو نەخۆشیە بوون نادیارە.

لە لایەکی دیکەوە بە پێی وتەکانی "محەممەد مێهدی گویا" بەرپرسی بەڕێوەبەری نەخۆشەکانی وەزارەتی تەندروستی نزیك بە 70هەزار کەس لە ئێراندا لە توشبووانی بە نەخۆشی ئیدز لە وڵاتدا هەیە یانی لە حەشیمەتی 70میلیۆن کەسی لە ئێراندا لە هەر 1000 نەفەر کەسێك تووشی ئەم نەخۆشیە بووە.

ـــ قەیرانی دەروونیی لاوان:

لەم دواییانەدا لە توێژینەوەیەکدا کە لە 75 هەزار لاوی تەمەن 14 هەتا 19 ساڵە لە ئێران کراوە، دەرکەوتووە کە 36 لە سەدی لاوان لە رووی دەسەڵاتو هیوا بە ژیانو دوارۆژ لەگەڵ کێشە بەرەوڕوون، 43 لە سەدی لاوان لە رووی باوەڕبەخۆبوون لاوازن، 51 لە سەدی ئەوان تووشی ئاریشەی دەروونیو دڵەڕاوکێنو 54 لە سەد تووشی رادەیەکی زۆر لە خەمۆکی بوون. لە بەشێکی دیکەی ئەم توێژینەوەیەدا ئاشکرا کراوە کە 42.2 لە سەدی لاوان بۆ رووبەڕوبوونەوە لەگەڵ کێشەکان تواناییو دەرەتانی پێویستیان نیەو هەروەها 75 لە سەدی ئەوان لەمەڕ ئەوەی لە داهاتوودا چ کێشەیەك چاوەڕوانیان دەکات، کەمتەر خەمن. 47 لە سەدیش گوتوویانە لە کاتی رووبەڕوبوونەوە لەگەڵ کێشەکاندا، تووشی شکستی دەروونی دەبن.

76٪ی لاوان لە ئێراندا رۆژانە کەمتر لە 30 خولەك موتالەعە دەکەن.

بە پێی قسەی "د. میر باقری" بەرپرسی سازمانی میللی جوانانو راوێژکاری سەرکۆماری ئێران بۆ بەڕێوەبردنی کاروباری لاوان، بە ئاماژەکردن بە راپرسییەك کە لە نێوان 75هەزار کەس لە لاوانی نێوان 14تا 29 ساڵەدا کراوە هەموویان ئاماژە بە پەرەگرتنی دیاردەی ئێعتیاد، ئیدز، بێکاریو خەمۆکی لە نێو لاواندا دەکەن. هەروەها ناوبراو باس لەوە دەکات کە تەنیا 3٪ لە لاوان خۆشیان لە سیاسەتمەدارانی وڵات دێتو 70٪ لە لاوان بە هۆی کێشەی ئابوورییەوە لە هەر جۆرە تەفریحێکی سالم بێبەشن.

هەمان سەرچاوە باس لەوە دەکات کە بە پێی ئەم راپرسییە 51٪ لەم لاوانە کەمتر لە 10 کتێبیان لە ماڵدا هەیە لە حاڵێکدا بە پێی ئازمایشی هۆش کە ئەنجام دراوە 64٪یان خاوەنی هوشێکی بەهێزن.

هەروەها بە پێی ئاماری راوێژکاری ناوەندی خوێندنو لێکۆڵینەوەی رێکخراوی میللی لاوان 76٪ لە لاوان رۆژانە کەمتر لە 30 خولەك کات بۆ خوێندنەوە تەرخان دەکەن. واتە 46٪ لە لاوان رۆژانە 4تا 30 خولەك و 30٪ کەمتر لە 4 خولەك موتالەعە دەکەن. هەروەها 13٪ لاوان 30خولەك تا 1 کاتژمێرو 7٪ یەك تا دوو کاتژمێرو تەنیا 4٪یان زیاتر لە 2 کاتژمێر موتالەعە دەکەن بێگومان هۆکاری سەرەکی ئەم دیاردەیەش دەگەڕێتەوە سەر کێشەی ئابووری، بێکاری، هەژاری، سەرکوتو نەبوونی ئازادیو خەمۆکیو...هتدو هەروەها بێ کیفایەتی بەرپرسانی رێژیم.

گەلاڵەی تەناهیی کۆمەڵایەتی

یەکێکی دیکە لەو گەلاڵە نوێیانەی رێژیم کە لە ماوەی نێوان دوو کۆنگرەی لاواندا بەڕێوە چووە، "گەلاڵەی تەناهیی کۆمەڵایەتی"یە کە هاوتەریب لەگەڵ گەلاڵە یاسای "توندترکردنی سزای تێکدانی تەناهیی دەروونی" لە ئارادا بووە. ئەم پڕۆژە بەشێك لە گەلاڵەی "جامعە عفاف" (کۆمەڵگای داوێن پاك)ە کە لە لایەن شوورای باڵای شۆڕشی فەرهەنگی پەسندو وێڕای پشتگیریی لە لایەن خامنەییو سەرکۆماری رێژیم بۆ جێبەجێکردن لە سەرەتای ساڵی 1386ی هەتاوییەوە رادەستی هێزە ئینتیزامییەکان، سوپای پاسداران، بەسیجو وەزارەتی ئیتلاعات کرا. تا ئەو کێشانەی کە پێیان وابوو گرژییە کۆمەڵایەتییەکان بەربلاوتر دەکەنەوە، بەربەست بکرێو کۆتاییان پێی بهێنرێت. گەلاڵەیەك کە کۆنترۆڵی توندی سیاسی، جڤاکیو کولتووری شارۆمەندانی لێکەوتەوەو تەناهیی ژیانی تاکەکەسیو کۆمەڵایەتیی شارۆمەندان بە تەواوی رووبەڕووی تێکدانو مەترسی بووەوە. لەم نێوەدا هەر وەك خودی بەرپرسانی رێژیمیش دانیان پێداناوە وەرگرو مەبەستی سەرەکیی لاوان بووە. بە جۆرێ کە 85 لە سەدی

دەستبەسەرکراوان لە نێوان تەمەنی 16 تا 26 ساڵان و 82 لە سەدی ئەو کەسانەش کە بە هۆی بەدحیجابییەوە دەستبەسەر کراون تەمەنیان لە خوارەوەی 25 ساڵە. هەورەها لە ماوەی 14 مانگی سەرەتای جێبەجێکردنی ئەم گەلاڵەیە تەنیا لە تاران نزیکەی یەك میلیۆن کەس هۆشدارییان پێدراوە، نزیکەی 40 هەزار کەس ڕاپێچی ناوەندەکانی هێزە ئینتیزامییەکانو نزیکەی 5 هەزار کەس دادگایی کراون، کە زیاتر لە 90 لە سەدیان لە تەمەنی لاوەتیدا بوون. بۆ نموونە لە کۆی 4 هەزارو 800 کەسی دەستبەسەر کراو لە ژێر ناوی "لاتو لووت" لە خاکەلێوە هەتا خەزەلوەری 1386و 5 لە سەدیان (240 کەس) تەمەنیان لە نێوان 14 تا 17 ساڵ و 53 لە سەدیانیش (2544 کەس) لە نێوان گرووپی تەمەنیی 17 تا 23 ساڵدا بوون.

ئەم گەلاڵەیە بە شێوەیەکی گشتیی تەناهیی دەروونیو کۆمەڵایەتیو سلامەتی دەروونی شارۆمەندان بە تایبەتی لاوانی بەرەوڕووی هەڕەشە کردۆتەوە. هەروەها ئەم گەلاڵەیە بە شێوەیەکی سیستماتیكو تەرخانکرانی بوودجەیەکی 103 میلیارد تمەنی، بوار خۆشکەر بۆ سەرکوتی توندوتیژانەو زەبری چالاکانی سیاسیو کۆمەڵایەتیو تۆقاندنی توێژی لاو وەکوو زۆرینەی حەشیمەتی کۆمەڵگاو هێزی بەرەنگاریو گۆڕان بوو. چوونکە ئەو ڕێژیمانە کە توانای ڕیفۆرم کردنیان نیەو لە هەمبەر هێزە ڕیفۆرمخوازەکانیشدا تاقەتی ڕاوەستانیان نیە، تووشی قەیرانی ڕەواییو قەیرانی شوناس دەبنو بۆ پێشگرتن لە سەرهەڵدانە کۆمەڵایەتییەکانو پڕکردنەوەی بۆشایی هێژموونیو ئۆتۆریتەی خۆسەپێنەرانەی خۆیانو سەقامگیری سیاسی، دەست بۆ توندوتیژی، نواندنی هێزی سەرکوتو کردەییکردنی دەبەن.

لە لایەکی دیکەوە، کۆماری ئیسلامی بە جێگەی دۆزینەوەی هۆکارەکانی تاوانو هەوڵدان بۆ چارەسەرکردنیان کە پەرەسەندنی هەژاری، هەڵاواردنی هەمەلایەنەو گرینگی نەدان بە دابینکردنی مافە سەرەتاییەکانی مرۆڤە، لە دژی بەرهۆکان شەڕ دەکاتو بەمجۆرە خۆی لە قبوولکردنی بەرپرسایەتی لە هەمبەر دیاردەو خەسارە کۆمەڵایەتییەکاندا دەدزێتەوە. هەروەها ئەم گەلاڵەیە ڕێگا بۆ پێشێلکردنی مافە

بنەڕەتییەکانی خەڵک خۆش دەکات. دەستی دادوەرەکان بۆ شرۆڤەی سەرەڕۆیانەو بڕیاری تاکەکەسی ئاوەڵا دەبێ‌و لە ئاکامدا خەسارێکی مەزن لە مافی تاکەکان‌و تەناهیی دادپەروەری دەدرێت. گەڵاڵەیەك کە کچانی لاوی لە ژێر ناوی "بەدحیجابی"و کوڕانی لاو لە ژێر ناوی "لات‌و لووت" دەخاتە ژێر گوشارو سووکایەتییان پێدەکات. کردارێك کە توانا‌و وزەی دەستپێشخەری، داهێنان، ئافراندن، جووڵە‌و چالاکیی کۆمەڵایەتیی لە کۆمەڵگا دەستێنێتەوە. چوونکە تەناهی‌و تۆقاندن دوو مژاری لە یەك جیاوازن‌و ئەم جۆرە گوشارانە وێڕای خەساری گەورەو قووڵی دەروونی‌و جەستەیی، تاك‌و جڤاکیی دووڕوو، چەند کەسێتی‌و بێبەری لە ئەخلاق، پەروەردە دەکات‌و توانای بڕیارو کرداریان لێ‌وەردەگرێت.

شوناسی نەتەوەیی

شوناسی نەتەوەیی، تێگەیشتن، ناسیاری‌و ناسینی تایبەتمەندی‌و خەسڵەتەکانی جیاکەرەوەی یەك نەتەوەیە کە بریتییە لە بەهاکان، شانازییەکان، ژێرخانە فیکری‌و فەرهەنگییەکان، کە لە ناخی جڤاکدا بەستێنی یەکانگیریی هەمەکی‌و گشتگیر دەستەبەر دەکات‌و ویژدان‌و شعوورێکی کۆمایی پێك دێنێت. بە جۆرێ کە هەنووکە شوناسی نەتەوەیی وەکوو گرینگترین پرسی نەتەوە بێ‌دەوڵەتەکان، وڵاتانی جیهان سێهەم، وڵاتانی لە حاڵی گەشەو تەنانەت وڵاتانی گەشەسەندوو لە ژێر ناوی هاووڵاتیبوون، ڕەواترین ئاستی شوناس لە تەواوی سیستمە جڤاکییەکانە. هەڵبەت بوونی شوناسێکی پێگەیشتوو، مرۆڤ تەوەرو ئاوەزمەندانە، باکگراوەندو بنەمایەکی قایم بۆ دروستبوونی شوناسی نەتەوەیی لە سەر بنەمایەکی ئۆمانی‌و دێموکراتیکە. هەر لەم ڕاستایەدایە کە دەسەڵاتی داگیرکەرو سەرەڕۆ دەیەوێت چ لە ڕێگەی سیستمی پەروەردەو چ لە ڕێگەی ئامرازەکانی ڕاگەیاندنی گشتیی شوناسێکی شێوێندراو بە لاوی کورد ببەخشێت‌و لاوان وەکوو پوتانسیەلی سەرەکی کۆمەڵگا لە چییەتی ڕاستەقینەیان دوور ڕابگرێ. تاکوو نەتوانن تێگەیشتنێکی دروستیان لە پێگەی ڕامیاری، فەرهەنگی، کۆمەڵایەتی، ئابووری‌و بەها

هەڵقوڵاوەکانی ڕابردوو و هەنووکەیی خۆیان هەبێت. ڕێژیم لەم ڕێگەیەوە بە دوای ئەوەدایە کە لاوی کورد لە تێڕامانو هەستی بەرپرسایەتیو پرسیارکردن لە هەمبەر پێگەی نالەباری نەتەوایەتی خۆی بەتاڵ بکاتو ناچار بە وەرگرتنی شوناسێکی نامۆو ناڕەسەن، دەسکرد، هاوپێوەند و بەستراو بە ئیدئۆلۆژیی دوگمی زاڵی دەسەڵاتی بکات. ئەم ڕەوتی لە خۆنامۆکردنە لە ماوەی نێوان دوو کۆنگرەی لاوان لە کوردستان تەنانەت لە ئێرانیشدا، بە هۆی دەسەڵاتداری باڵی بناژۆخوازی حکوومەتی، ڕەوتێکی خێراو ڕوو لە گەشەی بەخۆیەوە بینیوە. پرۆژەیەکی سیستماتیك کە بە دروشمی گەڕانەوە بۆ بەهاکانی شۆڕشی 57، هەوڵی دەدا کە پێوەندییە نەریتی، بەریانو لێڕوانینە دواکەتوو و تاك ڕەهەندییەکان لەسەر بنەمای هاوڕێکیو تەکووزمەندیی میکانیکی (سەرەتایی) کۆمەڵگا بوەستێتو پێش لە دروست بوون یان ڕاوەستاندنی ڕەوتی بیچمگرتنی یەکانگیری ئۆرگانیکی "کۆمەڵگای مۆدێڕن" لە ژێر کاریگەریی شۆڕشی زانیاری، شۆڕشی پێوەندییەکانو دیاردەی بەجیهانیبوون بگرێت.

لە لایەکی دیکەوە، ئەمڕۆ بینەری ئەوەین کە لە ئاکامی پرۆسەی بەجیهانیبووندا، کولتوورێکی جیهانیش بیچمی گرتووە، کە لە ئەگەری نەبوونی خوێندنەوەیەکی دروستو فرەڕەهەندی لە لایەن ئێمەوە وەکوو کورد، بەرانبەر بە ئێمە دیاردەی بەجیهانیکردنی لێدەکەوێتەوە. ئەم پرۆسە نوێیە چ بۆ دەوڵەتە تۆتالیتێرو کۆمەڵگا داخراوەکانو چ بۆ نەتەوە بندەستو شوناسە سەرکوتکراوەکان وەکوو نەتەوەی کورد، مەترسیو قازانجی تایبەتی خۆی هەیە، بەو واتایە کە ئاخۆ ئێمە چەندە دەتوانینو چەندە توانیومانە لە ڕێگەی ئەو ئامرازو کەرەستەو دەرفەتانەی کە بەجیهانیبوونو لێکەوتەکانی دەیخاتە بەردەممان بۆ پێگەیاندن، پێشخستنو ناساندنو هەرمانی خۆمان و خۆگونجاندن لەگەڵ دنیای مۆدێڕن، کەڵك وەرگرینو سوودمەند لە مۆدێڕنیتەو مۆدێڕنیزاسیۆن بین. بۆ نموونە ڕایەڵەی جیهانیی ئێنتێرنێت بۆ ڕێژیمی زاڵ بەسەر کوردستاندا مەترسییەکی مەزنە، بەڵام لاوی کورد توانیویە بە کردنەوەی هەزاران ماڵپەڕو وێبلاگ، ڕەهەندە جۆراوجۆرەکانی شوناسی نەتەوایەتی (زمانو ئەدەبیات،

مێژوو، میراتی کولتووری، جوغرافیا)ی خۆی پێناسەو شرۆڤە بکاتو بیناسێنێتو پەرە بە رامانو ئەندیشەو بەرپرسایەتیو خاوەنداریو حەزێك بدات کە هەستی نیشتمانپەروەریو وڵات خۆشەویستیی پێدەڵێن. کە لەم نێوەدا، یەکیەتیی لاوانی دێموکراتی کوردستانیش بە پێی توانایی، دەرفەتو ئیمکاناتی بەردەستی وێڕای بەرەنگاربوونەوەی سیاسەتی ژینۆسایدی سپی دوژمن بۆ شێواندنی شوناسی نەتەوەیی، دەستپێشخەریی لە پێشخستنو زانیاری بەخشیو پەروەردەی نەتەوەیی لاوان لە نێوخۆ، باشووری کوردستانو تاراوگەدا کردووەو دەبێ لەم هەنگاوەشدا زۆرترین کاریگەریی هەبێت.

لاوی کورد

لاویەتی، بە واتای قۆناخێکی تەمەنی کە زیندووترینو چالاکترین قۆناخی مرۆڤەو مەزنترین کاریگەری لەسەر گۆڕانکارییەکانی کۆمەڵگادا هەیە. بۆیە تایبەتمەندییەکانی لاویەتی وەکوو: سەربزێوی، چالاکبوون، نارازی لە دۆخی هەنووکەیی، گۆڕانخواز، بەپەلە، دژەباو، نوێخوازو و لە هەمانکاتدا مەزنترین هێزی رادیکاڵی کۆمەڵگان. لاو لە قۆناخێکی تەمەنی کە پێیەکی لە منداڵییەو پێیەکی دیکەشی لە پیریدایە. لە روی جەستەییەوە خوازیاری ئازادییەو لە رووی هزرییەوە خوازیاری گەڕان بە دوای هەقیقەتو میتۆدە شیکارییەکاندایە. بۆیە لاوبوون، قۆناخێکی نیگەرانو دڕدۆنگە لە خۆو سروشتی دەوروبەر هەمیشە کونجکۆڵو دژبوون لە نێوان خواستەکانیو خەونو ئاواتەکانو واقعییەتە بەرهەستەکانە. تەمەنی لاوییەتی قۆناخێکی هەستیارو ئاڵۆزە، واتە هێزی بزوێنەرو چالاكو چاکسازی کۆمەڵەو لە هەمان کاتدا روخێنەریشە، بۆیە توێژی لاو رۆڵی باندۆری ئەرێنیو نەرێنی بەسەر کۆمەڵدا هەیەو لە هەر کۆمەڵگایەکدا زۆرترین نرخیان بە مەبەستی پێکهێنانی گۆڕان لە کۆمەڵگادا داوەو هەمیشە لە لایەن دەسەڵاتدارەکانەوە دەکەونە بەر شاڵاوی سەرکوتو زەبرو زەنگەوە. لە نێو ئەم بازنە پێناسەکراوەدا، لاوی کورد، تاکێکی کۆمەڵگای کوردستانە کە بە هۆی رەوتێکی مێژوویی‌و دیل بوون بەدەستی سەرەڕۆییو باڵادەستەوە، خوازیاری رەهایی لەو دۆخە داسەپاوەیە. بۆ لاوانی کورد لە رەوڕەوەی مێژوودا ئازادیو دێموکراسیو گەیشتن

بە مافە بنەڕەتییەکانی، لەسەرووی هەموو شتێکەوە بووەو بەنرخترین ڕۆڵەکانی خۆی لەم پێناوەدا قوربانی کردوەو بە دوور لە هەرچەشنە ئیدئۆلۆژی گەراییەك نرخێکی پڕبەهای بۆ دێموکراسی و ئازادی داوە. بۆیە لەم سەردەمەدا کە جیهان لە گۆڕاندایەو چرکە بە چرکە جیهان لە نێو تۆڕە پێوەندییەکاندا چڕ دەبێتەوە، لاوانی کوردو بە تایبەتی یەکیەتیی لاوانی دێموکراتی کوردستانی ئێران پاش 63 ساڵ خەباتو راچەنین بۆ گەیشتن بە ئازادی، بە ئەرکی خۆیان دەزانن کە لە ئامرازەکانی راگەیەنەگشتییەکان، ئینتێرنێتو ماڵپەڕ، وێبلاگنووسی، ڕێکخستنو وشیارکردنەوەی لاوەکان تێبکۆشن. لەو کاتەدایە کە ئێمە نەوەی نوێی کۆمەڵگای کوردی بە باشترین شێوە دەتوانین ئاسۆی خەبات گەشاوەو رووپەڕێکی زێڕین بۆ نەتەوەکەمان تۆمار بکەینو نەوەی ئەمڕۆ ببنە بەردی بناخەو دینامیزمی کۆمەڵگای رزگارکراوی کوردستان لە چنگی ڕێژیمی پاشڤەڕۆی کۆماری ئیسلامی، هەتا گەیشتن بە دێموکراسییەکی سەقامگیرو مرۆڤتەوەرانە.

کەلێنی نێوان نەوەکان (دابڕانی نەوەکان)

مرۆڤ زیندەوەرێکی تایبەتەو لە هەمان کاتدا خاوەن کۆمەڵێ غەریزەو ئارەزوو پاڵنەرو پێداویستییە. سەروەری لە ئەندامەکانیدا بۆ عەقڵو مێشك دەگەڕێتەوەو لە راستیدا وەك ناوەندی هەڵسووڕانو جێبەجێکردنی زۆر یەك لە پێداویستییەکانی مرۆڤی لە ئەستۆ دایە. هەر لەم سۆنگەیەوەیە کە عەقڵی مرۆڤ زاڵە بەسەر هەموو کردەوەکانی خودی مرۆڤداو دەتوانین لێی تێبگەینو سەر لەنوێ بنیاتی بنێینەوە. لە کاتێکدا بیر لە رەوڕەوەی مێژوو دەکەینەوە، رەوتی گەشەکردنی ژیاری مرۆڤایەتی ئەوەمان پێ دەڵێت کە ڕۆڵی سەرەکی ئەم پێکهاتە جڤاکییە، خودی مرۆڤو خولیاکانی مرۆڤ بۆ دەستەبەر کردنی ژیانێکی باشترە. لێرەدایە کە نەوەکان سەر هەڵدەدەنو هەر نەوەیەك بە پێی سەردەمی خۆیو وێناکردنی ساتەوەختە سیاسیو کۆمەڵایەتییەکانی خۆی، سەردەمی خۆی بنیات دەنێ. بەڵام لە کۆمەڵگای کوردستاندا، پرسیارێکی گەروە هەمیشە لەبەردەم نەوەکاندایەو نەیانتوانیوە ڕۆڵی کارامەی خۆیان بگێڕنو بە نیوەچڵی داویانەتە دەستی نەوەکانی دیکە. هیچ نەتەوەیەك بە بێگرێدانی نەوە یەك لەدوای

یەکەکانی، نەبۆتە نەتەوەو بێ هیچ دڕدۆنگییەك، هیچ نەوەیەکیش بە بێ بیری مێژوویی نەوەکانی بەر لە خۆیان شکڵ ناگرن. نەوەکان دێنو دەڕۆنو هەرکام دەبنەوە مێژوو. ئەوەی کە پێویستە لێی بکۆڵرێتەوە، روانگەی نەوەکانە بۆ رۆنانو بونیادنانی گۆڕان بۆ نەوەکانی پاش خۆیەتی. بە هۆی ئەم رەوتە بەردەوام نەبوونو راوەستانەو دووپاتبوونەوەیە لە جڤات دا، کەلێنی نەوەکان سەری هەڵداوەو قەیرانی ئاڵۆزاویو فرەدەنگی کۆمەڵگای ئەمڕۆییو گەشەکردنی مۆدێرنیتەو هەروەها مەودای تێپەڕین لە سوننەت، دابڕانێکی کولتووریو جڤاکی دروست بووە کە هەنووکە وەکوو ململانێی نەوەکان ناودێر کراوەو نەوەی کۆن وەکوو نموونەی دڵڕەقیو دواکەوتووی وێنا دەکەنو نەوەی کۆنیش نەوەی نوێ بە رووخێنەرو تێکدەر ناوزەد دەکەن.

لە ساتەوەختێکدا نەوەی نوێ دەیهەوێ بە مزاجی خۆی جیهانی بگۆڕێ، ئەم ململانێیەی نەوەی نوێو نەوەی کۆن دەست پێ دەکات. زۆرجار سیستم ئاوەڵایەو رێگای پێشکەوتنو گۆڕانی ئاوەڵا کردووەو دەرووی تازەگەریو نوێکردنەوەو سەرلەنوێ پێناسەکردنەوەی هێشتۆتەوە، بەڵام زۆرجار سیستەمو کۆڵەکەکانی سیستەم داخراون، دەکەوێتە دۆخی تووڕەییو مزاجی تێك دەچێتو جێگای خۆی بە نەوەی نوێ نادات و خۆی بە سامانی هەنووکەو داهاتوو دەزانێ، لێرەدایە ئەو ململانێیە دروست دەبێ کە نەوەی نوێ پەنا دەباتە بەر هەڵوەشاندنەوەو تێکدانی کۆڵەکەکانی ئەو سیستەمە داخراوە تا لەم رێگایەوە بتوانێ سەنگەرەکان بە نەوەی پێش خۆی چۆڵ بکاتو دنیایەکی نوێ بۆ خۆی لەسەریەك بنێت. دابڕان یان کەلێنی نێوان نەوەکان، لە ئاکامی ئەو رەوتو پرۆسە مێژووییەی گۆڕانی کۆمەڵگاو بارودۆخە کۆمەڵایەتییەکانە کە سیستەمەکانو شێرازەی کۆمەڵگا گۆڕانیان بەسەردا دێتو بەرەنجامی ئەو گۆڕانە خێرایە، زۆرجار دەبێتە هۆی دابڕانو کەلێنی نەوەکانو سەرهەڵدانی پێکناکۆکی نێوان نەوەی کۆنو نەوەی نوێ.

لێرەدا بۆ راڤەو روونکردنەوەی زیاتری کێشە بنەڕەتییەکانی لاو لە کۆمەڵگای کوردستاندا پێویستە لە سێ بیاڤی کۆمەڵایەتی کە لاو تێدا پەروەردە دەبێتو کەسایەتیی لاو شکڵ دەگرێ وەکوو: بنەماڵە، کۆمەڵگا، سیستەم، بخەینە بەرباسەوە:

ـ الف: لاو لە بنەماڵەدا

بێگومان بنەماڵە وەکوو یەکەمین قۆناخێك کە لاو تێدا پەروەردە دەبێت، ڕەنگە لە خێزاندا ئەو بەربەستانەی کە کۆمەڵگا بە هۆی یاسا کۆمەڵایەتییەکان یان نەریتە باوەکانی داینابێ، لە بنەماڵەدا ئازاد بوو بێتو بنەماڵە ڕەواندبێتییەوە یان بە پێچەوانەوە. بونیادی بنەماڵە لە کۆمەڵگای کوردی دا، بونیادێکی شەکەتو ماندووە. کولتوورێك بەسەر یاساو نۆرمە کۆمەڵایەتییەکاندا زاڵە کە خێزان ڕووبەڕووی توندوتیژی دەروونی کردووەو ئەوەیە کە بنەماڵەو بەهاکانی لەبەردەم کولتووری کۆمەڵگای ئێمەدا بە شێوەیەکی بەرچاو پاشەکشەی کردووە. لە کۆمەڵگای ئێمەدا سەرچاوەی سەرەکیو بنەڕەتی پێکەوەهەڵکردنو پێوەندییە کۆمەڵایەتییەکان، ڕەگی لە پێوەندیو پێکەوەبووندایە کە سەرچاوەی سەرەکی بنەماڵەیەو لە لایەکی دیکەوە بواری لەباری ئەم چارەدۆزییەش، پێشبینی ڕەوتی وشیاری لە ڕەوتی گۆڕانی کۆمەڵایەتی لەمەڕ پێوەندیو مەودای نەوەکان لە پێکهاتەی بنەماڵەدایەو لاوی کورد لە نێو بنەماڵەدا، لاوێکی ماندوو و شەکەتە. بنەماڵە بۆی هەیە ئازادییەکانی لە چاو ئازادییەکانی کۆمەڵگا ئاوەڵاترو کراوەتر بێت، چونکە بنەماڵە سیلەی ڕەحمو خۆشەویستیو پەیوەندی خوێنیو ویژدانی تێدا زاڵ بێت، دوو ئەوەندەی یاسا کۆمەڵایەتییەکان بەسەر ژیانی تاکەکاندا زاڵن، بەڵام مخابن کۆمەڵگای ئێمە، توندوتیژی بنەماڵەییو ئەو نەریتە دواکەوتووانەی زاڵ بەسەر بنەماڵەوە، نەیتوانیوە دەرباز بێتو خۆی پێناسە بکاتەوە. ئێمە بەو ئاکامە دەگەین کە لاو لە یەکەم قۆناخەکانی ژیانی خۆی لە نێو بنەماڵەدا، ڕووبەڕووی جەنگێك دەبێتەوە کە پێویستە لەو قۆناخەدا ئاشت بێتو بەدوور لە هەرچەشنە توندوتیژییەکی بنەماڵەیی بێت.

خێزانو بنەماڵە، بە هۆی گۆڕانی کۆمەڵگاو هاتنەبەرباسی بەهاکانی تاکەکەسیو دەربازبوونی تاك لە چوارچێوەی بنەماڵە، ئەوەمان بیر دەخاتەوە کە شیرازەی بنەماڵە خۆی دەدات بە دەستی بەهاو یاسا کۆمەڵایەتییە نوێیەکان کە لە ئەنجامی پرۆسەی

مۆدێڕنیتەو بەجیهانیبوونەوە سەریان هەڵداوەو لەم دۆخەشدا دەتوانین بڵێین کە ڕێکخراوەکانی تایبەت بە لاوانو NGOکان وەکوو ماڵێکی تەکووزو عەقلانیتر بتوانێ جێگای بنەماڵە بگرێتەوە. تەنیا لێرە ئامرازێك دەتوانێ نەوەیەکی کاریگەرو شوێندانەرو بە باندۆر پەروەردە بکات، فەرهەنگی ڕێکخراوەییو ڕۆڵی ئەو ڕێکخراوە مەدەنییانەیە لە کۆمەڵگادا. پێویستە کە بڵێین دەبێ یەکیەتیی لاوانی دێموکراتی کوردستانی ئێران ببێتە ماڵێك بۆ پێکەوەبوونو پێکەوەهەڵکردن لە نێو فەرهەنگێکی دێموکراتیكو قوتابخانەیەك بۆ فێربوون، ئافراندنو داهێنانی لاوەکان بێت.

ـ ب: لاو لە کۆمەڵگادا

کۆمەڵگا وەکوو دووهەمین قۆناخو دووهەمین ویستگەیە کە کەسیەتی لاو تێیدا بیچم دەگرێ. کێشەی گەورەی کۆمەڵگای ئێمە ئەوەیە کە پیرەکانی هەست ناکەن کە پیر بوون، هەر کۆمەڵگایەك هەست کردن بە پیری تێدا لاواز بوو، کۆمەڵگایەکی نەخۆشە. بێگومان کاتێك تاکەکان نەتوانن وزەو تواناو خەونەکانیان بخەنە گەڕو دەرووی گەشەکردنیان بەروودا داخراو بێت، ئەوا ناتوانن ببنە هێمای گۆڕانو خەونەکانی کۆمەڵگاش. ئەو ڕەوتە ناهاوسەنگەی ئێستا، لەسەردەمی بەجیهانیبوونو تێکچڕژاویدا بە کوتوپڕی سەراپای کۆمەڵگای ئێمەی تەنیوەتەوە، هەر ئێستاش شڵەژانو ژانگرتنێکی پێوە دیارە کە لە رووی زەینیو لێکترازانی باوەڕی گشتییەوە دۆخی کۆمەڵایەتی ئێمەیان بەرەو لەگۆکەوتنی ئافراندنو داهێنان کردۆتەوەو مانەوە لە دۆخی پاش خۆیانو چەقبەستوویو نەترازان لە ساتەوەختەکانی بەر لە خۆیانو رووبەڕووبوونەوە لەگەڵ ئامرازە مۆدێڕنەکان، لاوانی تووشی چەشنێك پەراوێزکەوتووی کردووەو تاکی کوردی فێری خۆدزینەوەو لەق بوونی هەوڵەکان کردووە.پێویستە لەم دۆخەدا بەکەڵك وەگرتن لە ئامرازە نوێیەکان بۆ پێشخستنی کۆمەڵگا، خۆمان تەیار بکەینو فەرهەنگی پێکەوەسازانو پێکەوەهەڵکردن لە کۆمەڵگا پەرە پێ بدەینو بتوانین ببین بە هەوێنی گەشەکردنی کۆمەڵ لە هەموو رووەکەوە. لە لایەکی دیکەوە لە ئاکامی گەشەکردنی

تێکنۆلۆژی دا، کۆمەڵگاش خەریکی خۆڕێکخستنە لەگەڵ بەها مۆدێرنەکانو یاسا کۆمەڵایەتییەکانیش سێکۆلارو دێموکراتیك تر دەبنو ئیدی گوێڕایەڵی بۆ بیری خێڵەکیو عەشیرەییو خورافات هێدی هێدی کەمڕەنگتر دەبێتەوە. لەم پێوەندییەدا، یەکیەتیی لاوان پێویستە پەرە بە فەرهەنگی دێموکراتیکی ڕێکخراوەیی بدات هەتا لاوەکان لە دەوری خۆی کۆ بکاتەوەو بتوانێ بەرەو کۆمەڵگای مەدەنی ئاراستەیان بکات.

ـ ج: لاو لە سیستمی پەروەردەو فێرکردندا

بەردەوامیو گەشەکردنی کۆمەڵگاو سەرهەڵدانی نەوەیەکی بنیاتنەرو ئایندەیەکی ڕووناك، هەموو پێوەندی بە سیستمی کراوەوە هەیە. ئەگەر سەردەمی ئەمڕۆ بە وتەی زۆر لە بیرمەندان، لە ڕۆڵی باسکەکان کەم بۆتەوەو هێزی عەقڵو هزر بۆتە پێوەری گۆڕانو پەرەسەندنی کۆمەڵگا، ئەوا سیستمی کراوە، بنەماو بنەڕەتی کۆمەڵگایەکی ساخلەمەو گەشەکردوویە کە دەتوانێ لاوێك تێدا لەدایك بێتو ئاسۆکانی گۆڕان بگەیەننە ئەنجامو دوا نەکەون. گرینگیدان بە سیستمێکی کۆمەڵایەتیو سیاسی کراوە وەکوو سەرمایەیەکی بنەڕەتی لەهەموو بوارەکانی جڤات دایەو بناوانی گەشەکردن پتەو دەکاتەوەو لە مەترسی هەرەسی کۆمەڵگا دەربازی دەکات. ئەوەی کە ئەمڕۆ لە کۆمەڵگای کوردی پێمان وایە کە لاوانو نەوەی نوێ گۆڕانخوازن، دەگەڕێتەوە بۆ ئەو هۆکارەی کە سیستمی زاڵ بەسەر کۆمەڵگا وەکوو سەرچاوەی پەروەدەی مەعریفیو زانستی کۆمەڵگا نەخۆشو پەك کەوتووە. چ لە باری زانستیو چ لە باری کۆمەڵایەتییەوە نەیتوانیوە بەسەر کێشەو خەسارە کۆمەڵایەتییەکاندا زاڵ بێت، چونکە خۆی بۆتە بەشێك لە سەرهەڵدانی خەسارە کۆمەڵایەتییەکان. لاو کاتێك دێتە ناو ئەم سیستمەوە، تواناکانیان دەکوژرێتو خەونەکانیان بزر دەبێ. بۆیە لە ململانێ لەگەڵ ئەم سیستمەدا دەکەونە جەنگەوەو هەوڵ دەدا بۆ لەناوبردنی. مێژووی کۆمەڵگای ئێمەش، بە هۆی داگیرکاردن لە لایەن دەسەڵاتدارانەوە، نەوەکان یەك لە دوای یەك لەگەڵ سیستمی سیاسی زاڵ بەسەر کۆمەڵگای کوردستاندا کەوتوونەتە جەنگەوە و تەنیا توانیویانە بەرەنگاری بکەنو بەڵام

نەیانتوانیوە گەشەکردنێکی قووڵ بەخۆیانەوە ببینن. لە پانتایی مێژووی ئێمەدا، نەتەوەی ئێمە سەفەرێکی دوور و درێژی ژانگرتنی تێپەڕاندو شەوگارێکی تەنیاییو سەختی بە دیار خەونەکانی خۆیەوە رۆژ کردەوە، بەردەوام نەبوونی ئازادیو شەڕو نائەمنیو ئالۆزی ناوچەکە، کاریگەرییەکی قووڵی لەسەر قۆناخە مێژووییەکانی کۆمەڵگای کوردستان داناوە، بە جۆرێك لاوانی ئێمەیان بەردەوام ڕووبەڕووی مەینەتیو چارەڕەشی کردۆتەوەو ئەمەش بۆتە هۆی ئەوەی کە مرۆڤی کورد بەردەوام بۆ گەڕان بە دوای تروسکاییەك لە ئازادیو پشوویەکی ئازادانە، ڕووبەڕووی دەسەڵاتە دیکتاتۆرو ملهوڕەکان بێتەوەو پشوویان لێکردووە بە مەیدانی شەڕو زەریای خوێن. سیستمی پەروەردە، هەنووکە لە قەیرانی قووڵی مەعریفیو زانستی دایە، ئەوەش بۆ ئەوە دەگەڕێتەوە کە نەبوونی پەروەردەیەکی زانستیو بایەخدان بە رۆڵی زانستی، بۆتە هۆی ئەوەی کە سیستمی پەروەردە ببێتە چاوگەی پەرەپێدان بە بیری خورافاتو کۆمەڵگای بە داخراوی هێشتۆتەوە.

سیستمی پەروەردە لە ئێراندا دەگەڕێتەوە بۆ پێش دامەزرانی دەوڵەتی مۆدێڕن لە ئێراندا واتە تا کۆتایی سەردەمی قاجارەکان، ئێران خاوەنی سیستمی مۆدێڕنی پەروەردە نەبووەو جگە لە هێندێك قوتابخانەی تایبەتی وەك قوتابخانەی ئینگلیزیەکان لە تارانو چەند قوتابخانەیەکی دیکە، لە شوێنەکانی تردا فێرکردنی خوێندنو نووسین بە منداڵان بەشێك لە ئەرکو دەسەڵاتی مەلاکان بوو کە بە گوتنی وانە ئایینیەکان وەك قورئانو سەرفو نەحوی عەرەبی بە شێوازێکی بە ڕەواڵەت پەرتەوازە،و ناناوەندی بەڵام لە ڕاستیدا یەکگرتوو، بە هۆی یەکبوونی نێوەرۆکی وانەکان، نەوەی نوێیان پەروەردە دەکرد.

پاش هاتنە سەرکاری پاشایەتیی پەهلەویو دامەزرانی دەوڵەتی مۆدێڕن، ئەرکی فێرکردنو پەروەردەش وەك زۆرێك لە دەسەڵاتەکانی تر لە چینی مەلاکان ئەستێندرایەوەو کەوتە ژێر دەستی دەسەڵاتی ناوەندگەرا. ئەو ناوەندگەراییە بە شێوازێکی زەقو ئاشکرا لە سیستمی پەروەردەدا ڕەنگی دایەوەو ئەرکی ئەو سیستمە بوو

بـە خزمـەتکردنی فەلسـەفەی ئێرانیگـەریو پەرەپێـدانی زمـانی فارسـیو لـە راسـتیدا تواندنەوەی نەتەوە غەیرە فارسەکان. لـەم پرۆسـەیەدا ئەگەرچی پێشکەوتنێکی ئاشکرا هاتە ئاراوە بەڵام بـە هۆی رەچاو نـەکردنی ویستو ئامانجەکانی خـەڵك بـە تایبـەت لـە ناوچە نەتەوەییەکانـدا جۆرێك پاشکەوتن لە سیستمەکەدا رووی داو بارودۆخەکە زۆر خـرابترو ئـاڵۆزترکراو قـەیرانی شووناسو نـاکۆکی لـە شـوێنە جیاجیاکـانی ئێـران وەك کوردسـتان سـەری هەڵـداو راسـت هـەر ئـەم مەسـەلەیەش بـوو بـە داخـوازی یەکـەمی بزوتنەوەی مۆدێرنی کورد لە کۆماری کوردستانداو یـەکێك لـە خاڵە ناکۆکـەکانی نێـوان دەسەڵاتی ناوەنـدیو نەتـەوە ستەملێکراوەکانی ئێـران لـە سـەرەتای دامـەزرانی دەوڵـەتی مۆدێرنەوە تا هەنووکە. کەوابوو بە ناوەندی کردنی سیستمی پەروەردە سەرەڕای هێندك پێشـکەوتنی بـاش، لـە زۆربـەی شـوێنەکانی ئێرانـدا کێشـە خـولقێن بـووەو کێشـە نەتەوایەتیـەکانی قـووڵتر کـردووە، ئەمـەش راسـت دەگەڕێتـەوە بـۆ سـەر بۆچـوونی فاشیسـتیو ناوەندگەرایانـەی زاڵ بـە سـەر دەسـەڵاتدارانی ئێـران کـە تایبەتمەندییـە جیاوازەکـانی گـەلانی ئێرانیـان لـە بـەر چاو نـەگرتووەو ئـەو رەوتـە هـەتا ئێسـتاش هـەر بەردەوامە.

ئەوڕۆکـە فاکتـەری "پـەروەردە"، سـی سـاڵ بـە دوای شـۆڕش لـە دوو خاڵـدا کـورت دەکرێتەوە، سەپاندنی وانە ئیسلامییەکانو دژایەتی لەگەڵ دزەکردنـی دژبـەرانی سیاسـی لـە نێـو قوتابییەکانـدا. بـە دڵنیاییـەوە"پـەروەردە"ی لاوانو ئـەوەی کـە "شـۆردنەوەی مێشك" ناو دەبردرێ لە سیستمی فێرکاری ئێراندا، مەسەلەیەکی بەرچاوە.

لـە لایـەکی دیکـەوە جیـا لـەوەی کـە سیسـتمی پـەروەردەو فێرکـردن لـە ئێرانـدا گەورەترین بەربەستی پێشکەوتنی لاوەکان بووە، هۆکارگـەلێکی وەکوو هۆکارگـەلی: کـەم داهاتی، نیشتەجێبوونی نالەبار، نەبوونی سەرپەرشتیو بێ بـاوكو دایکی لـە بنەماڵـەدا، فرەبـوونی منداڵـەکانو لـە ئاسـتی چینی خوارەوەدابوونی پیشـەیی بـاوكو دایـك،... لـە هۆکارەکـانی دەسهەڵگرتنی قوتابیان لـە خوێنـدنن. کارناسـان، "هـەژاری" بـە یـەکێك لـە هۆکارەکـانی دەسـهەڵگرتنی قوتابیـان لـە درێـژەدان بـە خوێنـدن دەزانـن. منـداڵانی کـار،

منداڵانی پەراوێزکەوتووی شارەکانو منداڵانی سەرشەقام، ڕێژەیەکی زۆری لاوان کە لە خوێندن دوور کەوتوونەتەوەو بەجێماون، ئەم پرۆسەیە لە کوردستانیشدا دووقات بۆتەوە. هەر لەو پێوەندییەدا بە ئامارە فەرمییەکان، تێدەگەین کە پارێزگا کوردنشینەکان لە ئێراندا، لە پارێزگا بێ دەرەتانو هەژارەکانی ئێرانو داهاتی سەرانە لەم پارێزگایانەدا، کەمترین رادەیە. بە پێی توێژینەوەگەلێ کە لە ساڵی 1384 لە زانکۆی کوردستاندا کراوە، 23٪ خوێندکارەکان بە هۆی رەوشی ئابووری بنەماڵەکەیان، ناچار بوون کە لە وەرزی پشووی هاوینی دا کار بکەنو 8٪یان لە کاتی درێژەدان بە خوێندن درێژەیان بە کارەکەیان داوە.

لەم پێوەندییەدا پێویستە یەکیەتیی لاوان، ڕێکخستنەکانی خۆی لە نێو قوتابخانەو زانکۆکانو شوێنە پەروەردەییەکانی کوردستاندا بەهێزتر بکات هەتا لە بەرامبەر بە بیری دواکەوتوویی‌و شۆڤینیستانەی کۆماری ئیسلامی، یەکیەتیی لاوان ببێتە قوتابخانەی ئازادیو دێموکراتی لە کوردستاندا هەتا لاو بە ئایندەو دوارۆژی خۆی وشیار بێتەوە.

سەردەمی ئێستا کە ئێمە تێیدا دەژین بە خێراییەکی بەرچاو لە حاڵی گۆڕاندایە. ئەوەی کە مرۆڤی ئەمڕۆیی دەبێ فێری ببێت ئەوەیەکە لە رەوتی ئەم گۆڕانکاریانەدا خۆی رابگرێتو بەردەوام کۆنترۆڵی هەلومەرجی دەوروبەری خۆی بکات. دەبێ تاکەکان فێری ژیان لە ڕێڕەوی گۆڕانی هەمیشەیی‌و بەردەوام بکەین بۆیە ناکرێت چاوەڕێ بین کە پێکهاتەی فێرکاری ئەمڕۆیی بۆ ژیانی ئەم کەسانە کە ئەمڕۆکە دەورەی فێرکاری تێدەپەڕێنن، گونجاو بێت. لێرەدا بە هەڵسەنگاندنی سێ بیاڤی سەرەکی گۆڕانی کۆمەڵگاو بنیاتنانی کۆمەڵگایەکی کراوەو ئاشتیخواز، پێویستە بڵێین کە ئێمە رووبەڕووی سێ دەروازەی داخراو بووینەتەوەو خەباتێکی دوور و درێژمان لەبەردەمدایە. بۆیە لە ئاستی سیستمی سیاسییدا پێویستیمان بە کولتوورێکی سیاسی کراوە هەیە کە فەرهەنگی دێموکراسی لە سیستمێکی سیاسیی توندوتیژەوە بکاتە فەرهەنگێکی شارستانی‌و تۆلێرانسو پێکەوەهەڵکردنو برەو بە کولتوری لێبوردەیی بدەین هەتا توێژی لاو بە رۆحییەکی چاکسازییانە بەشداری لە پرۆسە سیاسی‌و کۆمەڵایەتییەکاندا بکات.

ئەرکەکانی یەکیەتیی لاوانی دێموکراتی کوردستانی ئێران لەم قۆناخەی خەباتدا:

٭ یەکیەتیی لاوان، قوتابیو پەروەردەی مەکتەبی دێموکراتو کۆماری کوردستانەو لە پێناو ئەو ئامانجانەشدا، شانبەشانی خەباتی میللی ـ دێموکراتیکی گەلی کورد، تا وەدیهێنانی ئامانجەکانی شەهیدان قازی، قاسملووو شەرەفکەندی و هەموو شەهیدانی کوردو کوردستان خەبات دەکات، بۆیە پێویستە لاوان بۆ بەشداری لە بزووتنەوەی میللی ـ دێموکراتیکدا هان بدات.

٭ یەکیەتیی لاوان، لە پێناو وشیارکردنەوەو رابوونی هەستی نەتەوایەتی لە نێو توێژی لاوانداو راپەڕاندنی ئەرکە نیشتمانییەکانیو بۆ بە نێونەتەوەیی کردنی دەنگی مافخوازانەی لاوی کورد لە ڕێکخراوە نێونەتەوەییەکاندا خەباتی بێ وچان دەکاتو پێویستە لەم مەیدانەشدا چالاکانە تێکۆشانی هەبێت. بۆیە بۆ بەهێزکردنی فەرهەنگی دیالۆگ لە کۆمەڵگای کوردیو بنیاتنانی هەستی "خۆیبوون"ی نەتەوەیی لە رۆژهەڵاتی کوردستان تێ بکۆشێت.

٭ یەکیەتیی لاوان، بە پشت بەستن بە فەرهەنگی دێموکراتیکی ڕێکخراوەیی، هەوڵ بدات بۆ سەقامگیریی فەرهەنگی دێموکراتیکی ڕێکخراوەی لە نێو ئەندامەکانیداو هەورەها پەرەپێدان بە فەرهەنگی دێموکراتیکی ڕێکخراوەیی لە کۆمەڵگای کوردستاندا.

٭ یەکیەتیی لاوان، بە پشت بەستن بە بەرنامەو پێڕەوەی دێموکراتیکو سەردەمیانە، خەبات بۆ سڕینەوەی هەر چەشنە کولتوورێکی چەقبەستوو لە پێناو دێموکراتیزەکردنی کولتووری کوردیدا بکات.

٭ یەکیەتیی لاوان، سیمای لاوانی کوردە لە رۆژهەڵاتی کوردستانو گۆڕەپانی خەبات بۆ بەگژداچوونەوە بەرامبەر بە دیکتاتۆریو دەسەڵاتی رەشی کۆماری ئاخوندیو سیاستە چەوتەکانیان بەرامبەر بە کۆمەڵگەی لاوی کوردستانەو بەرامبەر بەو هەموو دیاردە دزێوە کە لە لایەن کۆماری ئیسلامیەوە وەکوو: ئێعتیاد، خۆکوژی، هەڵاتنی مێشکەکان، بێکاری، ئیدز، لەشفرۆشی، قەیرانی شوناسو هەزاران دیاردەی دیکە هەیە.

٭ یەکیـەتیی لاوان، دەبێ بـە پێڕەوی کـردن لـە گوتـارێکی عـەقڵانیو گرتنەبـەری تێڕوانینێکـی زانسـتیانەو پێکهێنـانی فەزایـەکی دیـالۆگو لێـك تێگەیشـتنو پێکـەوە هەڵکردن، لە هەوڵی سڕینەوەی تابۆ رووخێنەرەکاندا بێتو پرنسیپە دێموکراتیکەکان بکاتە بناخەدانەری کۆمەڵگای مەدەنیو دێموکراتیك لە کوردستاندا.

٭ یەکیـەتیی لاوان، ڕێکخسـتنو لـەدەوری یەکیـەتیی لاوان کۆکردنـەوەیی لاوانـی کوردستانی ئێـران بـە مەبەسـتی پوچەڵکردنەوەی سیاسـەتەکانی ڕێـژیمو پتـەو کردنـی ریـزی خـەباتو لـە هـەمان کاتیشـدا یەکیـەتیی لاوان بێتـە ناوەنـدێکی چاکسـازیی کۆمەڵایـەتی بـۆ لاوەکـانو دوورخسـتنەوەیان لـە لادانـە کۆمەڵایەتییـەکان. واتـە فەرهەنگسازیو چاکسازی فەرهەنگی لە نێو ڕێکخراو و داڕشتنی پـرۆژەی فەرهـەنگێکی دێموکراتیكو پراکتیزەکردنی لە ئەندامەکانی ڕێکخراوەوەو ئاراستەکردنیان بۆ کۆمەڵگا.

٭ هەوڵدان بۆ سـڕینەوەی هەرچەشنە هـەڵاواردنێك کـە بەرامبـەر بـە توێـژی لاوان لـە ئاستی سیستمی سیاسیو کۆمەڵایەتی بەرامبەر لاوان دەکرێتو هانـدانیان بـۆ بەشداری لـە پرۆسـەی سیاسـی بـۆ ئـەوەی بتـوانن چارەنووسـی دوارۆژی خۆیـانو ئاینـدەی وڵاتـەکەیان بەدەستەوە بگرن.

٭ هەوڵـدان بـۆ داڕشـتنو تیـۆریزەکردنی ڕێککـەوتنێکی هاوبـەش لـە چوارچـێوەی ئۆرگانیزاسـیۆنێکی هاوبـەش لـە نێـوان لاوانـی هـەر چوارپارچـەی کوردسـتانو لاوانـی سەرانسەری ئێرانو پێکهێنانی یەکدەنگییەکی پتەو بۆ هاوخـەباتی دژ بـە تۆتالیتـاریزمو سەرەڕۆیی.

٭ پشتیوانیو هاوخـەباتی لە بزاڤـە جەماوەرییە نوێیـەکانو پشـتیوانیی لـەو خەباتـە مەدەنییانـەی کـە ئەورۆکـە لـە کوردسـتاندا لـە چوارچـێوەی ڕێکخـراوە ناحوکمییـەکان، خۆپیشاندانو مانگرتنە سەرتاسەرییەکان دەستی پێکردووە.

٭ هەوڵدان بـۆ بەئەنـدامبوون لـە هاڤبەندییـە جیهانییەکانـدا بـە مەبەسـتی گەیانـدنی دەنگـی مـافخوازیی لاوانـی کـورد بـە تریبوونـە جیهانییـەکانو پێوەنـدیی گـرتن لەگـەڵ

ڕێکخراوە جیهانییەکان بۆ ناساندنی پرسی نەتەوەیی لە بواری سیاسی، کۆمەڵایەتیو فەرهەنگی دا.

* یەکیەتیی لاوان هەوڵ دەدات کە زانکۆکان، زانستگاکان، ناوەندە پەروەدەییو فێرکارییەکان بکاتە سەکۆی ئازادیخوازیو گۆڕەپانی رابوونی هەستی نەتەوایەتی بۆ قوتابیان، خوێندکارانو پیشەوەرانی کورد بەرامبەر بە دیکتاتۆریو سەرەڕۆیی.

* هەوڵدان بۆ ئەوەی بە کەڵکوەرگرتن لە زانستەکانی سەردەمو تێکنۆلۆژی، ئەنترنێتو هەروەها ئامرازی وێبلاگنووسی بۆ بەرینترکردنەوەی خەباتی لاوانی لە کوردستانی ئێراندا.

* هەوڵدان بۆ ئەوەی پشتیوانیی لە بوارە وەرزشی، هونەری، فەرهەنگییەکان بکات هەتا بتوانێ لە ڕێگای فەرهەنگیو هونەرییەوە کۆمەڵگایەکی سالمو پێشکەوتوو و لێبوردە بکاتە هەوێنی کۆمەڵگاکەمان.

مادام لاوی دێموکراتین، بەرخۆدانێکی بێکۆتایی نەتەوەیەکی دێموکراسیخوازمان بۆ گەیشتن بە "**جەوهەری ئازادی**"، "**ئازادی ژیان**"، "**ئازادی بیرکردنەوە**"و"**ئازاد مانەوە**"و تا گەیشتن بە کۆمەڵگایەکی ئازادو دێموکراتیك لە پێشدایەو ئەم خەباتەش چارەنووسی ئێمەی لاوان دیاری دەکات.

هیوا بە داهاتوو، بەردەوامیو نەدۆڕاندی ئیرادە، ژیاندۆستیو مرۆڤ دۆستی لە تایبەتمەندییە بەرزەکانی نەوەی نوێی کوردن. بۆیە بە چاوکراوەییو بەرچاو ڕوونییەوە لە ئاسۆ بڕوانین هەتا زانستو ماریفەت بکەینە هەگبەی داهاتوومان.

هەروەکوو ڕێبەری شۆڕشگێڕو دێموکراتی نەتەوەکەمان شەهید د.سەعید شەرەفکەندی دەڵێ:

"با لاوانی کورد، کوڕو کچ باش بزانن کە ژیان لە ئەسیریو ژێر دەستی داو بە سەر شۆڕیو شەرمەزارییەوە چەند بێ قەدرو قیمەتەو لە بەرامبەردا هەڵمژینی هەوای پاكو بێگەردی سەربەرزیو ئازادی چەندە خۆشو دڵڕفێنە".

ئەگەرچی سەرەتای هەرکارێك شادییە، بەڵام شادییو خۆشی ئێمە زەمەنێکە کە کۆمەڵگاکەمان لێوان لێو بێ لە شادیو خۆشی ژیان. ئەوەش ئەرکی سەرشانی ئێمەی لاوانی کوردە کە ئەو شادیو ئازادییە بکەینە دیاری بۆ نیشتمانەکەمان.

هەڵدێرو نەمانو تێکرووخانی دەسەڵاتی رەشو دژەئازادیی بۆ کۆماری ئیسلامیو سەرجەم دوژمنانی ئازادیی مرۆڤایەتی.

سەرکەوتن بۆ وەدیهێنانی ئەم ئاواتە لە مێژینانەی لاوی کورد، ئاسۆیەکی روونو گەش بۆ کۆمەڵگەی لاوی کوردستان و گەیشتن بە مافەکانیان.

سڵاو لە گیانی پاکی هەموو شەهیدانی کوردستانو بە تایبەتی شەهیدانی یەکیەتیی لاوانی دێموکرات.

سڵاو لە بنەماڵەی شەهیدانی یەکیەتیی لاوانی دێموکراتی کوردستانی ئێران.

سڵاو لە زیندانیانی خۆڕاگری کوردستانو بە تایبەتی زیندانیانی لاو.

سڵاو لە سەرجەم لاوانی ئازادیخوازی کوردستانو هەموو پێشمەرگەی لاوی ئازادیخوازی کوردستان.

بە ورەی بەرزی پۆڵایینو درێژەدان بە ڕێگای بەرزی شەهیدانو کەڵکوەرگرتن لە ئەزموونەکانی خەباتی 64 ساڵەی ڕێکخراوەکەمان، ئێمە نەوەی قاسملوو و ئۆگرانی ڕێبازی ڕێگای خەباتە پڕ لە شکۆکەی دێموکرات دەڵێین:

خەباتی ئێمە بۆ ئازادیو دێموکراسیو گەیشتن بە یەکسانیو دادپەروەرییو دابینبوونی مافە سێنفیو نەتەوەییەکانمانە.

ڕاپۆرتی کارو تێکۆشانی یەکیەتیی لاوان لە ماوەی کۆنگرەی چوار هەتا پێنجەم پەسەندکراوی کۆنگرەی پێنجەم

بەڕێزان!

ئەندامان و نوێنەرانی بەڕێزی کۆنگرەی پێنجەمی یەکیەتیی لاوانی دێموکراتی کوردستانی ئێران!

63 ساڵ بەسەرتەمەنی پڕ لە شکۆی ڕێکخراوەکەمان و ڕاچەنین و خەباتێکی بێپسانەوەی لاوانی دێموکرات و بڕینی هەورازو نشێوی ڕێگا ئەستەم و تاریکەکان هەتا گەیشتن بە کۆمەڵگایەکی ئازادو دێموکراتیک، تێدەپەڕێ. یەکیەتیی لاوانی دێموکراتی کوردستانی ئێران وەك یەکەمین ڕێکخراوی تایبەت بە توێژی لاوان بۆ پێکهێنانی گۆڕان لە کۆمەڵگای کوردیو چاوساغی لاوانی کورد لە قۆناخە جۆراوجۆرەکانی خەباتدا، بە دەستە بەهێزەکانیو دامەزرێنەرانی کۆماری دێموکراتیکی کوردستان و بیری حیکمەتی پێشەوا قازی محەممەد، دامەزرا. بۆیە بە سیستماتیك کردنی ویست و داخوازیەکانی لاوانی کورد، هەردەم لە ڕابوونی هەستی نەتەوایەتی لە نێو توێژی لاواندا و سڕینەوەی کولتووره چەقبەستوو و دواکەوتووەکان هەوڵی بێوچانی داوە. لە ماوەی خەباتی بەردەوام و نەپساوەی یەکیەتیی لاواندا و بڕینی چەندین قۆناخی ئەستەم و دژوار، سەرفرازانە تێپەڕ بووەو بە سەدان ڕۆڵەی وەفادارو نیشتمانپەروەری فیدای نیشتمانەکەی کردووەو هەنووکەش قۆناخەکانی سەرکەوتن دەبڕێ. لە گۆڕەپانی کۆماری کوردستان، هێزی چالاك و ئەکتیڤی کۆمارو لە سەردەمی پاش کۆمار، هێزی مەیدانەکانی خەباتی ڕاپەڕینی بەشکۆی گەلانی ئێران، لە مەیدانی بەرگریی لە کوردستان، بە وێنەی هێزی پێشمەرگە، پێشەنگی خەبات لە چیاکانی کوردستان و لەم سەردەمەشدا وەك هەمیشە هێزی خرۆشانی جەماوەری و ڕابوونی لاوان لە ڕۆژهەڵاتی کوردستاندایەو کۆمیتەو پۆلەکانی لە مەڵبەندو شاروشارۆچکەو گوندەکانی کوردستاندا ڕێکخستووەو لە ئاستی نێونەتەوەییشدا لە وڵاتانی پێشکەوتووی ئوورووپایی و ئەمریکا بۆتە تریبوونێکی بەهێز بۆ گەیاندنی دەنگی مافخوازیی لاوانی کورد بە جیهانی دەرەوەو لە هەمانکاتدا

ماڵێك بۆ پێكەوەبوونی لاوانی كورد. بڕینی ئەم قۆناخانە بێ كێشەو چەڵەمە نەبووە، بەڵام بەردەوامیو گرنگیدان بە رۆڵی لاوان لە بزووتنەوەی نەتەوەییداو هێزی گۆڕانو بنیاتنەری كۆمەڵگا، هەمیشە كۆڵەكەكانی هیوایان قورسو قایم هێشتۆتەوە.

یەكیەتیی لاوانی دێموكراتی كوردستانی ئێران پاش ئەوەی كە ئۆرگانی خۆی سەر لە نوێ بە شێوەیەكی نوێتر رێكخستەوە توانی یەكەمین كۆنگرەی خۆی لە ساڵی 1379ی هەتاویدا پێك بێنێت. بە پێی پێڕەوی نێوخۆیی یەكیەتیی لاوان، هەر دوو ساڵ جارێك كۆنگرە پێك دێت، بەو پێیە، هەتا ئێستا 4 كۆنگرەی خۆی (یەكەمین گۆنگرە كە لە ڕۆژانی 4 تا 6ی بەفرانباری ساڵی 1379ی هەتاوی، كۆنگرەكانی دووهەم و سێهەم بە هەر دوساڵ جارێك لە مانگی گەلاوێژ لە رۆژانی 21 تا 23ی گەلاوێژی 1382ی هەتاوی و 20 تا 22 ی گەلاوێژی 1384ی هەتاویو 13 تا 16ی گەلاوێژی 1386ی هەتاوی) بەستووەو هەنووكەش كۆنگرەی پێنجەمی خۆی بە سەركەوتووییەوە دەبەستێت.

بە پێی بەرنامەو پێڕەوی یەكیەتیی لاوان، یەكێك لە ئەركەكانی كۆنگرە، كارو تێكۆشانی یەكیەتیی لاوان لە ماوەی دوو كۆنگرە دا دەخاتە بەرباسەوە. ئەم راپۆڕتەی كە ئێستا لەبەردەستتاندایە، راپۆرتێكی كورتو گشتیی لەسەر كاروتێكۆشانی یەكیەتیی لاوانە. پێویستە بگوترێ كە لەم دوو ساڵەدا كاروچالاكی كۆمیتەكان بەرفراوان بووەو لە دەرفەتی ئەم راپۆرتەدا نەبووە كە هەمووی تێدا بگونجێو ئاوریان لێبدرێتەوە، بۆیە كارو تێكۆشانی سەرجەم كۆمیتەكانی یەكیەتیی لاوان چ لە كوردستانو چ لە دەرەوەی وڵات، جێگای رێزلێنانەو ئەو راپۆرتەش تیشك خستنەسەر بەشێك لە كاروچالاكییەكانی یەكیەتیی لاوانە لە ماوەی ئەم دوو ساڵەدا.

لێرەدا بە لەبەرچاوگرتنی میكانیزمەكانی كاری رێكخراوەیی، یەكیەتیی لاوان، لە چوار بواری: "تەشكیلات، راگەیاندن، پێوەندیی، ئامووزشی"یەوە دەخەینە بەرباسەوە، بە پێی بڕیاری كۆمیتەی بەڕێوەبەریی گشتیی یەكیەتیی لاوان، هەركام لەم بوارانە لە چوارچێوەی كۆمیسیۆنێكدا كاروچالاكی خۆیان بە ئەنجام گەیاندووە.

کۆمیسیۆنی تەشکیلات:

تەشکیلات یەکێکە لە بەشە هەرە سەرەکی و گرنگەکانی هەر ڕێکخراوێك کە لە بواری ئاشکرا و نهێنی کاری ئەندام و ئەندام گیری بەڕێوەدەبات‌و کۆڵەکەکانی ئەو ڕێکخراوەیە پێك دەهێنن، چونکە ڕێکخراو لە ئەندام پێك دێت‌و ڕێك دەخرێن بەرەو ئامانجێکی دیاریکراو و بەشێوەیەکی دڵخواز. ئەم بەشەی یەکیەتیی لاوان هەوڵی داوە لە دەرەوە و نێوخۆ ئەندام گیری بکا بەو پێوەرەی کە لە پێڕەوی نێوخۆی یەکیەتیی لاوان دا هاتووە و لە یەکەکانی بچووك بچووك وەك پۆل، شانە تا دەگاتە ئاستی کۆمیتە سازماندەییان بدا و لە ڕێگای هەڵبژاردنێکی ئازاد و ڕاستەوخۆ سەرپۆل، سەرشانە و، بەرپرسی کۆمیتە و ئەندامانی هاوکاری کۆمیتە هەڵبژێرێ و بەرپرس بۆ هەربەشێك دیاری بکات، بۆ هاوئاهەنگ و باشتربەڕێوەچوونی کارەکانیان.

لە کاتێکدا کە یەکیەتیی لاوان بە هۆی بارودۆخی سیاسی کوردستان بنکەی سەرەکی خۆی لە تاراوگەیە‌و تەشکیلاتێکی بەربڵاوی لە کوردستانی ئێران، کوردستانی باشوور، دەرەوەی وڵات هەیە، لە بواری تەشکیلاتییەوە سەرکەوتنێکی زۆری بەدەست هێناوە‌و توانیویە بە پێی ئیمکاناتی ڕێکخراو لاوانی کوردستانی ئێران لە شوێنێك کە هەبن، بە پێی پرەنسیپەکانی ئەندام لە بەرنامە‌و پێڕەوی نێوخۆیی یەکیەتیی لاواندا، لە چوارچێوەی تەشکیلاتی نهێنیی‌و ئاشکرای یەکیەتیی لاواندا ڕێکیان بخاتەوە.

جێگای باسە کە لە دەرەوەی وڵات لە وڵاتانی ئورووپایی‌و ئەمریکایی لەوانە کۆمیتەکانی: سوئێد، دانمارك، نۆرویژ، فینلاند، کانەدا، ئەمریکا، بلژیك، هۆلەند، سویس، ئەڵمان و بریتانیا هەروەها لە ئوستralia ڕێکخستنەکانی خۆی سازماندەیی بدات.

هەروەها بە پێی بڕیاری کۆنگرەی چوارەمی یەکیەتیی لاوان، دەستەی نوێنەرایەتی گشتی یەکیەتیی لاوان لە دەرەوەی وڵات کە پێك هاتوو لە سێ ئەندامی کۆمیتەی بەڕێوەبەریی گشتیی‌و دوو جێگر، دامەزراوە بە مەبەستی زیاتر ڕێکخستنی کاری کۆمیتە‌و پێکهێنان‌و چاودێری کردنی هەر کۆمیتە‌و هەڵبژاردن و بەستنی کۆنفرانسە

گشتییەکانی هەر کام لە کۆمیتەی وڵاتەکان لە دەرەوەی وڵات. هەروەها لە باشووری کوردستانیشدا، گرتنی کۆڕو کۆبوونەوە تەشکیلاتییەکانو گرتنی کۆنفرانسی ساڵانەی کۆمیتەکانو چاودێری کردنی کارەکانی کۆمیتەکان لە "کۆمیتە، پۆل"دا.

بە هۆی بارودخی سیاسی کوردستانی ئێرانەوە، ئەندامانی یەکیەتیی لاوان لە نێوخۆی کوردستان بە شێوەیەکی نهێنیی کاروچالاکی خۆیان بەڕێوە دەبەنو بۆ ئەم مەبەستەش کۆمیسیۆنی تەشکیلاتی یەکیەتیی لاوان بەشی تەشکیلاتی نهێنیی دامەزراندوە کە تەشکیلاتی نهێنیی و هەبونی ئەندامی هەڵسووری یەکیەتیی لاوان لە ناوخۆی وڵات بۆ ئاشنا کردنی لاوان لە هەمبەر رەوا بوونی بزووتنەوەی رزگاریخوازی گەلی کورد و ستەمی نەتەوایەتی و هەروەها کۆکردنەوەی لاوان لە دەوری یەك و گەیاندنی پەیامی یەکیەتیی لاوان و شیکردنەوەی بەرنامەی رێکخراوەکە و بلاوکردنەوەی تراکت و وێنە و CD تەبلیغاتی یەکیەتیی لاوان تێدەکۆشن.

کۆمیسیۆنی راگەیاندن:

راگەیاندن وەك بەشێکی گرنگو ئامرازێك بۆ گواستنەوەی پێوەندییەکانی جیهانیو پردی نێوان گۆڕینەوەی بیرو هزری کۆمەڵگای مرۆڤایەتی، ئەورۆکە لە چوارچێوەی پرۆسەی بەجیهانیبونو پێوەندییە خێراکان، تۆڕی بەرینی ئینترنێت، تەلەفیزیۆن، رادیۆو ماڵپەڕەکانی جیهانیدا هەر چوار قوژبنی جیهانی تەنیوەو ئامرازێکە بۆ گۆڕینەوەو ئاڵوویری بیروڕاو کولتوورەکان.

زایەڵەی ئەم تیشکە جیهانییە، کۆمەڵگای ئێمەشی گرتۆتەوەو هەنووکەش ئەو ئامرازانە کاری پێدەکەین. لەگەڵ ئەوەی کە سیاسەتی رێژیم بەرانبەر بە نەتەوەی کورد، هەتا ئەم چەند ساڵەی دوایی سیاسەتێکی سەخت ئەفزارانە بووە، هەنووکە بەکەڵکوەرگرتن لە ئامرازە نوێەکان، سیاسەتی نەرم ئەفزاری گرتۆتە بەر. ئێمە لە دەورانێکدا دەژین کە گۆڕانکارییەکان بە خێرایی بەرەو پێش دەچنو راگەیەنە گشتییەکان شوێندانەری لەسەر شێوازی ژیانو فەرهەنگی سیاسیو کۆمەڵایەتی کۆمەڵگای مرۆیی دادەنێن. بۆیە لەم دۆخە ئاستەنگو دژوارەدا وەکوو رێکخراوی

یەکیەتیی لاوانی دێموکراتی کوردستانی ئێران، ڕووبەڕووی ئەو مەسەلەیەش بووینەتەوە.

لە بواری ڕاگەیاندنەوە دەتوانین بڵێین کە لە چوار بواری گۆڤاری لاوان، ڕادیۆ، ئینترنێت، گۆڤارو بڵاڤۆکی کۆمیتەکاندا کارو چالاکیمان هەبووە:

ـ گۆڤاری لاوان:

گۆڤاری لاوان، گۆڤارێکی وەرزانەو لاوانەی ئۆرگانی یەکیەتیی لاوانی دێموکراتی کوردستانی ئێرانە سێ مانگ جارێك بڵاو دەبێتەوە. لەم گۆڤارەدا باس لە مەسەلە سیاسی، هزری، ئەدەبو هونەر، کۆمەڵایەتی، وەرزشی، کاروچالاکی، بەشێك بە زاراوەی کورمانجی کاروچالاکی یەکیەتیی لاوان بڵاو دەکاتەوە. لەم گۆڤارەدا ئەوەی جێگای بایەخێکی زۆرتر بوو، بەشێکی توێژینەوەی مەسەلە پێوەندیدارەکان بە توێژی لاوانو ژیانی کۆمەڵایەتی لاوان بوو کە بۆ هەر ژمارەیەك، فایلێکی تایبەت دەکرایەوەو بە شێوەیەکی زانستیو ورد دەپڕژایە سەر ئەو مەسەلانەو لەو مەیدانەدا دەتوانین بڵێین ئەم چەند تەوەرە توێژینەوەیان لەسەر کراوەو لە گۆڤاردا بڵاو بوونەتەوە:

ـ NGOکانو کۆمەڵگای کوردستان، کورد لە ڕۆژهەڵاتی نێوەڕاست دا، ڕۆڵی لاوان لە ڕابوونی هەستی نەتەوایەتییدا، سیستمی پەروەردەو لاوان، دیاردەی کۆچو لاوانی کورد، نەوەی نوێو ڕۆنانی گۆڕان.

ـ ڕادیۆی لاوان:

ڕادیۆی لاوان کە بۆ ماوەی 20 خولەك لە ڕادیۆ "دەنگی کوردستانی ئێران"ەوە، لەم ماوەیەدا توانیویە بە شێوەیەکی باش بابەتی سیاسیو کۆمەڵایەتیو هەواڵو کاروچالاکی بڵاو بکاتەوە. سەرەڕای ئەوەش ڕادیۆ مەحەلییەکان لە دەرەوەی وڵات لە لایەن ئەندامەکان لە دەرەوەی وڵات بەڕێوە چوون. http://www.rdkiran.com//kurdi/2sh/lawan.rm

ـ ماڵپەڕی لاوان: "www.lawanweb.com"

ئەم ماڵپەڕە، ماڵپەڕی ناوەندیی یەکیەتیی لاوانی دێموکراتی کوردستانی ئێرانە کە هەموو کاروچالاکییەکانی یەکیەتیی لاوان لە کوردستانو دەرەوەی وڵاتو ئەو هەواڵانەی کە پێوەندییان بە لاوانەوە هەیە بڵاو دەکاتەوە.

لەگەڵ ئەوەشدا ماڵپەڕەکانی کۆمیتەکانی دیکەی لاوان وەکوو:

ماڵپەڕ	وڵات
www.lawan.nu	سوئید
www.lawan1.fi	فینلاند
www.lawan.dk	دانمارك
www.lawan.no	نۆرویژ
www.lawekan.com	تایبەت بە لاوان
www.komar.se	کۆمار ـ سوئید
www.qendil.tv	قەندیل تی ڤی
www.lawekan.com	تایبەت بە لاوان
www.hawkari.blogfa.com	کۆمیتەی فێرگە
www.riskan.blogfa.com	کۆمیتەی ئازادی
www.lawanmedia.blogfa.com	کۆمیتەی سلێمانی
www.lawan-nl.blogspot.com	کۆمیتەی هۆلەند

گۆڤاری هاواری نیشتمان:

ئەم بلاڤۆکە لە لایەن دەستەی بەڕێوەبەرییەوە چاپو بڵاو دەکرێتەوە کە ژمارەی سفری ئەم گۆڤارە لە کوردستان بە بۆنەی یادی کۆماری کوردستانەوە بڵاو بۆوەو ژمارەکانی 1 تا 5ی لە لایەن دەستەی بەڕێوەبەرییەوە بڵاو کرایەوەو هەموو ژمارەکانی لەسەر ماڵپەڕی هاواری نیشتمان هەیە: www.hawarinishtiman.com

وێڕای بڵاوکراوەی هاواری نیشتمان، کۆمەڵێك بڵاڤۆکی نێوخۆیی کۆمیتەکان دەرچوون کە سەرەڕای ئیمکاناتی کەم، توانیویەتی لەسەر ئاستی وشیاریو ڕووناکبیری لاوەکان شوێندانەر بن، ئەو بلاڤۆکانە:

دەنگ: بلاڤۆکی کۆمیتەی فێرگە (هاوکاری).

سەرنج: بلاڤۆکی کۆمیتەی ناوەندی 2ی یەکیەتیی لاوان.

رسکان: بلاڤۆکی کۆمیتەی ئازادی یەکیەتیی لاوان.

رۆچنە: بلاڤۆکی کۆمیتەی پارێزگاری.

گە نجینە: بلاڤۆکی کۆمیتەی تیشك.

لەگەڵ رۆژنامەدیواری کۆمیتەکانی دیکە.

کۆمیسیۆنی ئامووزش

پەروەردەو راهێنانی ئەندامان یەکێك لە ئەرکە سەرەکییەکانی کۆمیسیۆنی ئامووزشی یەکیەتیی لاوانەو تەنیا لە رێگای پەروەردەکردنەوە رێکخراو دەتوانێ بیروبۆچوونو ئامانجەکانی رێکخراو پەرە پێ بدات. چونکە رێکخراو بە بێ پەروەردەی ئەندامەکانی بەردەوام نابێت. بۆیە لە کاتێکدا بنەماڵە جێگای خۆی داوە بە رێکخراوەکانو رێکخراوەکانی تایبەت بە لاوان ئەرکی زۆرتر لەم پێوەندییەدا دەگێڕن، پەروەردە گەورەترین رۆڵی لەسەر توێژی لاوانو ئایندەی کۆمەڵگا هەیە. یەکیەتیی لاوان بە پێی میکانیزمی کارەکانی خۆی، کۆمیسیۆنی ئامووزشی بۆ راپەڕاندنی ئەرکە ئامووزشییەکانی خۆی پێك هێناوە کە لەم راپۆرتەدا بە کورتی ئاماژە بەچەند کارێکی سەرەکی لەبواری پەروەردەیدا دەکەینو ئەوەی کە ئاماژە بە چالاکییە ئامووزشییەکانی دیکە ناکرێت، بەو مانایە نیە کە بایەخیان نیە، بەڵکوو جێگای رێزنو ئەمانەش کە باس دەکرێت نموونەی کاروچالاکییە ئامووزشییەکانە.

کارە ئامووزشییەکان بەم شێوەیەی خوارەوە بەڕێوە چوون:

ـ بەڕێوەبردنی فیستیواڵی وەرزشیو کێبەرکێ وەرزشییەکان بۆ نموونە:

ـ ڕێکەوتی 18ی خەرمانانی ساڵی 1386ی هەتاوی دووهەمین ڤیستیواڵی وەرزشی لە لایەن بنکەی وەرزشی یەکیەتیی لاوانی دێموکراتی کوردستانی ئێران، لە ژێر دروشمی "وەرزش هێمای ڕێزو خۆشەویستی و پردی پێوەندی نێوان نەتەوەکانی جیهان" دەستی بە چالاکییەکانی خۆی کردو ڕێکەوتی 25ی خەرمانان کۆتایی پێهات.

ــ ڕێکەوتی 17ی خەرمانانی 1386ی هەتاویدا یەکەمین یادوارەی "محەممەد هەوراز"ی لەژێر ناوی "یادێکی بچووک لە شاخەوانێکی ناوداری جیهان" بەڕێوەبرد. ئەم یادوارەیە لە دوو بەشی شاخەوانیو سمینار لەمەڕ ناسینی کەسایەتیی هەوراز، سەرکەوتنە وەرزشییەکانی لە ئاستی ئاسیاو جیهان دا پێك هاتبوو.

ـ بە بۆنەی ڕێزگرتن لە شەهیدانی ڕەزبەری ساڵی 1359، شاری ورمێ کە لە لایەن کۆمیتە شارستانی شیمالەوە بۆ گرتنی شاری ورمێ 40 شەهیدی لێکەوتەوە، یەکیەتیی لاوان لە کەمپی جێژنیکان جامی والیباڵی بەڕێوە برد، کە لە 7 تیم پێکهاتبوونو سەرجەم 5 ڕۆژی خایاند.

ــ ڕێکەوتی 2007/8/26ی زایینی، لێژنەی وەرزشی کۆمیتەتی یەکیەتیی لاوانی دێموکراتی کوردستانی ئێران ـ ئۆردوگای باریکە، خولی تۆپی پێی جامی "جوانڕۆ" بە بەشداری 12 تیم، بەڕێوەبرد.

ـ ڕێکەوتی 1386/7/10ی هەتاوی لە درێژەی چالاکییەکانی کۆمیتەی لاوانی ناوەندی 1ی کوردستان، ڕێزگۆلێك لە ناوەندی 1ی کوردستان دەستی پێکردو ڕێکەوتی 1386/7/15ی هەتاوی کۆتایی پێهات.

ـ ڕێزگرتن لە ڕۆژی پێشمەرگەی کوردستان، ئەم کۆمیتەیە هەڵاتنێکی نیمچە ماراتۆنێکی بە مەودای 21 کیلۆمیتری تەق تەق ـ کۆیەیی بە بەشداری 11 لاوی وەرزشڤان ڕێکخست.

ــ ڕۆژی پێنج شەممە، ڕێکەوتی 1387/5/24ی هەتاوی، ڕێوڕەسمێك بە بۆنەی کۆتاییهاتنی فیستیڤاڵی وەرزشیی کۆمیتەی ناوەنی 3ی یەکیەتیی لاوانی دێموکراتی

کوردستانی ئێران لە ژێر دروشمی "پەروەردەی شیاوو زانستی گارانتی هەر کۆمەڵگایەکی پێشکەوتووە"، بەڕێوە چوو.

ـ ڕێکەوتی 21ی سەرماوەزی 1387ی هەتاوی، کۆمیتەی ئازادی یەکیەتیی لاوانی دێموکراتی کوردستانی ئێران، بە ئەنجام دانی جەولەیەك یادی لە 26ی سەرمازەز، ڕۆژی پێشمەرگەی کوردستان کردەوە.

ـ لە ڕێکەوتی 1387/7/17ی هەتاوی، کۆمیتەی ناوەندی دووی یەکیەتیی لاوانی دێموکراتی کوردستانی ئێران، بە بۆنەی کۆتایی هاتنی سەرکەوتووانەی کۆنگرەی 14ی حدکا، خولێکی وەرزشی فووتساڵی لە ژێر ناوی "شەکاوە بێ، ئاڵای بە جەماوەریتر کردنی خەبات" بەڕێوە برد.

و ... بە دەیان کاروچالاکی وەرزشی دیکە لە نێو کۆمیتەکاندا.

لە بواری پێکێهنانی کۆڕو سێمنیارە سیاسی، کۆمەڵایەتی، فەرهەنگیو تەشکیلاتی، بۆ نموونە:

ـ لە باشووری کوردستان:

ـ ڕێکەوتی 13ی ڕەزبەری ساڵی 1386ی هەتاوی، پێکێهنانی سیمینارێك بۆ بەڕێزو تێکۆشەر کاك مستەفا هیجری، سکرتێری گشتی حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران، لەمەڕ بارودۆخی لاوان، ڕۆڵی لاوان لە بزاڤی میللی ـ دێموکراتیکی نەتەوەیی کورد لە کوردستانی ئێرانو ئەرکی ئێستاو داهاتووی لاوان، لە ساڵۆنی گشتی ڕێوڕەسمەکانی حیزبدا، پێکهێنا.

ـ ڕۆژی هەینی ڕێکەوتی 27ی ڕەزبەری 1386ی هەتاوی پێکێهنانی ئێوارە شێعرێکی لەژێر ناوی " ئێوارەیەك بۆ باڵندە کۆچەرییەکانی شێعر" بۆ شاعیری نیشتمانپەروەر، "هاواربانەخێڵانی"، شاعیری باشوری کوردستان پێکهێنا.

ـ لە ڕێکەوتی 1386/9/1 ی هەتاوی، پێکهێنانی کۆبوونەوەیەکی بەرین لە ناوەندی 3 (جێژنێکان) بۆ بەڕێز، د.مستەفا مورادی، بەڕێوەبەری بەڕێوبەرایەتی ژینگەی هەولێر.

ـ ڕۆژی سێشەممە، 23ی ڕێبەندانی 1386، پێکهێنانی سمینارێك لە سەر شۆڕشی گەلانی ئێران بۆ بەڕێزان، تەیموور مستەفایی، ئەندامی دەفتەری سیاسیی حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران، ئارەش دێکلان چالاکی مەدەنیو خوێندکاریو توێژەر لە بواری مەسەلەکانی ڕۆژهەڵاتی ناڤینو قەرەنی قادری، ڕۆژنامەوانو سەرۆکی سەنتەری زانیاریو لێکۆڵینەوەی ئیستراتێژیی کوردستان، لە هۆڵی سەنتەری ڕۆشنبیریو کۆمەڵایەتیی زانکۆی سەلاحەدین لە شاری هەولێردا.

ـ بەڕێوە بردنی خولێکی سێڕۆژەی فێرکاری لە ژێر ناوی "فێمینیزمو یەکسانی" کە بەم شێوەیە بوو:

ئەو خولە فێرکاریە کە کۆمەڵە باسێك بوو سەبارەت بە فێمینیزمو یەکسانی لە نێو ڕێکخراوو کۆمەڵگادا، سەر لە بەیانی ڕۆژی 15ی مانگی ژوەنی 2008 دەستی پێ کرد. مامۆستای خولەکە، خاتو "ناتالی سیال"، ئەندامی یەکیەتیی لاوانی سۆسیال دێموکراتی سوێد بوو. کە ئەم باسانەی لەخۆ گرتبوو: کورتە مێژوویەکی حیزبی سۆسیال دێموکراتی سوێدو قوتابخانە فێمینیستییەکان، : ئەخلاق و پێشگیری کردن لە شکاندنی تاك لە نێو ڕێکخراو دا، پێکهاتەی حیزبی سۆسیال دێموکرات و وڵاتی سوێد، ڕێکخراوێکی ئیدیال و کۆمەڵگایەکی ئیدیال.

ـ سێ شەممە 20ی خاکەلێوەی 1387، پێکهێنانی ئێوارە شێعرێکی لە ژێر ناوی" ژوانێك بۆ شێعر، ساباتێك بۆ ئەدەب" بۆ سێ شاعیری دەڤەری گەرمیان بەرێزان: عومەر سەیدە، ئاوێزان نووری، کامیل محەممەد پێکهێنا.

ـــ ڕۆژی هەینی ڕێکەوتی 27ی پووشپەڕی 1387ی هەتاوی، پێکهێنانی کۆبوونەوەیەکی بەرین بۆ بەڕێزان ئەلێکساندر نیپەر، بەرپرسی لێکۆڵینەوەو پێوەندییەکانی ڕێکخراوی لاوانی سۆسیال دێموکراتی دانیمارکو لوقمان ئەحمەدی، بەرپرسی دەستەی نوێنەرایەتیی یەکیەتیی لاوانی دێموکراتی کوردستانی ئێران.

ـ بەبۆنەی بەرەوپیرچوونی جێژنی پیرۆزی 25ی گەلاوێژ ڕێکەوتی 2008/8/8 پێکهێنانی سەیرانێکیان بەرەو هاوینەهەواری "هیران و نازەنین" لە شارۆچکەی شەقڵاوە

وەرڕێ خســـتو هاوکـــات ڕێوڕەسمێـــكو ســـیمینارێکی لەســـەر "دیپلۆماســـییەتو پێوەندییەکانی حیزب" بۆ بەڕێز دوکتور خوسرەو عەبدوللایی، بەڕێوەبرد.

- ڕۆژی شەممە، ڕێکەوتی 13ی ڕەزبەری 1387ی هەتاوی، پێکهێنـانی سیمینارێك لـە ژێرنـاوی "فەلسـەفەی سیاسـی" بـۆ بـەڕێز ئـارەش دێکـلان، لـە لایـەن کۆمیتـەی ئـازادی یەکیەتیی لاوانی دێموکراتی کوردستانی ئێران.

- یەکیەتیی لاوان، لە درێژەی کارو چالاکییەکانیداو بـە مەبەسـتی پێگەیانـدنی کـادری سیاسی، ڕێکەوتی 5ی خەزەڵوەری 1387ی هـەتـاوی، دەورەیـەکی سـەرەتایی سیاسـی بـۆ ئەندامانی یەکیەتیی لاوان، پێك هێنا.

مادده دەرسییەکانی ئەم دەورەیە پێك هاتبوون لە: بەرنامەو پێڕەوی نێوخۆی حیزبی دێموکراتی کوردستان، مێژووی حیزبی دێموکراتی کوردستان، سیاسـەتەکانی حیزبـی دێموکراتی کوردستان، بـەرنامـەو پێـڕەوی یـەکیـەتیـی لاوان، جوغرافیـای کوردسـتان، پێکهاتـەی کۆمـاری ئیسـلامی، ڕێنـوێنیی کـاری تـەشـکیلاتی، مێـژووی سیاسـیی کـورد، کۆمەڵگای مەدەنی، دیپلۆماسـی، تێرۆریـزم، ئامرازەکانی پێوەنـدی، فـەلسـەفـەی سیاسـی، فێمێنیزم، کۆمەڵناسیی لاوانو فێدراڵیزم، بارودۆخی لاوان لە ئێراندا.

هەروەها لەم دەورەیەدا کۆنفرانسگەلی جۆراوجۆر لەسەر وەزعییەتـی ئێسـتای حیـزبو ئاڵوگۆڕەکان لە لایەن بەڕێز کاك مستەفا هیجری، سکرتێری گشتیی حیـزبو چـەندین کۆنفرانسی دیکە لەسەر نەتـەوەو ناسیۆنالیزم، زمـانو شـوناس، حیزبـە سیاسـییەکان لـە ڕۆژهـەڵاتـی کوردســتان، مێــژووی یەکیــەتیی لاوانو هــەروەها باسـێکی دەروونناســی بەڕێوەچوون.

شـایانی باسـە مامۆسـتایانی دەورەکـە پێـك هـاتبوون لـە ئەنـدامانی ڕێبـەریی حیزبـی دێموکرات، چەند کادرێکی حیزبو چەند مامۆستای پسپۆڕی زانکۆو ئەندامانی ڕێبـەریی لاوانو چەند کادرێکی لاوان.

ئەم دەورەیە کە بە بەشداریی 30 کەس لە ئەندامانی لاوان لە هەموو کۆمیتەکانی لاوان پێك هاتبوو، سەرجەم 64 جەلەسەی خایاندو ڕۆژی پێنج شەممە 28ی سەرماوەزی 1387ی هەتاوی، کۆتایی پێ هات."

- ڕۆژی پێنج شەممە ڕێکەوتی 1387/12/22 (2009/3/12) پێکهێنانی سیمینارێکی ڕاگەیاندنی لەژێر ناوی (بنەماکانی وتارنووسین) بۆ ڕۆژنامەوان قەرەنی قادری.

لە بواری بەڕێوەبردنی ڕێورەسمی ڕۆژە نەتەوەیییەکان و ڕۆژەکانی تایبەت بە لاوان:

- ڕێکەوتی 21ی 12ی 2007ی زایینی لە هۆڵی "ڕێگا" بەڕێوەبردنی ڕێوڕەسمێك بە بۆنەی شەویی یەڵدا، ساڵڕۆژی لە دایکبوونی شەهید دوکتۆر قاسملوو، لە هەولێر.

ـــ ڕێکەوتی 22ی ڕەزبەری ساڵی 1386ی 4ی ڕەزبەری 1387ی هەتاوی، بەڕێوەچوونی ڕێوڕەسمێك بە بۆنەی دەستپێکردنەوەی ساڵی تازەی خوێندنو کرانەوەی قوتابخانەکان لە لایەن کۆمیتەی ئازادی یەکیەتیی لاوانەوە.

- ڕۆژی هەینی ڕێکەوتی 1386/9/30ی هەتاوی، کۆمیتەی یەکیەتیی لاوان لە ناوچەی کەلار، باوەنوور، ئەحمەدئاوا و شێروەن و مێرخاس لە ناوچەی گەرمیان، ڕێورەسمێکی بەشکۆیان بە بۆنەی 26ی سەرماوەز ڕۆژی پێشمەرگەی کوردستان و شەوی یەڵدا، شەوی لە دایکبوونی پێغەمبەری ئاشتی د. قاسملوو بەڕێوەبرد.

- ڕۆژی پێنج شەممە ڕێکەوتی 26/ 11/ 1386ھ، پێکهێنانی ڕێوڕەسمێك بۆ ڕێزگرتن لە ڕۆژی "ڤالانتاین" ڕۆژی خۆشەویستی.

- بەڕێوەبردنی ڕێوڕەسمی جێژنی نەتەوەیی نەورۆزو چوارەشەممەسووری لە لایەن کۆمیتەکانی یەکیەتیی لاوان: کۆمیتەی ئازادیو کۆمیتەکانی دەوروبەر، کۆمیتەی ناوەندی 1ی کوردستان(دێگەڵە)، کۆمیتەی ناوەندی 3ی کوردستان (جێژنیکان)، کەمپی کاوە، کەمپی باریکە، کەمپی شێروەنو کەلارو هەروەها کۆمیتەکانی دەرەوەی وڵات لە وڵاتەکاندا ئەم جێژنەیان بەسەرکردۆتەوە.

ـ ڕۆژی هەینی 9ی خاکەلێوەی 1387ی هەتاوی، لە لایەن کۆمیتەکانی یەکیەتی لاوان لە ناوەندی 2ی کوردستان و کۆمیتەی فێرگەی سیاسی نیزامییەوە ڕێورەسمێك بۆ ڕێزگرتن لە ڕۆژی شەهیدان لە سەر گڵکۆی شەهیدان بەڕێوە چوو.

ـ ڕێکەوتی 1ی بانەمەڕی 1387ی هەتاوی، کۆمیتەی یەکیەتیی لاوانی ناوەندی 2ی کوردستان، پاش تەواو بوونی خولێك لە کاروچالاکییەکانیو بەڕێوەبردنی زنجیرە کۆنفرانسێکی ئامووزشیی لە ژێر ناوی "با فێربوون بکەینە، خولیای لاوان" ڕێورەسمێکی پێك هێنا.

ـ بەشداری لە زۆر چالاکی ڕێکخراوەکانی دیکەی کوردستانو هەروەها بەشداری لە چەندین "وۆرك شۆپ" لە شارەکانی هەولێرو سلێمانیو شاری کۆیەدا.

ـ ڕێکەوتی 20ی گەلاوێژی 1387ی هەتاوی، یەکیەتیی لاوانی دێموکراتی کوردستانی ئێران بە هاوکاریی یەکیەتیی ژنانی دێموکراتی کوردستانی ئێران، بە بۆنەی بەرەو پیری چوونی 25ی گەلاوێژ ساڵڤەگەری دامەزرانی حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێرانو 22ی گەلاوێژ، ڕۆژی جیهانی لاوان، ڕێورەسمێکی پێکهێنا.

ـ کۆمیتەی ناوەندی 2ی یەکیەتیی لاوانی دێموکراتی کوردستانی ئێران، ئێوارەی 8ی ڕێبەندانی 1387، بۆ ڕێزگرتن لە 63هەمین ساڵیادی دامەزرانی کۆماری دێموکراتیکی کوردستان ڕێورەسمێکی تایبەتیی بەڕێوە برد.

ـ بەبۆنەی هاتنی جێژنی نەورۆز، ئێوارەی پێنج شەممە (ڕێکەوتی 1387/12/29) کۆنسێرتێکی مۆسیقا و گۆرانی بەهاوکاری لەگەڵ گرووپی "سێوە" لە بنکەی سەرەکی یەکیەتیی لاوان لە شاری کۆیە بەڕێوەبرد.

ـ ئێوارەی 27ی ڕەشەمە 1387، ئاهەنگی چوارشەممەسووری بە بەشداریی ژمارەیەکی زۆر لە کادرو پێشمەرگەکانی حیزبو بنەماڵەکان لە بنکەی دەفتەری سیاسیی pdki دا بەڕێوە چوو.

ـ هەروەها ڕێکخستنی چەندین سەیرانی گشتی بۆ ئەندامانی یەکیەتیی لاوان لە وەرزی بەهاردا بە مەبەستی کۆکردنەوەی لاوان لە دەوری یەکتر.

ـ بەشداری لە بەرنامەی ڕێگا لە كانالی تەلەڤیزیۆنی "زاگرۆس" دا.

ـ لە دەرەوەی وڵات:

یەكیەتیی لاوان لە دەرەوەی وڵات چالاكییە ئاموزشییەكانی خۆیان لەم چوارچێوانەدا بەڕێوە بردووە:

ـ بەڕێوەبردنی كۆڕو سیمینار، كۆڕی پالتاكی لەسەر ڕەوشی مافەكانی مرۆڤ لە كوردستانو بارودۆخی لاوان.

ـ بەڕێوەبردنو هاوكاری كردنی كۆمیتە حیزبییەكانو یەكیەتییەكانی ژنانو خوێندكاران لە بەڕێوەبردنی ڕێوڕەسمو بۆنە نەتەوەیی‌یەكاندا.

ـ بەڕێوەبردنی سیمینار بۆ خەڵكانی ڕۆژئاواییو ناساندنی نەتەوەی كورد بە دەرەوەو پیشاندانی فەرهەنگی نەتەوەیی لە بواری دابو نەریت، هونەر، خواردەمەنیو ... لە لایەن كۆمیتەكانەوە.

ـ بەشداری لە فێستیڤاڵو كەرنەڤاڵەكانی وڵاتانی ڕۆژئاواییو نواندی فەرهەنگی نەتەوەیی لەو كەرنەڤاڵانەدا.

ـ بەڕێوەبردنی دەورەی جۆراوجۆری ڕێكخراوەیی لە پێناو پێگەیاندنی ئەندامەكانی یەكیەتیی لاواندا.

جێگای ئاماژەیە كە كۆی ئەو كاروچالاكییانە وێڕای كەمی ئیمكاناتو دەرفەت بەڕێوە چوونو جێگای دەستخۆشییو ڕێزلێنانە.

كۆمیسیۆنی پێوەندییەكان

یەكێكی دیكە لە ئەركەكانی یەكیەتیی لاوانی دێموكراتی كوردستانی ئێران، پێوەندی گرتن بە ڕێكخراوە دیمۆكراتیك و سینفیەكانەوە بووە. چ لە نێوخۆ و چ لە دەرەوە توانیویەتی پەیوەندیەكی پتەو و گەرموگوڕ لە ئاستی هاوكاری دوولایەنە و بەشداری لە چالاكیە جۆراوجۆرەكانی یەكتریو ناردنی وەفد، نوێنەرو پەیامی پیرۆزبایی لە بۆنە نەتەوەییو ڕێكخراوەییەكاندا، بنیات بنێ.

ئەو ڕێکخراوانەی کە یەکیەتیی لاوان پێوەندیەکی توندو تۆڵو تۆکمەی لە گەڵیان دا هەیە بریتین لە:

ڕۆژهەڵاتی کوردستان:

- یەکیەتیی ژنانی دێموکراتی کوردستانی ئێران

- یەکیەتیی خوێندکارانی دێموکراتی کوردستانی ئێران

- ناوەندی نێرگز بۆ پەروەدەی منداڵانی کوردستانی ئێران

کوردستانی باشوور:

- یەکیەتیی قوتابیانی کوردستان

- یەکێتی لاوانی دێموکراتی کوردستان

- یەکێتی لاوانی دێموکراتی لە کوردستانی ئێراق

- یەکێتی گشتیی قوتابیان

- ڕێکخراوی ئەندازیاری ئاشتی بۆ لاوان

- ڕێکخراوی ڕووناکبیری ڕۆژ

- یەکێتی ئافرەتانی کوردستان

- بنکەی کاوای ڕۆشنبیری

- دەزگای چاپو بڵاوکردنەوەی موکریانی

- دەزگای چاپو پەخشی ئاراس

- سەنتەری بەهرە

- ناوەندی ئاینده بۆ پرسەکانی گەنج

- سەنتەری ئاشتی

- سەنتەری عێراقی ئەمرۆ

- فیدراسیۆنی ڕێکخراوە قوتابیو خوێندکارییەکان

- فیدراسیۆنی ڕێکخراوەکانی لاوان

- ڕێکخراوی لاوانی سەردەم

- ڕێكخراوی تواناسازی لاوان
- كۆمەڵەی ڕۆشنبیری مێژوویی كوردستان
- مەكتەبی ڕێكخراوە جەماوەرییەكانی (پ.د.ك)
- سەنتەری ڕۆشنبیریی كوردڤین
- ڕێكخراوی یاران
- ڕێكخراوی كیمیاباران و ئەنفالكراوەكانی بالسییان
- كۆڕی ڕێكخراوە ناحوكمییەكانی پایتەخت
- گرووپی بەدواداچوونی دەسكەوتەكانی هەرێم
- ڕێكخراوی كوردستان بۆ شەفافییەت
- سەنتەری ڕووناكبیری ئیل بەگی جاف
- رابوونی خوێندكار و لاوانی كوردستان
- كۆمەڵەی خوێندكارانی كوردستان
- ڕێكخراوی ئازادی لاوان
-ماڵی گەنجانی سلێمانی
- مەكتەبی ڕێكخراوە دێموكراتیكەكانی یەكیەتیی نیشتمانیی كوردستان
- دەزگای چاپ و پەخشی سەردەم
- كۆمەڵەی كورتە باڵاكانی كوردستان
- كۆمەڵەی كاری دیموكراتی
- فدراسیۆنی ڕێكخراوە مەدەنییەكانی شاری كۆیە
- سەنتەری گەنجانی سلێمانی
- مەڵبەندی كوردۆلۆژی
- سەنتەری لێكۆلینەوەی ئیستراتیژیی كوردستان
- هەروەها كۆمەڵێك كەسایەتیی ناسراوی كوردستان.

كوردستانی سووریا:

ڕێکخراوی لاوانی پارتی دێموکراتی پێشکەوتنخوازی کورد لە سووریە.

دەرەوەی وڵات:

- ڕێکخراوی ئینترناسیۆنال سۆسیالیستی لاوان (IUSY)
- یەکیەتیی کوردان
- کۆمەڵگای ئاشتیو گەشەپێدانی کوردستان (JAPK)
- یەکیەتیی لاوانی سۆسیال دێموکراتی سوئێد
- یەکیەتیی لاوانی سۆسیالیستی نۆروێژ
- یەکیەتیی لاوانی چەپی نۆروێژ
- یەکیەتیی لاوانی ڕاستەکان لە نۆروێژ
- یەکیەتیی لاوانی چەپی سورەکان لە نۆروێژ
- ڕێکخراوی حیزبی کاری نۆروێژی
- یەکیەتیی لاوانی سۆسیال دێموکراتی دانمارك
- لاوانی چەپی فینلاند
- لاوانی سۆسیال دێموکراتی فینلاند

- سەردانی خاتو "ناتالی سیال"، ئەندامی یەکیەتیی لاوانی سۆسیال دێموکراتی سوئێد بۆ کوردستانو پێکهێنانی خولێکی چەند ڕۆژە سەبارەت بە "فیمینیزمو یەکسانی" بۆ ئەندامانی یەکیەتیی لاوان.

- سەردانی بەڕێز ئەلێکساندر نیپەر، بەرپرسی لێکۆڵینەوەو پێوەندییەکانی ڕێکخراوی لاوانی سۆسیال دێموکراتی دانیمارك بۆ کوردستان.

ــ شاندیکی یەکیەتیی لاوان لە کۆنگرەی تایبەت بە ڕێکخراوە مەدەنیەکانی جیهان"سیویکاس" کە ڕێکەوتی 18-21 مانگی شەشی 2008 زایینیدا بەڕێوەچوو، لەوڵاتی "ئیسکاتلاند" بەشداری کرد.

- "پیتەر تۆمسن" بەرپرسی گشتیی ڕێکخراوی لاوانی سۆسیال دێموکراتی دانمارك خاتوو "ئانی پۆلسن"، بەرپرسی پێوەندییەکانی دەرەوەی وڵاتو "سۆفیان درووف"،

ئەندامی کۆمیتەی پێوەندییەکانی دەرەوەی وڵاتی ڕێکخراوی لاوانی سۆسیال دێموکراتی دانمارک بە هاوڕێیەتی لوقمان ئەحمەدی بەرپرسی دەستەی نوێنەرایەتیی یەکیەتیی لاوان سەردانی سکرتاریەتی یەکیەتیی لاوانی دێموکراتی کوردستانی ئێرانیان لە شاری کۆیەی باشووری کوردستان کرد.

ـ بەشداری شاندێکی یەکیەتیی لاوان لە پەنجاو سێهەمین کۆنگرەی یەکیەتی فیدراسیۆنی نەتەوەکانی ئورووپا کە لە وڵاتی مەجارستان بەڕێوە چوو. دروشمی سەرەکی کۆنگرە مافی میدیا و ڕاگەیاندن بۆ کەمە نەتەوەیەکان بوو.

ـ بوونە ئەندام لە ڕێکخراوی LNU کەرێکخراوێکی فەرمی سەر بە حکومەتی نۆروێژە. لەکاتێکدا کە کۆنفرانسی ساڵانەی خۆی لە نزیك OSLOی پێتەختی وڵاتی نۆروێژ بە بەشداری 70 ڕێکخراوی منداڵان و لاوان لەم وڵاتە بەڕێوە برد یەکیەتیی لاوان پاش ئەوەی کە لە ساڵی ٢٠٠٦ی زایینیەوە وەك چاودێر لەو ڕێکخراوەدا وەرگیرابوو، لەو کۆنفڕانسەدا بە فەرمی بوو بە ئەندامی ئەو ڕێکخراوەیە. شایانی باسە کە ئەندامانی یەکیەتیی لاوان لە وڵاتی نۆروێژ بە ئەندامی جێگری کۆمیتەی بەڕێوەبەریی لقی نۆروێژی ڕێکخراوی نەتەوە یەکگرتووەکان بۆ ماوەی 2 ساڵو ئەندامی کۆمیتەی بەڕێوەبەریی LNU هەڵبژێردران.

ـ لەگەڵ ئەوەشدا سەردانی سکرتێری گشتیی یەکیەتیی لاوان کە بە فەرمی لە لایەن ڕێکخراوی سۆسیال دێموکراتی دانمارك‌و سوئێدو هەروەها ڕێکخراوەکانی AUF سەر بە حیزبی کرێکارانی نۆروێژەوە بانگهێشت کرابوو و سەردانی هەموو ئەو ڕێکخراوانەی کرد کە لەگەڵ یەکیەتیی لاواندا پێوەندیی توندوتۆڵیان هەیەو هەروەها وێڕای سەردانەکانی بۆ وڵاتانی سوئێد، دانمارك، نۆروێژ، فینلاند، فەڕانسە، کۆبوونەوەی تەشکیلاتی لەگەڵ ئەندامانی یەکیەتیی لاوان بە مەبەستی کۆبوونەوەی تەشکیلاتی لەگەڵ ئەندامانی یەکیەتیی لاوان، پێکهێنا.

سەردانەکانی بەم شێوەیە بوو:

ـ چاوپێکەوتن لە گەڵ سکرتێری پێوەندییە نێونەتەوەییەکانی ڕێکخراوی یەکیەتیی لاوانی سۆسیال دێموکراتی سوئێد

ـ لە سەر بانگهێشتی فەرمی لەلایەن یەکیەتیی لاوانی سۆسیال دێموکراتی سوئێد بەشداریان لە ڕێورەسمی ساڵانەی حیزبو ڕێکخراوە سیاسیو سینفیەکانی سوئێد لە جەزیرەی "کۆتلەند" کرد، کە لەوێدا نزیك بە 400 لە حیزبو ڕێکخراوەکانی سەر بەو وڵاتە تێیدا بەشداربوون. شایانی باسە بۆ ماوەی دوو ڕۆژ بەشداریکردن لەم ڕێورەسمەدا شاندی یەکیەتیی لاوانو کۆمیتەی بەڕێوەبەری یەکیەتیی لاوانی سۆسیال دێموکراتی سوئێد بە سەرۆکایەتی (ئیتە گوتێلاند) (Jytte Guteland) بەرپرسی گشتی ئەو ڕێکخراوەیە چاوپێکەوتنیان کرد. چاوپێکەوتن لەگەڵ بەڕێز "مۆنا سەلن"، سکرتێری گشتی حیزبی سۆسیال دێموکراتی سوئێد، پەرلەمانتار "میکائێل دامبەری"، "یوهان هاسل" جێگری بەرپرسی گشتی یەکیەتیی لاوانی ئینترناسیۆنال، "ئەڤین کەتین" راوێژکاری سیاسی، "ئێریك سوندستڕۆم" ڕۆژنامەنووس، "ناتالی سیال"، بەرپرسی کاروباری ناوخۆیی یەکیەتیی لاوانی سۆسیال دێموکرات، هەروەها چاوی بە زۆر لە کەسایەتییە سیاسیو ناسراوەکانی ئەم وڵاتە کەوت.

ـ سەردانی پەرلەمانی سوئێدیان کردو چاوپێکەوتن لەگەڵ بەڕێز پەرلەمانتارو دۆستی لە مێژینەی گەلی کورد "فرێدریك مالم".

ـ چاوپێکەوتنی لەگەڵ "مالی ستەیرۆ ترنسمۆئن (Mali Steiro Tronsmoen) بەرپرسی گشتی یەکیەتیی لاوانی سۆسیالیستی نۆروێژو نوێنەری لاوانی چەپی نۆروێژ بەڕێز "بۆیە بیەرکهۆلت" (Boye Bjerkholt).

ـ دانیشتنو چاوپێکەوتن لەگەڵ بەڕێز "هێنریك ئاشێیم"و حیزبی چەپی سورەکان "ئۆسموند سوندێ" لەبنکەی یەکیەتیی لاوان لە وڵاتی نۆروێژ.

ـ بەشداری لە کۆبوونەوەی ساڵانەی ڕێکخراوی حیزبی کاری نۆروێژی لە "دورگەی تۆیەن"و چاوپێکەوتن لەگەڵ بەڕێزان "گۆرام شەرنلی" نوێنەری کۆمیتەی کاروباری کوردەکان لە پەرلەمانی نۆروێژ، "خاتوو "ئانێتەترهێفتێبێرگستوێن" ئەندامی

پەرلەمانی نۆروێژو هەروەها شاندی بەشداربووی ڕێکخراوی ئینترناسیۆنال سۆسیالیستی نۆروێژی.

- چاوپێکەوتن لەگەڵ یەکیەتیی لاوانی سۆسیال دێموکراتی دانمارك بە ڕێبەرایەتی سکرتێری گشتی ئەم ڕێکخراوەیە، "پێتەر هومێلگارد تۆمسن" (Peter Hummelgaard Thomsen).

ـ چاوپێکەوتن لەگەڵ "یوسسی سارامۆ" بەرپرسی گشتی لاوانی چەپی فینلاندو هەورەها چاوپێکەوتن لەگەڵ "ئەحمەد ئەلچەبیب" جێگری بەرپرسی لاوانی سۆسیال دێموکراتی فینلاند.

ـ هەروەها پێکهێنانی کۆبوونەوەی تەشکیلاتی لەگەڵ کۆمیتەی وڵاتەکانی سوئێد، دانمارك، نۆروێژ، فینلاند، هولەند.

دەسکەوتە دیپلۆماتیکییەکان:

- ڕاگەیاندراوی یەکیەتیی لاوانی سۆسیالیستی نێودەوڵەتی (IUSY) بە بۆنەی یادی سەدساڵەی ئەم ڕێکخراوە لە لایەن بەرپرسی گشتی دەستەی نوێنەرایەتی دەرەوەی وڵاتی یەکیەتیی لاوانی دێموکراتی کوردستانی ئێران، بە نوێنەرایەتی لە لایەن یەکیەتیی لاوانی سۆسیالیستی نێودەوڵەتییەوە (بە نوێنەرایەتیی زیاتر لە 143 ڕێکخراو لە زیاتر لە 100 وڵاتەوە) لە بەرلینی پایتەختی وڵاتی ئاڵمان پێشکەش کرا. بۆیە یەکێك لەو دەسکەوتە دیپلۆماسییانەی یەکیەتیی لاوان لە دەرەوەی وڵات، بە ئەندامبوونی یەکیەتیی لاوانی دێموکراتی کوردستانی ئێران لە ڕێکخراوی ئێنترناسیۆنال سۆسیالیستی لاواندایە.

ـ بەشداریی یەکیەتیی لاوان لە 26مین کۆنگرەی ئەنترناسیونال سوسیالیستی لاوان(IUSY) کە لە ڕێکەوتی 24 تا 27ی ژانویەی 2008ی زایینی لە شاری" سانتۆ دۆمینگۆ"، پێتەختی کۆماری"دومینیکان" بەستراو زیاتر لە 85 ڕێکخراوی تایبەت بە لاوان لە زیاتر لە 80 وڵاتی جیهانەوە بەشدارییان لەو کۆنگرەیەدا کرد. لەگەل ئەوەشدا لەو کۆنگرەیەدا دوو دەسکەوتی گرنگی بۆ یەکیەتیی لاوان هەبوو، یەکەم، یەکیەتیی لاوان پاش دوو ساڵ وەکوو ئەندامی چاوەدێری ئەو ڕێکخراوەیە بە فەرمی بووە ئەندامی

ئەنترناسیۆنال سۆسیالیستی لاوان (IUSY). دووهەم، پەسەندکردنی گەلاڵەیەکە سەبارەت بە مافی مرۆڤ لە ئێران و پشتیوانیی IUSY لە ئۆپۆزیسیۆنی ئێرانی بە گشتی و یەکیەتیی لاوان و حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران بە تایبەتی بوو.

ـ یەکێکی دیکە لەو دەسکەوتانەی یەکیەتیی لاوان لە دەرەوەی وڵات، بانگهێشتی فەرمی سکرتێری گشتیی یەکیەتیی لاوان بۆ دەرەوەی وڵات لە لایەن ڕێکخراوی سۆسیال دێموکراتی دانمارک و سوئێدو هەروەها ڕێکخراوەکانی AUF سە بە حیزبی کرێکارانی نۆرویێژەوە کە بووە هۆی گرێدان و هاوپێوەندی ڕێکخراوەیی لەگەڵ ڕێکخراوەکانی تایبەت بە لاوان و پارلمانتارو کەسایەتییەکان لە وڵاتانی ئورووپایی و هەروەها گرتنی کۆبوونەوەی تەشکیلاتی بۆ پتەوکردن و لە نزیکەوە دانیشتن لەگەڵ ئەندامانی یەکیەتی لاواندا، کە ئەوەش لە مێژووی یەکیەتیی لاواندا دەسکەوتێکی بێوێنە بوو.

ـ دەسکەوتێکی دیکە جێگای ئاماژە پێدانە، دیسپلۆماسییەکی بەرین و بەربڵاو لەگەڵ ڕێکخراوەکانی تایبەت بە لاوان لە کوردستان و لە وڵاتانی دەرەوەداو هەورەها پێوەندی لەگەڵ سەنتەرە رووناکبیری و ناوەندە جیهانییەکان چ لە دەرەوەو چ لە کوردستان بە مەبەستی گەشەپیدانی ڕێکخراوەکەمان.

خاڵە لاوازو بەهێزەکانمان:

جێگای ئاماژەیە کە یەکیەتیی لاوان، سەرەڕای کەمیی ئیمکانات و نەبوونی دەرفەتی کارو تاراوگەنشیی و هەروەها بە هۆی بارودۆخی نالەباری کوردستانی ئێران، توانیویە زۆر کاری گرنگ و بەرچاو بەئەنجام بگەیەنێت و بتوانێ لە زۆربواریشەوە سەرکەوتن بەدەست بهێنێ کە جێگای ڕێزو ئەمەگناسی بەرێوەریی یەکیەتیی لاوان و سەرجەم کۆمیتەکانی یەکیەتیی لاوانە لە هەر شوێنکدا کە هەن. هەروەها جێگای ئاماژەیە کە یەکیەتیی لاوان توانیویە ببێت بە یەکێك لەو ڕێکخراوانە کە لە ئاستی جیهانیدا ناسراوەو تەنانەت یەکێك لەو ڕێکخراوانەی کە لە ئاستی لاواندا کارو تێکۆشانی بەرچاوەو جێگای شانازییە بۆ ڕێکخراوێك کە لە فەزایەکی تەواو ئەستەم و دژواردا دژ

بە سەرەڕۆیی خەبات دەکاتو لە دەرەوەی کۆمەڵگای خۆیو بە دوور لە بەشداری ڕاستەوخۆی لە کۆمەڵگادا توانییە بەردەوام بێتو وەکوو ڕێکخراوێکی شۆڕشگێڕ درێژە بە خەباتی سینفیو نەتەوەیی خۆی بدات. بێگومان لە کاری ڕێکخراوەیدا کەمو کوڕی هەیەو هیچ ڕێکخراوێکیش بێکەمو کوڕی نابێت. ئەوەی کە وەك خاڵە لاوازەکانمان بێت پێویستە ئاوڕیان لێبدەینەوەو بە چاوخشاندنەوە بەسەر کاروباری خۆماندا بتوانین زیاتر لەوەی کە ئەکتیف بووین، ئەکتیف ترو چالاکتر بین هەتا ببینە جێگای متمانەو بڕوای هەموو لاوانی کوردستانو بە تایبەتی ڕۆژهەڵاتی کوردستان.

خۆشەویستانی ئازیز!

ئەوەی کە پێشکەشتان کرا بەشێك بوون لەو چالاکیانەی کە لە بواری جۆراوجۆر سەرەڕای کەم وکوڕی و ئاستەنگ و بێ ئیمکاناتی یەکیەتیی لاوان لە ماوەی دووساڵی رابردووی کارو تێکۆشانیدا. پێویستە بڵێین ئێمە وەکوو لاو دەتوانین لە ڕێکخراوەکەمانەوە دەست پێ بکەینو هێدی هێدی کۆمەڵگاش بەو فەرهەنگە دێموکراتیکە پەروەردە بکەین. بە هیواین لە دوای کۆنگرەی پێنجەمەوە بە بەرنامەو پرۆگرامێکی دیکەو ڕاسپاردە نوێیەکانو هەروەها بەڕێوەبەرییەکی نوێو کارامە، ڕێکخراوەکەمان بتوانێ خزمەتی زیاتر بە توێژی ئاگاو وشیاری لاوان لە بوارگەلی جۆراوجۆردا بکاو یەکیەتیی لاوان ببێتە ماڵێك بۆ پێکەوەبوونی لاوانی کوردستانو بەو هیوایە کە ئەو کەموکوڕیو کەلێنو بۆشاییانە چارەسەر بێتو یەکیەتیی لاوان گەشەکردنی لەوە زیاتر بەخۆیەوە ببینێ.

هەر بژین بەشادی

سەرکەوتوو بێت ڕێکخراوەکەمان

بڕیار و ڕاسپاردەکانی کۆنگرەی پێنجەمی یەکیەتیی لاوانی دێموکراتی کوردستانی ئێران

1- کۆنگرەی ئۆگرانی ڕێبازی قاسملوو، سوپاس و پێزانینینی خۆی پێشکەشی هەموو خەڵکی کوردستان بەگشتی و لاوان بە تایبەتی دەکا کە لە یادی بیست ساڵەی شەهید بوونی د.قاسملوو و کاك عبدالله قادری ئازەر بەدەم بانگەوازی "حدکا"ەوە هاتن و لە مانگرتنێکی سەراسەریدا تیرۆریزمی نێودەوڵەتی کۆماری ئیسلامیان مەحکووم کرد.

2- کۆنگرە، گرتن و دەسبەسەرکردنی لاوانی کورد و خەڵکی کوردستان بەگشتی لە رابردوو بە تایبەتی پاش مانگرتنی 22ی پوشپەڕی 1388ی هەتاوی لە لایەن ڕێژیمی کۆماری ئسیلامیەوە مەحکووم دەکا و داوا لە سەرجەم ڕێکخراوەکانی مافی مرۆڤ دەکا هەوڵ بۆ ئازادی سەرجەم ئەو گیراوانە بدرێت.

3- کۆنگرە، وێرای ئەوەی داخستنی پەروەندی شەهید کردنی د.قاسملوو بە رەوا نازانێ داوا لە سەرجەم ئازادیخوازان و مرۆڤدۆستان و چالاکانی بواری مافی مرۆڤ دەکا لە پێناو وەگەڕخستنەوەی ئەو پەروەندەیە هەوڵ بدەن.

4- کۆنگرە سەری ڕێز و نەوازش بۆ سەرجەم شەهیدانی یەکیەتیی لاوان و بە تایبەتی شەهیدانی پاش کۆنگرەی 4 و 5 دادەنوێنێ و هاوکات ئەمەگناسی و خۆڕاگری ئەندامانی دەسبەسەرکراوی لاوان لە لایەن ڕێژیمی ئێرانەوە، بەرز دەنرخێنێ.

5- یەکیەتیی لاوان لە هەوڵدا دەبێ بۆ بەهێزتر کردنی پێوەندی نێوان سەرجەم ڕێکخراوە کوردییەکانی تایبەت بە لاوان لە پێناو پاراستنی بەرژەوەندییە گشتیەکانی نەتەوەی لە هەموو بەشەکانی دا.

6- یەکیەتیی لاوان لە هەوڵدا دەبێ بۆ پێکهێنانی پێوەندی لە نێوان ڕێکخراوەکانی تایبەت بە لاوانی نەتەوەکانی دیکەی ئێران لە پێناو گەیشتن بە مافە رەوا و دیموکراتیك و نەتەوییەکانی خۆیان لە ئێرانێکی دیموکرات و فیدراڵدا.

7- کـۆنگرە، کۆمیتـەی بەڕێوەبـەری ڕادەسـپێرێ بـۆ بـەهێزترکردنی ڕێکخسـتنەکانی نێوخـۆی وڵات و یارمەتیـدانی زیـاتری بزوتنـەوە جەماوەرییـەکانی بـە دژی دەسـەڵاتی دیکتاتۆری زاڵ بەسەر کوردستاندا.

8- کۆنگرە، کۆمیتەی بەڕێوەبەری و نوێنەرایەتی دەرەوەی یەکیەتیی لاوان بە تایبەتی ئەرکدار دەکات کە هەوڵی زیاتر بدات بۆ زیاتر ناساندنی دۆزی کورد بـە کـۆڕ و کۆمەڵە نێونەتەوییەکان.

9- کۆنگرە، کۆمیتەی بەڕێوەبەری و نوێنەرایەتی دەرەوەی یەکیەتیی لاوان بە تایبەتی ئەرکدار ئـەکات کـە لـە پێوەندییەکانیانـدا لەگـەڵ هـەر لایـەن و ڕێکخراوێکـی سیاسـی و سـینفی دا بەرژەوەنـدییـە نەتەوەییـەکانی کـورد بپـارێزن و بـە سـەرنجدان بـەو بەرژەوەندییانە بناغەی پێوەندی یەکیەتیی لاوان دابنێنن.

10- کۆنگرە هەڵبژاردنەکانی سەرۆکایەتی هەرێم و پارلمانی هـەرێمی کوردسـتانی عێـراق بە ئـەزموونێکی دیموکراتیـك و گـرنگ دەزانـێ و ئاواتـەخوازە خـەڵکی باشوری کوردسـتان بەرژەوەندیە گشتییەکانی نەتەوەی کورد لەو بەشە لە کوردستان لە بەرچاو بگرن.

11- کۆنگرە سپاس و پێزانینـی خـۆی ئاراسـتەی سـەرجەم ئـەو ڕێکخـراو و لایەنانـە لـە دەرەوەی وڵات دەکـا کـە کـە لـە بـواری سیاسـییەوە هاوکاریـان کـردووین و پشـتیوانیان لـە مافە ڕەواکانمان کردووە.

12- کۆنگرە، بە ئەندامبوونی یەکیەتیی لاوان لە ڕێکخراوە نێونەتەوەییەکان بە تایبـەت ڕێکخـراوی نێونەتـەوی لاوانـی سۆسیالیست بـە کۆمـەڵێك دەسکەوتی گـرنگ و مێـژوویی بۆهەموو لاوانی کورد دەزانێ و خوازیارە لـە داهاتوودا کۆمیتـەی بەڕێوەبـەری گشتی لـە هەوڵدا بێ بۆبەدەستهێنانی دەستکەوتی دیکە لەو بوارەدا.

13- کـۆنگرە سـپاس و پێزانینـی خـۆی ئاراسـتەی کۆمیتـەی بەڕێوەبـەری گشـتی هەڵبـژێردراوی کـۆنگرە 4 دەکـا و کـار و چـالاکییەکانی یەکیـەتیی لاوان لـە سـەرجەم کۆمیتەکانی بەرز دەنرخێنێ.

پەیامەکانی کۆنگرەی پێنجەم بۆ:
پەیامی کۆنگرەی پێنجەمی یەکیەتیی لاوانی دێموکراتی کوردستانی ئێران بۆ "بنەماڵەی سەربەرزی شەهیدان"

بنەماڵەی سەربەرزی شەهیدان

لاوانی خۆشەویست

کۆنگرەی پێنجەمی یەکیەتیی لاوانی دێموکراتی کوردستانی ئێران (کۆنگرەی ئۆگرانی ڕێبازی قاسملوو) سڵاوێکی گەرمی شۆڕشگێڕانەتان پێشکەش دەکا و بە سەرنجدان بەوەی باشترین پاداش بۆ شەهیدان درێژەپێدانی ڕێگایانە، لە بەرزترین ئۆرگانی ڕێکخراوەکەمانەوە بەڵێن دووپات دەکەینەوە کە تا گەیشتن بە مافە ڕەواکانمان درێژەپێدەری ڕێگای پڕ لە سەروەری و سەرفرازی شەهیدانی سورخەڵاتی ڕیزەکانی یەکیەتیی لاوان و نەتەوەکەمان بین.

ڕاستییەکی حاشا هەڵنەگرە کە هەر تاکێکی کۆمەڵی کوردەواری بەهەر شێوەیەك دەرەتانی هەبووبێ و بەهەر چەشنێك بۆی ڕەخسابێت، بەشداری لە خەباتی نەتەوەیی – دێموکراتیکی نەتەوەکەمان بۆ گەیشتن بە ئاشتی و ئازادی و دادپەروەری کۆمەڵایەتی کردبێت، ڕێز و حورمەتێکی بۆخۆی مسۆگەر کردووە، بەڵام شەهیدان بەنرخترین سەرمایەی ژیانیان کە گیانیانە لەو ڕێگایەدا بەختیان کردووە، هەر بۆیە ڕێز و حورمەتی ئەوان پێگەی لە دەروونی هەر تاکێکی نیشتمان پەروەر کردۆتەوە و لەهەموو بارێکیشەوە مافی زیاتریان بەسەر هەمووانەوە هەیە و سەربەرز و سەروەری ئەو خەباتە ڕەوا و ئازادیخوازانەیەن.

کۆنگرەی پێنجەمی یەکیەتیی لاوان بەچاوی ڕێز و حورمەتەوە دەڕوانێتە ئێوە ئەندامانی بەڕێزی بنەماڵەی شەهیدان و سەری ڕێز و نەوازش لە بەرامبەر قامەتی بەرز و پڕشکۆی ئێوە دادەنوێنێ کە بەهیچ شێوەیەك ئامادەنین سەرەڕای خەمی قورسی

لەدەستدانی ئازیزەکانیان لەژێر زەبری ستەم و بێدادی دا بەچۆك دابێن و بەردەوام هەنگاوەکانتان بۆ درێژەپێدانی ڕێگای سووری شەهیدان، بە بڕشت هەڵدەگرن.
یەك بە یەکی ئێوە بنەماڵەی بەڕێزی شەهیدان: باوکان، دایکان، خوشکان، برایان، هاوسەر و جگەرگۆشەکانیان، لە لایەن یەکیەتیی لاوانی دێموکراتی کوردستانی ئێرانەوە وەك پشت و پەنایەکی دڵسۆز و خەمخۆر بۆ بڕینی ڕێگای سەخت و پڕ لە کەند و لەندی خەبات سەیرتان دەکرێ و تا ئێوەمان هەبێ ئاسۆمان لەبەرچاو روونتر و ڕێگای نەسرەوتنی خەبات تا سەخت و دژواربێ ئاسانترە.
یەکیەتیی لاوان ئاواتەخوازە رۆژێك دابێت بە بارتەقای گەورەیی شەهیدان و حورمەتی بێ پایانی ئێوە خزمەتتان بکات، ئەگەر چی هەر کارێکیش بکرێت وەك دڵۆپ لە بەرامبەر دەریایە بۆ مەزنی ئازیزانی لەدەست چووتان، شەهیدانی خۆرەتاو.

سەربەرزی بۆ شەهیدان و بنەماڵە ئازیز و خۆڕاگرەکانیان

سەرکەوتوو بێ ڕێبازی پڕ لەسەروەری شەهیدان

کۆنگرەی پێنجەمی یەکیەتیی لاوانی دێموکراتی کوردستانی ئێران

پەیامی کۆنگرەی پێنجەمی یەکیەتیی لاوانی دێموکراتی کوردستانی ئێران بۆ "زیندانیانی خۆڕاگری سیاسی"

زیندانیانی خۆڕاگری سیاسی

هاوڕێیانی بەڕێز و تێکۆشەر

ئێوە ئێستا سەنگەرگرتوو لە زیندانی بێدادیدان و لە نێو چاڵە ڕەشەکانی کۆماری خوێن و جینایەت دا، گەرووی پڕ لە هاواری بزوتنەوەیەکی ڕەسەن و ماف پێشێلکراون. ئێوە ئەو مۆمە پڕتیرێژەن کە بوونەتە چقلی چاوی جەلادەکانی بیر سەدە ناوەڕاستی و شەوپەرستی کە بە ترس و لەرزەوە لەنێو بەندیخانەکانی تەنراو بە بیری نەزانی حەشاری داون.

کۆنگرەی پێنجەمی یەکیەتیی لاوانی دێموکراتی کوردستانی ئێران، کۆنگرەی ئۆگرانی ڕێبازی د. قاسملوو، سەری ڕێز و حورمەت بۆ خۆڕاگری و باوەڕی قوڵتان دادەنوێنێ کە بەهیچ شێوەیەك ئامادەنین لەژێر دڕندانەترین و وەحشیانەترین ئەشکەنجەدەرانی کۆنەپەرستی دا هیچ زەربەیەك لە پرستیژی کەسایەتی بەرزتان و بزوتنەوە ڕەواکەتان بدەن.

کۆنگرەی پێنجەمی یەکیەتیی لاوان ئاواتەخوازە بە هەوڵ و تێکۆشانی هەموو لایەك ئێوەی مەزن و خۆڕەتاو لەو چاڵە ڕەشانە ڕزگاریتان بێت و لە باوەشی گەرمی دایکی نیشتمان میداڵی زێڕ و ئەمەگناسیتان لە سینگ بدرێ و بۆ هەتا هەتایە وەك سیمبۆلی خۆڕاگری و بەرخۆدان بۆ کوردستان و کورد بمێننەوە.

سڵاو لە زیندانیانی سیاسی سەنگەرگرتوو لە زیندانی بێدادی دا

سڵاو لە سەرجەم ئەندامانی بنەماڵەی خۆڕاگری زیندانیانی سیاسی

لاوانی وشیاری کوردستان، هێزی ڕۆنانی کۆمەڵگایەکی پێشکەوتوون

پەیامی کۆنگرەی (5)ی یەکیەتیی لاوانی دێموکراتی کوردستانی ئێران بۆ حیزب و لایەنە سیاسی یە کوردستانییەکانی بەرهەڵستکاری ڕێژیمی ئاخوندی کۆماری ئیسلامی ئێران

پێنجەمین کۆنگرەی یەکیەتیی لاوانی دێموکراتی کوردستانی ئێران کە لە ڕۆژانی (1 تا 4ی گەلاوێژ) لەژێر ناوی "ئۆگرانی ڕێبازی قاسملوو" و بە دروشمی (لاوانی وشیاری کوردستان، هێزی ڕۆنانی کۆمەڵگایەکی پیشکەوتوون) پێکهات، گەرمترین سڵاوتان ئاراستە دەکات و خەبات و تێکۆشانتان لانی کەم لە شەش دەیەی رابردووەوە لە هەمبەر بەرز ڕاگرتنی شعوری نەتەوەیی بەرز دەنرخێنێ.

بەڕێزان؛

بەسەرنجدان بەو ئاڵوگۆڕە ناوخۆیی و هەرێمی و جیهانییانەی کە لە پێوەندی لەگەڵ ئێرانی ژێر دەسەڵاتی ئاخوندەکان هاتووەتە ئاراوە، بۆمان دەردەکەوێت کە وڵاتەکەمان لە بەرەبەرەی ئاڵو گۆڕگەلێکی مەزندایە و مۆمی تەمەنی دیکتاتۆر لە کوژانەوەیە. کوژانەوەی مۆمی تەمەنی دیکتاتۆرێك لە خودی خۆیدا ناتوانێ مزگێنی دەری هاتنە ئارای سەردەمێکی ئازاد و حکومەتێکی دێموکرات بێت. لەم بارەشەوە دەتوانین شۆڕشی بەشکۆی گەلانی ئێران و ڕووخانی حکومەتی دیکتاتۆری پاشایەتی و هاتنەسەر تەختی ئاخوندەکان بەنموونە بێنینەوە. هەر بۆیە لەم پێوەندییەدا پێویستە هەموو هێزە پێشکەوتنخوازەکانی گۆڕەپانی سیاسی، هاوکێشە گۆڕانی دیکتاتۆریەت بە دێموکراسی پتەوتر و ئاراستەدارتر بکەن. بێ گومان ئەوەیش کە لەم پێوەندییەدا دەتوانێ کاریگەر بێت، بەبەرنامەیی و هێزی هێزە پێشکەوتنخواز و دێموکراتەکانە.

ئەگەر دێموکراسی و ئازادی بۆ کەسانێك کە لە مێژووی کۆن و نوێی ئێراندا نیشانەیەکیان لە چەوسانەوەیەکیان نەبینیوە، تەنیا ئامانج بێت، ئەوا بۆ ئێمەی کورد دەستەبەرکردنی مافە نەتەوەییەکان هەم وەك خواست و ئامانجە سیاسییەکانمان خۆدەنوێنێ و هەم وەك گەرەنتییەکیش دەبێت بۆ چەسپاندنی دێموکراسی و پتەوکردنی. ئێمە ئیدی دەبێ لەو فۆرمولە دووركەوینەوە كە لەتارانەوە پرپشكی

دێموکراسی بهاوێژرێ بۆ بەشەکانی دیکەی ئێران، بەڵکو دەبێت لە ناوچە و بەشەکانی دیکەی ئێرانەوە دێموکراسی ئاراستە بکرێت. ئەمە سەرەتایی ترین هەنگاوە بۆ بنیاتنانی دێموکراسییەك کە لەسەر بنەمای ئازادی تاك راوەستاوە.

بەڕێزان؛ وادیارە کە کارەکتەرەکانی نێو پرۆسەی ئاڵوگۆڕی سیاسی لە ئێران زۆرن و هاوکات وەهاش دەکەوێتە بەرچاو کە هەموویان نیەتێکی باشیان بۆ ئاڵوگۆڕی بنەڕەتی و ڕووداوەکانی دواتر نییە. هەر بۆیە هاوکێشەی پرمەترسی گۆڕانی دیکتاتۆرییەت بە دیکتاتۆرێکی دیکە، بە چاوەڕوان نەکراو ناکەوێتە بەرچاو. کەواتە بۆ رزگاربون لەم حاڵەتە پرمەترسیە پێویستە هەموو هێزە ئازادیخواز و شۆڕشگێڕەکانی کوردستان لەدەوری پلاتفۆرمێکی هاوبەش کۆببنەوە، بەرنامەی سیاسی تۆکمە و گونجاو دابڕێژن. ئەم کارە دەتوانێ لە دوو بارەوە خزمەتی بەرچاو بکات، لە لایەکەوە دەستەبەری مافە نەتەوەییەکان بکات و خۆی وەك تاکێکی بە بەرنامە و خاوەن کەسایەتی بناسێنێ و لە لایەکی تریشەوە گەرەنتی دێموکراسی سەراسەرە بکات. دێموکراسییەك کە لە تاکەوە هەنگاو دەنێت بۆ کۆمەڵ نەك بە پێچەوانەوە.

دابڕان و جیابوونەوەکانی چەند ساڵی رابردوو، ئاڵۆزی کۆبوونەوە لە دەوری پلاتفۆرمێکی هاوبەشی زیاتر کردووە و تەنانەت هەندێك جار تا ئاستی نائومێدیش دەچێتە پێشێ. بەلام ئەمە ناتوانێ هەروا بمێنێتەوە ئەگەر بێت و ئێمە هەلگری روانینێکی واقیع بینانە و لۆژیکی بین و هاوکات پلۆرالیزمی سیاسی لەگەڵ پرەنسیپ شێوێنی و لەیاسا دەرچوون تێکەڵ نەکەین. داهاتووی روونی نەتەوەکان بەستراوەتەوە بەوەوە کە ئێمە ئەمرۆ چەندە دەتوانین خۆمان یەکگرتوو و تەبا بکەین و هەروەها پەیوەستە بەوەشەوە کە چەندە باوەڕمان بە یاساتەوەری و رێزگرتن لە پرەنسیپە باو و جێگیرەکانە. ئەمەش لەسەر بنەمای ئەو لێکدانەوەیەیە کە ئێمە تەنها بیر لەوە ناکەینەوە بە قۆناغی رزگاری نەتەوەیی بگەین، بەڵکو دەبێ تەمرینیش بکەین بۆ ئازادی نەتەوەیی، ئازادی نەتەوەیی بەمانی سەروەری یاسا و رێزگرتن لە مرۆڤەکان و زانینی چوارچێوەی کار و پێوەندییەکان.

ئێمە نەوەیەکین کە بڕیارمان داوە لە ڕەوتی نەتەوەسازی مۆدێرندا کە لەکۆماری خودموختاری کوردستانەوە بناغەی دانراوە و دواتر لەلایەن حیزبە تێکۆشەر و دەروەستەکانەوە درێژەی پێدراوە، هاوکارێکی بە ئەمەك و دەروەست بین. ئێمە دەمانهەوێ نەتەوەیەك بین کە مێژووی هەزاران ساڵەی کوردستان لەخۆ بگرێت. چونکە باوەڕمان وایە کە بەشێك لە هێزی هەر نەتەوەیەك لە مێژوو و رابردووەکەیدایە. هەر بۆیەش بە دژی هەر چەشنە هەوڵێکین کە بیهەوێ ڕەسەنایەتی نەتەوەییمان لە چوارچێوەی مێژووی هەزاران ساڵەمان بشواتەوە و هەر ئان و ساتێك پێی خۆش بوو بەشێك لە جەستەی ئەم نەتەوە زامدارە لێبکاتەوە و نادیاری بکات. ئێمە پێمان وایە کە کۆی پێشکەوتن و گەشەکردنەکانی لایەنە جۆراوجۆرەکانی کۆمەڵگای ڕۆژهەڵاتی کوردستان، بەشێکی مەزنیان سەرچاوە گرتوون لە مێژووی لە خەبات و تێکۆشانی نەوەکانی رابردوو وحیزبە سیاسییەکان کە بەردەوام هەوڵی بەرز ڕاگرتنی ئاگایی نەتەوەییان داوە.

هەر بۆیە پێویستە هەموومان پێداگری لەسەر خواستە سیاسی و نەتەوەییەکانمان بکەین و چوارچێوەی کار و تێکۆشانەکان تێکەڵ نەکەین کە دواجار دەشێت ئامانجی جۆراوجۆریان لە ڕەوتی ژیانی ئادەمیزادەکاندا لێبکەوێتەوە. ئا بەم جۆرە دەتوانین هەم کەڵك لە هەموو شێوازەکانی خەبات وەرگرین و هەم یەکدەنگی و پەیماننامەیەکی کۆمەڵایەتی دەروەستانە و ئەخلاقی لە نێوان توێژە جۆراوجۆرە کۆمەڵایەتییەکان بهێننە بەرهەم.

یەکیەتیی لاوانی دێموکراتی کوردستانی ئێران بە رابردووی شێست و سێ ساڵ خەباتەوە وەك ڕێکخراوێکی سیاسی-سینفی تایبەت بە لاوان و خاوەن پرستیژێکی بەرزی نێونەتەوەیی لە ڕەوتی خەبات بۆ ئازادی و بەدەست هێنانی مافە نەتەوەییەکان، خۆی بە پشتیوان دەزانێ و لەهەموو ووزە و مینبەرە جیاوازەکان چ لە ئاستی نێوخۆیی و چ لە ئاستی نێونەتەوەیی بۆ گەیاندنی پەیامی ئازادیخوازانە و مرۆییتان کەڵك وەردەگرێ.

سەرکەوێ خەباتی نەتەوەیی و ئازادیخوازی و دێموکراسی خوازانەی هەر پارت و ڕێکخراوێکی سیاسی لە کوردستانی ئێران
بە هیوای گردبوونەوەتان لە دەوری ئامانج گەلی هاوبەش و دروست کردنی ستراتیژێکی گشتیی لە گوتاری نەتەوەیی هاوبەشدا
ڕزگاری و سەربەستی یەکجارەکی خۆمان و نەتەوەکەمان لە یەکگرتوویتان دەزانین

کۆنگرەی پێنجەمی یەکیەتیی لاوانی دێموکراتی کوردستانی ئێران

پەیامی یەکیەتیی لاوانی دێموکراتی کوردستانی ئێران بۆ سەرجەم بزاڤە کۆمەڵایەتییەکان و توێژییەکان لە کوردستان و ئێران

کۆمەڵگای ئێران بەزۆر قۆناغی جیاجیادا تێپەڕیوە و لەهەر قۆناغێك دا لایەن و بوارە سیاسی، ئابوری و کۆمەڵایەتییەکانی بە هەوراز و نشێوی زۆردا تێپەڕیون و دەسەڵاتە یەك لە دوای یەکەکان لەم وڵاتە تەنیا خۆیان بەسەر خەڵکدا سەپاندووە و پێشیان لەوە گرتووە کە دێموکراسی جێگیر بێ و مافی شارۆمەندان بپارێزرێ و بزاڤە توێژی و پیشەییەکان ویستەکانی خۆیان بهێننە بەر باس و رێکخراوی تایبەت بە خۆیان ئازادانە پێك بهێنن و لەپێناو مافەکانیان دا ئازادانە هەوڵ بدەن.

رێژیمی کۆماری ئیسلامی ئێران وەك رێژیمێکی داخراو کە ئامادە نەبووە و نییە لە چوارچێوەی یاساکانی تایبەت بە خۆی زیاتر ئیزن بە هاوڵاتیان بدات ویستەکانیان بهێننە بەر باس، ئەوا ماوەی سی ساڵی رەبەقە کە سەرجەم چین و توێژەکانی کۆمەڵگای ئێرانی تووشی نەهامەتی و سەرکوت و زەبر وزەنگ کردووە و ئامادە نەبووە رێز لە ویستەکانیان بگرێ.

مامۆستایان، کرێکاران، خوێندکاران و ژنان هەنووکە لەئێران بەگشتی و کوردستان بە تایبەتی بە نارەواترین شێوە سەرکوت دەکرێن و ناتوانن ئازادانە رێکخراوی تایبەت بەخۆیان پێك بهێنن و لە پێناو ویستەکانیان دا تێبکۆشن. کۆنگرەی پێنجەمی یەکیەتیی لاوانی دێموکراتی کوردستانی ئێران وێڕای ئەوەی کە کردەوەکانی رێژیمی کۆماری ئیسلامی ئێران لەدژی رێکخراوەکانی کرێکاران، مامۆستایان، ژنان، خوێندکاران و ژینگە پارێزان بەتووندی مەحکوم دەکات، رێز و ئافەرین دەنێرێ بۆ ئەو بزاڤە بوێر و ئازادیخوازانەی کە لە پێناو دابین بوونی وڵاتێکی ئازاد و دێموکراتیك دا هەوڵی زانستیانە دەدا و خەباتی جەماوەری بەرو پێشەوە دەبات.

کۆنگرەی پێنجەمی یەکیەتیی لاوانی دێموکراتی کوردستانی ئێران بە سەرنجدان بە بارودۆخی ئەو دواییانەی کۆمەڵگای ئێران و هەڵسەنگاندنی ئەو بارودۆخە و لێکدانەوەی

کۆنگرەی ئۆگرانی ڕێبازی "قاسملوو"

لەسەر ڕووداوەکان، لەو باوەڕەدایە کە ئەو بزوتنەوەیە ڕۆژ لەدوای ڕۆژ زیاتر پەرە دەگرێ و لە ئاکامدا دەسەلاتی کۆنەپەرستی ئاخوندی بەچۆکدا دێ.

سەرکەوتوو بن

کۆنگرەی پێنجەمی یەکیەتیی لاوانی دێموکراتی کوردستانی ئێران
کۆنگرەی ئۆگرانی ڕێبازی قاسملوو

پەیامی ڕێکخراو، ناوەند، کۆمەڵە و کەسایەتییەکان بۆ کۆنگرەی پێنجەم

پیام (مجموعه فعالان حقوق بشر در ایران)
پیام سازمان غیردولتی تحقیق و توسعه تلورانسی اینترناشنال کردستان

بروسکەی پیرۆزبایی ڕێکخراوی ئازادی لاوانی کوردستان – سەنتەری کۆیە

بروسکەی پیرۆزبایی رادیۆی "دەنگی دێموکراسی"

پەیامی پیرۆزبایی کۆمەڵەی کاری دیموکراتی

پەیامی پیرۆزبایی وتەبێژی فیدراسیۆنی ڕێکخراوە مەدەنییەکانی کۆیە

پەیامی بەڕێز شەریف فەلاح

پەیامی بەڕێز عارف نادری

پەیامی بەڕێز د. حسێن لاجوردی

پەیامی پیرۆزبایی هەڵۆکانی باوەمیر لە مەریوان

تەشکیلاتی نهێنی یەکیەتیی لاوانی دێموکراتی کوردستانی ئێران لە شاری مەهاباد

تەشکیلاتی نهێنی یەکیەتیی لاوانی دێموکراتی کوردستانی ئێران لە شاری بۆکان

پەیامی تەشکیلاتی نهێنی حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران لە شاری پیرانشار

پەیامی لاوانی شاری نەغەدە بۆ پێنجەمین کۆنگرەی یەکیەتیی لاوان

پەیامی دوو ئەندامی تەشکیلاتی نهێنی یەکیەتیی لاوانی دێموکرات لە شاری ورمێ

لیستی ناوی ڕێکخراوەکانی ڕۆژئاوایی کە پەیامیان ئاراستەی کۆنگرە کردووە

پیام (مجموعه فعالان حقوق بشر در ایران)
به نام آزادی

دوستان گرامی در اتحادیه جوانان دمکرات کردستان ایران
با سلام و درود
نامه پر لطف شما به دست ما رسید
مجموعه حسب اساس خود معتقد است "هر کس حق دارد بکوشد تا در سطح اجتماعي و جهاني چنان سامان و نظامي حكم فرما گردد كه حقوق و آزادي هايي كه در اعلاميه ي جهاني حقوق بشر اعلام شده است در آن سطح به نتیجه برسد" و خود را موظف به یاری و همراهی با تمامی کنشگران مدنی و مدافعان حقوق بشر می داند.
در خصوص پیام و رهنمودهایی که در کنگره قرار به قرائت بود نظر به زمانبندی حداکثر 48 ساعته شما و اینکه نگارش این نامه در زمانی صورت می گیرد که از زمانبندی مورد اشاره زمان نه چندان کمی گذشته است، صرف نظر نموده و تنها به تشکر از حسن توجه شما به موضوع حقوق بشر و این مجموعه بسنده می کنیم.
در مبحث همکاری و حمایت مورد تاکید قرار می دهیم که این تشکل حقوق بشری در خارج از چارچوب و اندیشه سیاسی وظیفه خود می داند که در حمایت و ابقا حقوق بشر بکوشد، این حمایت می تواند در زمینه های تئوریک و آموزش، حقوق داخلی و بین الملل و همینطور رسانه ها و افکار عمومی و همچنین انتقال تجربیات کارکرد و ساختار تشکلات مدافع حقوق بشر باشد.
ما را در کنار خود دانسته و در حمایت از حقوق بشر نه کلامی بیش و نه کم پرتوان بکوشید.

با احترامات فائقه
روابط عمومی مجموعه فعالان حقوق بشر در ایران

پیام سازمان غیردولتی تحقیق و توسعه تلورانسی اینترناشنال کردستان به کنگره سازمان جوانان کردستان ایران

کنگره پنجم جوانان دموکرات کردستان ایران در شرایط حساسی در منطقه و جهان برگزار می شود. در ایران شاهد انتخاباتی پر تنش و درگیری های بعد از آن و بحران مشروعیت دولت هستیم. در لبنان شاهد شکست حزب الله در انتخابات اخیر این کشور و پیروزی فرزند حریری هستیم که این امر نه تنها تنشها را در منطقه کاهش نداده بلکه به دلیل افزایش ترس در حزب اله و طرفدارانش بر تنشهای جاری ایران همتأثیر داتشه است. در ترکیه شاهد داداگاه حساسی هستیم که برای اولین برا نظامیان را در دادگاه غیر نظامی به محاکمه می کشد. در افغانستان و در آستانه انتخابات علاوه بر درگیری ناتو با طالبان، شاهد فعالیتهای گسترده فعالان زن در پی کسب حقوقشان هستیم. در کردستان عراق هم شاهد انتخاباتی هستیم که تأثیر روشهای تبلیغاتی برخی از نامزدهای انتخابات اخیر ایران در آن به شدت هویداست. اخیراً سازمان ملل در گزارشی از فقر گسترده در کشورهای عربی نفت خیز و دیکتاتوری بودن نظامهای سیاسی حاکم بر این جوامع هشدار د اده و از بحران مالی و آب در سالهای در پیش رو حرف می زند.

در چنین شرایطی این کنگره وظیفه سنگینی بر دوش دارد که همان رواج و تمرین دموکراسی در منطقه اس است که کترین بویی از آن برده و آن را هنوز درک نکرده است. امیدوارم که جوانان حزب دموکرات کردستان ایران در این شرایط بسیار حساس و با آگاهی از چیزهایی که در اطراف آنها می گذرد تصمیمات شایست ای به طریق دموکراتیک اتخاذ کنند.

مسئول دپارتمان تحقیق و توسعه سازمان غیر دولتی تولرانسی اینترنشنال کردستان

بروسکەی پیرۆزبایی ڕێکخراوی ئازادی لاوانی کوردستان – سەنتەری کۆیە

بەڕێز یەکیەتیی لاوانی دێموکراتی کوردستانی ئێران
پاش سلاوێکی لاوانەی گەرم...
ئێمە وەک دەستەی کارگێڕی ڕێکخراوی ئازادی لاوانی کوردستان-سەنتەری کۆیە، گەرمترین پیرۆزبایی ئاراستەی ئێوەی بەڕێز دەکەین بە بۆنەی بەستنی کۆنگرەکەتان. هیواخوازین کە ئەم کۆنگرەیە نوێبوونەوە بێت لە گشت بوارەکاندا، دووبارە هیوای سەرکەوتنتان بۆ دەخوازین.

لەگەڵ ڕێزدا...
ڕێکخراوی ئازادی لاوانی کوردستان – سەنتەری کۆیە

بروسکەی پیرۆزبایی رادیۆی "دەنگی دێموکراسی"

بەڕێز، یەکیەتیی لاوانی دێموکراتی کوردستانی ئێران

بەناوی سەرجەم ستافی کارمەندانی رادیۆی دەنگی دێموکراسی، جوانترین و قەشەنگ ترین چەپکە گوڵی ڕێز و خۆشەویستی و وەفاداریتان پێشکەش دەکەین بە بۆنەی بەستنی کۆنگرەی پێنجەمی ڕێکخراوە تێکۆشەرەکەتان، ڕێکخراوی "یەکیەتیی لاوانی دێموکراتی کوردستانی ئێران".

بەهیواین کۆنگرەی ئەمجارەی ڕێکخراوەکەتان کۆنگرەی بەدیهێنانی سەرجەم داوا و داخوازی و مافە رەواکانی لاوان بەگشتی بێت.

شاد و سەرکەوتوو بن

بەڕێوەبەرایەتی
رادیۆی "دەنگی دێموکراسی"

پەیامی پیرۆزبایی کۆمەڵەی کاری دیموکراتی

بەڕێز پێنجەمین کۆنگرەی یەکیەتیی لاوانی دێموکراتی کوردستانی ئێران
ئەندامان و هەڤاڵانی تێکۆشەری یەکیەتیی لاوانی دێموکراتی کوردستانی ئێران
ئاگادار کراین کە یەکێك لە یادگار و دەسکەوتە بەنرخەکانی کۆماری پڕ لە سەروەری کوردستان واتە یەکیەتیی لاوانی دێموکراتی کوردستانی ئێران لە هەوڵی بەستن و بەڕێوەبردنی کۆنگرەی پێنجەمی خۆی دایە.
بەو بۆنەوە ڕێکخراوی دۆست و هاوپەیمانتان "کۆمەڵەی کاری دیموکراتی"، پیرۆزبایی گەرمی خۆی پێشکەش بەئێوەی تێکۆشەر دەکا و لەگەڵ هیوای سەرکەوتن پشتیوانی خۆی لە ئێوە و کۆنگرەکەتان رادەگەیەنێ.
بە هیوای سەرکەوتنتان بۆ بەدیهێنانی داهاتوویەکی گەش و پڕشنگدار بۆ ڕۆڵەکانی گەلەکەمان.

کۆمەڵەی کاری دیموکراتی
کۆیە

پەیامی پیرۆزبایی وتەبێژی فیدراسیۆنی ڕێکخراوە مەدەنییەکانی کۆیە

بەڕێز یەکیەتیی لاوانی دێموکراتی کوردستانی ئێران
بەستن و بەڕێوەبردنی کۆنگرە لەهەر حیزب و ڕێکخراوێکدا دەتوانێ هێما و ئاماژە بێ بۆ ڕەچاوکردنی بنەما دێموکراتیکەکان لەو حیزب و ڕێکخراوەیەدا.
فیدراسیۆنی ڕێکخراوە مەدەنییەکانی کۆیە، وێڕای پیشکەش کردنی سڵاو بە کۆنگرەی پێنجەمی یەکیەتیی لاوانی دێموکراتی کوردستانی ئێران پشتیوانی خۆی لە ئامانجی بەرز و دێموکراتیکی ئێوە ڕادەگەیەنێ و هیواخوازە یەکیەتییەکەتان لەسایەی ورەی بەرز و هەنگاوی بوێرانەتان دا هەروا بەرەو پێش هەنگاوەکانی هەڵگرێ.
جارێکی دیکە پشتیوانی خۆمان لە کۆنگرەکەتان ڕادەگەیەنین و هیوای سەرکەوتن و بەرەوپێش چوونی زیاترتان بۆ بەئاوات دەخوازین.

هاوکار کاکە ڕەش فەقێ

وتەبێژی فیدراسیۆنی ڕێکخراوە مەدەنییەکانی کۆیە

پەیامی بەڕێز شەریف فەلاح

لاوان هەوێنی گۆڕان و بەهرە و داهێنانی نەتەوەن

بەڕێزان ئەندامانی بەشدار ی کۆنگرەی پێنجەمی یەکیەتیی لاوان

وێڕای ڕێز و سڵاو

بە بۆنەی پێنجەمین کۆنگرەی یەکیەتیی لاوان لە ناخی دڵەوە جوانترین پیرۆزباییتان ئاراستە دەکەم.

لە هەلومەرج و دۆخێکی هەستیار و ناسکدا کە وڵاتەکەمان ئێران بە گشتی و نیشتمانی ئازیز و داگیرکراومان (کوردستان) بەتایبەتی پێدا تێدەپەڕێ، لەحاڵێکدا هەر چەشنە رابوون و راسان و هەستانەوەیەکی نەتەوەیی بەتوندترین شێوە سەرکوت دەکرێ، لەحاڵێکدا سیاسەتی زەبر وزەنگ و تۆقاندن بەرۆکی کۆمەڵگای مەدەنی کوردستانی گرتووە و هیچ دەرەتان و دەرفەتێك بۆ خەبات و چالاکی رێکخراوە مەدەنی و NGOکان لە ئارادا نەماوە، لەحاڵێکدا هەر چەشنە جڤین و رێکخستنێکی سیاسی و کۆمەڵایەتی و مەدەنی لە لایەن لاوانی نیشتمان پەروەری کوردەوە بە دژی تەناهی نەتەوەیی لەقەڵەم دەدرێ، دیسانیش لاوانی گۆڕانخواز و وشیار و گەلدۆستی کورد، کۆڵ نادەن و میتۆد و شێوازی ئاشتیخوازانە و شارستانی بۆ بەرەنگاری بەکاردێنن و داوا رەواکانیان دێننە گۆڕێ. لەوەها بارودۆخێك دا پێشەنگی لاوانی کورد لە رۆژهەلاتی کوردستان، رێکخراوی یادگارە دێرینەکەی کۆماری کوردستان "یەکیەتیی لاوانی دێموکراتی کوردستانی ئێران" کە هەمیشە هەوێنی گۆڕان و بەهرە و داهێنان و پێشقەچوون بووە و سەرقاڵی بەستنی پێنجەمین کۆنگرەی خۆیەتی.

هیوای کۆنگرەیەکی تەژی لە دەسکەوت و پڕباس و خواس لە راستای وەدیهاتنی ئامانج و خولیا نەتەوەییەکانی لاوانی کوردستانتان بۆ دەخوازم. بەو هیوایەی کۆنگرەی پێنجەمی لاوان سەرەتای دەسپێکی قۆناخێکی نوێ لە خەبات و تێکۆشانی رێکخراوەیی و جەماوەری بێت بۆ جەماوەر و توێژی لاو و گەنجی نەتەوەکەمان.

سەرکەوێ کۆنگرەی پێنجەمی یەکیەتیی لاوانی دێموکراتی کوردستانی ئێران

شەریف فەلاح

لاوانی وشیاری کوردستان، هێزی رۆنانی کۆمەڵگایەکی پێشکەوتوون

پەیامی بەڕێز عارف نادری

بنافێ ئازادی

نوێنەرانی هێژای پێنجەمین کۆنگرەی یەکیەتیی لاوانی دێموکراتی کوردستانی ئێران نەوەی نوێ و پێشەنگەکانی تەفگەڕی نەتەوەیی-دێموکراتیکی نەتەوەی کورد لە ڕۆژهەڵاتی کوردستان، بەختەوەرم لەوەی کە وەکوو هاوسەنگەرێکتان، پیرۆزبایی گرتنی کۆنگرەکەتان لێدەکەم.

هەڤاڵان؛ کۆنگرەی ئەمجارەی یەکیەتییەکەتان وەکو یادگاری بەنرخی سەردەمی کۆمار و ئێوەی لاویش بە گووتەی د. قاسملوو وەکوو جێ متمانەترین میراتداران و مەشخەڵدارانی شۆڕش لەحاڵێکدا پێکدێت، کە وڵات و ڕۆڵەکانی وڵات قۆناخێکی گەلەك هەستیار و چارەنووسساز تێپەڕ دەکەن. بڕگەیەکی مێژوویی کە لاوان ئاوانگاردان و ڕەچەشکێنانی مەیدانن و ئەمەش تەبا لەگەڵ ناخ و سروشتی لاوانەی ئەوان دایە. ئەگەرچی سەرەڕۆیی ئیسلامی بە هەموو جۆرێك هەوڵ دەدات لاوان لە خەسڵەتە سەرەکییەکانی لاوانەیان بەتاڵ بکاتەوە و دوریان رابگرێ و لەم ڕێگایەوە، توێژ و پێکهاتەی سەرەکی جڤاك دەستەوەستان بکات تا "شۆڕشی داخوازییەکان"ی لاوان دینامیزمی سەربزێوی و گۆڕان و گومان لە ستراکتوری گۆڕان هەڵنەگری تیئۆکراتیکی ئەواندا نەبێت، بەڵام هەنووکە لاوانن دڕ لە شەوەزەنگی وڵات دەدەن و خوێنی ئاڵی ئەوانە دروشمی "نەمان بۆ دیکتاتۆریەت" لەسەر شەقامەکان دەنووسێتەوە.

بەڵام دەبێ دان بەو ڕاستییەشدا بنێین کە زۆر کەڕەت بەهۆی نارێکخراوەیی بوونی چالاکی و ڕابوونەکان، پۆتانسیەلەکان و نرخ دانەکان، ئەنجام و ئاکامی هاوسەنگی خۆی دەستەبەر نەکردووە. هۆکارێك کە زۆر جار دەتوانێ خەساری سیاسی-کۆمەڵایەتی لێبکەوێتەوە. هەروەها پێویستە ئاماژە بە قەیران یان ئاڵۆزی "شوناس" و هەڕەشەی دیاردە جڤاکییەکان بەرامبەر بە لاوان وەکوو هێزی دینامیك و کارای جڤاك بکەین. کۆنگرەی یەکیەتیی لاوانی دێموکرات، پێویستە بە ئاوڕدانەوەیەکی هەمەلایەنە لە ڕەهەندە جۆراوجۆرەکانی ژیانی لاوان لە ڕۆژهەڵاتی وڵات و تەنانەت خوێندنەوەیەکی

ریئالیستانە لە دۆخی لاوان و داخوازییەکانی ئەوان لە ئاستی ئێران و نەتەوە بندەستەکانی ئێرانیشدا، بتوانێ خاڵی هاوبەش بۆ هاوپێوەندی و هاوخەباتی بدۆزێتەوەو، میتۆدەکانی لێکگرێدان و هاوتەریبکردنی دەستنیشان بکات. هەڵبەت تێگەیشتنی راستەقینە لە لاوی کورد، گرفت و کێشە و قەیرانەکانی سەر ڕێگای و دەستنیشانکردنی میکانیزمەکانی چارەسەری و فۆرمۆلەکردنی ڕێکار و پێشنیارەکان، تەنیا گەرەنتی و بنەما بۆ هەنگاوی گەورەترە. دەبێ ئەم راستییە قبوڵ بکەین کە سیاسەتی پەرەپێدانی بێ متمانەیی کۆمەڵایەتی-سیاسی و تەنانەت هەوڵدان بۆ دابڕانی لاوان و شۆڕش لە یەکتر، توانیویە بە شێوەیەکی کاتی کاریگەری هەبێت.

بۆیە لەم بارەیەوە ئەرکێکی هەرەقورس و بەرپرسایەتییەکی دیرۆکی دەکەوێتە ئەستۆی ڕێبەرایەتی یەکیەتیی لاوان و کۆنگرەی هەنووکەیی کە ڕێکار، پرۆژە و راسپاردەکانیان بۆ دەربازبوون لەم قەیرانانە کە بەشێوەیەکی سیستماتیك هەڕەشە لە لاوانی نیشتمان دەکات، بە شێوەیەکی روون پۆلێنبەندی کراو و پلانمەند دیاری بکات. چوونکە نەبوونی ئۆرگانیزاسیۆن خۆی لەخۆیدا سەرەکیترین لەمپەری دامرکانی سەرهەڵدانەکانی لاوانن.

سەردەمی هەنووکەیی قۆناخی پەیوەندی خێرا، کەڵکوەرگرتن لە نوێترین ئامراز و شێوازەکان پەیوەندی، چالاکی NGOکان و بزوتنەوە کۆمەڵایەتییەکانە، کە بەختەوەرانە پێکهاتەی سەرەکی هەموو ئەوانەش، لاوانن. تەنانەت بەداخەوە زۆربەی زینـدانیانی سیاسی-مەدەنی رۆژهەڵاتی کوردستان ئەو شەبەنگەن کە لە هەرەتی لاوەتیدان. ئەمانە باس لە کۆمەڵێك پۆتانسیەل و هێزی پەنگکرا و سامانی مرۆیی و بەستێنی تایبەت دەکات کە ڕێکخراوێکی چالاك و پرۆگرامێکی گونجاو لەگەڵ واقیعیەتی کۆمەڵگا و پەروەشی و حەز و ویست و ئارمانجەکانی لاوان، دەتوانێ کردەیی و بەرێکخراویان بکات.

هەروەها پێویستە لاوان و ڕێکخراوی تایبەت بە لاوان نموونەی هەرە بەرچاوی پێبەندی بە کولتووری دێموکراتیك، پلۆرالیزم و تۆلێرانس بێت و لەمبارەوە هەوڵبدات بە دارشتن و پەسەندکردنی بەرنامە و پێرەوێکی گونجاو لەگەڵ فەزای زاڵ بەسەر رۆژهەڵاتی

کوردستاندا، ئیمکانی کۆکردنەوەی هەموو بیرە جیاوازەکان لەدەوری خۆی مسۆگەر بکات تاکوو لاوان بەهۆی پێوەندییە ڕێکخراوەیی و وشیاری بەخشەکانی ئەوانەوە لە ئێلیناسیۆن و پڕمەترسیدارترین هەڕەشەی هەنووکەیی بەردەوامیان، واتە ئیسلامی فەندەمێنتالیزم پارێزراو بن.
لەکۆتاییدا وێڕای ئاواتی سەرکەوتن بۆ کۆنگرەکەتان، هیوادارم کۆنگرەکەتان نموونەیەکی دیار لە تێکۆشانی دێموکراتیك و بنەمایەکی بەهێز بۆ جێگیرکردنی کولتوور و کرداری دێموکراتیك لە ڕەوتی ژیانی سیاسی و ڕێکخراوەیی لاوانی کوردا بێت.

لەگەڵ ڕێز و خۆشەویستی نیشتمانی هەڤاڵ و هاوسەنگەرتان

عارف نادری

پەیامی بەڕێز د. حسێن لاجوردی

با احترام و بدنبال دعوت شما به:

کنگره سازمان جوانان دموکرات کردستان ایران

سلام و درودی دگر باره بر نواندیشان و آینده سازان ایران و بر پایداری و پابرجائی حزب دموکرات کردستان ایران که امروز جوانانش بر پای ایستاده اند که پایه گذاران فردای ایران شوند.
از هر دوازده نفر جوان در جهان، یک نفرشان در ایران زندگی می کند و من این نکته را نه بمانند بسیاری که آنرا منفی تلقی می کنند بل به دلیل انرژی، تفکر و آگاهی نسل جوان خودمان بسیار مثبت و با ارزش می دانم و با همین گونه نگاه کردن است که بیشترین تلاشم را بر این قرار داده ام که اگر قادر باشم گوشه هائی ازتجربه های خودم را با شما در میان بگذارم.
از حدود 56 میلیون نفر جمعیت کمتر از 40 سال ایران که کودک و نوجوان و جوان هستند، بی شماری با مشکلات و مصائب بسیار با کُنیه و هویت"کُرد"، "ایرانی" و یا "کُرد ایرانی" شناخته می شوند که به گفته دیگر ایرانیان در زمره با غیرت ترین و شجاع ترین ایرانیانی هستند که سرزمین مادری به وجودشان افتخار و با احترام تقدیس شان می کند.
امروز و نه فقط امروز که متجاوز از صد سال است که جامعه ما دچار یک نوع بیماری مزمن است که تا کنون قادر به کنترل و معالجه آن نشده است و آنهم نداشتن سازمان و حزبی است که نه در روزنامه ها که در واقعیت وجود داشته باشد و بتواند برای امروز و فردای جامعه اش اثر گذار گردد و به دور از هیجان به تفکر و تعقل بپردازد، سازمان و حزبی که حکومتی نباشد و بر پایه های مردمی بنیان آن گذاشته شده باشد.
این شانس امروز برای شما فراهم آمده است، چرا که حزب مادر به رغم مشکلات فراوانی که داشته و دارد پایه و بنیان آن را بر پا داشته و این وظیفه و مسئولیت را بر شانه های توانای شما قرار داده که آنرا به سر منزل مقصود برسانید.
دوستان جوان و بسیار پر ارزش من،
فارغ از تنش ها و مشکلات پیش رو که امروزه با اشکال گسترده تری نیز وجود دارد بر پای خود بایستید، پایداری و استقامت را که شیوه بارز شما بوده است را پیگیری کنید، راه و روش و شیوه یک حزب را با ارزش های والای دموکراتیک

آن دنبال کنید که خود بتواند سرمشقی برای دیگر هموطنان شما در جای جای ایران باشد.
دوستان جوان و آزاده من،
از بیگانگان هیچ چیزی طلب نکنید چرا که تجربه نشان داده است آنها تنها بدنبال منافع خودشان هستند؛ شما در زمره ایرانیانی هستید که بیشترین مشکلات برایتان وجود داشته است. ولی همانگونه که در شش دهه پیش تا کنون حزب شما نشان داده است، میتوانید با ارده ای قوی و استوار برای آزادی و استقلال ایران تلاش کنید که نتیجه تلاش های شما بتواند بهمراه خواست و تلاش تمامی ما بر فاجعه سی سال گذشته فائق آید، جمهوری اسلامی را در "تمامیت، کلیت و موجودیت" آن که ننگ وحقارتی برای همه ما ایرانیان است را از میان بر دارد و آزادی، استقلال و هویت ما را به ما باز گرداند .
پیشاً پیش آغاز کنگره جدید تان را ارج می گذارم و برایتان موفقیت و سربلندی آرزو دارم .

دکتر حسین لاجوردی
رئیس انجمن پژوهشگران ایران
پاریس 20 ژوئیه 2009

پەیامی پیرۆزبایی هەڵۆکانی باوەمیر لە مەریوان
بە بۆنەی سەرکەوتنی کۆنگرەی پێنجەمی یەکیەتیی لاوانی دێموکراتی کوردستانی ئێران

بە بۆنەی بەستنی پێنجەمین کۆنگرەتان پیرۆزبایی لە ئێوە لاوانی پێشەنگی خەباتی ئاشتیخوازی لاوانی کورد و سەرجەم ئەندامانی یەکیەتیی لاوانی دێموکراتی کوردستانی ئێران، ئەندامانی کۆنگرەکەتان، ڕێبەرایەتی هەڵبژێردراو لەو کۆنگرەیەدا و گشت لاوانی کوردستانی ئێران دەکەین.

بەڕێزان ئێوە ئەرکی زۆر قورس و پیرۆزتان لەسەر شانە، بۆیە هیوامان ئەوەیە کە بەوپەڕی دڵسۆزی و هەست کردن بەو ئەرکانەوە ببن بە چرای ڕووناکیدەر بۆ لاوانی بێ مافی گەلەکەمان و ئاڵای خەباتی مافخوازی هەر شەکاوە ڕابگرن. لاوانی نەتەوەکەمان چاویان بڕیوەتە خەباتی ئێوە، بۆیە هیواداریین ئێوەش کە درێژەدەرانی ڕێگای خەباتی دیرۆکێکی دوور و درێژن کە 64 ساڵە ئاڵای خەبات شان بە شان و دەست بە دەستی لاوانی فیداکارەوە تا ئێرەتان هێناوە بیگەیەننە لووتکەی سەرکەوتن. کۆنگرەکەتان لەکاتێك دا بەسترا کە لاوانی وڵاتەکەمان و بەتایبەتی لاوانی کورد لە بێ مافی دا دەژین و لەژێر سێبەری ڕەشی دیکتاتۆری دا دەچەوسێنەوە. هیوای لاوانی وڵات ئێوەن کە ڕۆژێك بگەنە ئەو ئاستی سەرکەوتنە کە لاوانی وڵاتەکەمانیش بەهۆی خەباتی بێ پسانەوەی ئێوە جێگای شیاوی خۆیان وەك لاوانی وڵاتێکی پێشکەوتوو ببینن.

لەکۆتاییدا دیسان پیرۆزباییتان لێدەکەین و هیوای سەرکەوتنتان لەکار و بەڕێوەبردنی ئەرکەکانتان دا بە ئاوات دەخوازین.

هەڵۆکانی باوەمیر لە مەریوان

پەیامی تەشکیلاتی نهێنی یەکیەتیی لاوان لە شاری مەهاباد

بەڕێزان ئەندامانی کۆنگرەی پێنجەمی یەکیەتیی لاوان
سلاو و ماندوونەبوونیتان پێشکەش
بەڕێزان لەلایەن ئەندامانی لاوان سەر بە تەشکیلاتی نهێنی لە شاری مەهاباد، پیرۆزبایی بەستنی کۆنگرەی پێنجەمی ڕێکخراوەکەمانتان لێدەکەین. هیوای سەرکەوتن و باشتر بەڕێوەچوونی کاروبارەکانی ڕێکخراو و کۆنگرەیەکی پڕ نێوەڕۆکتان بۆ بەئاوات دەخوازین.
هاوڕێیان ئێمەش چاوەڕوانی بڕیار و ڕاسپاردەکانی کۆنگرە دەبین و بێگومان بۆ بەڕێوەبردنی ئەرکەکانی کە کۆنگرە پێمان دەسپێرێ بەوپەڕی شانازییەوە تێدەکۆشین و لەم پێناوەدا تا ئاخرین دلۆپی خوێنمان لە بڕیارات و ئەرکەکانی ڕێکخراوەکەمان دیفاع دەکەین.
جارێکی تر داوای سەرکەوتن بۆ پێنجەمین کۆنگرەی یەکیەتیی لاوان دەخوازین.

بژی لاوانی هەردەم لە سەنگەری خەباتدا
بڕوخێ ڕێژیمی حەق کوژی کۆماری ئیسلامی ئێران

تەشکیلاتی نهێنی یەکیەتیی لاوانی دێموکراتی کوردستانی ئێران لە شاری مەهاباد

پەیامی تەشکیلاتی نهێنی یەکیەتیی لاوان لە شاری بۆکان

بۆ بەڕێزان بەشدارانی پێنجەمین کۆنگرەی یەکیەتیی لاوانی دێموکراتی کوردستانی ئێران

وێڕای سلاوێکی شۆڕشگێڕانە

هاوڕێیانی خۆشەویستمان لە یەکیەتیی لاوان، ئێمە وەك تەشکیلاتی نهێنی یەکیەتیی لاوان لەشاری بۆکان گەرمترین پیرۆزبایی لە بەشدارانی کۆنگرە و سەرجەم ئەندامانی ڕێکخراوەکەمان لە سەرتاسەری کوردستان و لە دەرەوەی وڵات، دەکەین. ئاواتەخوازین کە ئەو کۆنگرەیەش وەك کۆنگرەکانی پێشوو بە سەرکەوتنەوە بەکۆتا بگات.

هاوڕێیان، هەروەك ئاگادارن ئێمە لەبەر هۆکاری ئەمنیەتی ناتوانین لەو کۆنگرەیەدا بەشدار بین، بەڵام هیوا دەخوازین کە ئێوە نوێنەرانی کۆنگرە بە باس و خواسی بەرپرسانەوە لە هەمبەر کاروباری لاوان لە کوردستانی ئێران بۆ بەرەو پێش بردنی ئامانجەکانی ڕێکخراوەکەمان، کۆنگرە بکەنە مەیدانی هەڵسەنگاندنی کار و چالاکی دوو ساڵی داهاتووتان. لەو پێوەندییەدا ئەو ڕاستیە لەبەر چاو بگرن کە ئەرکی ئێوەیە لە کەموکوڕییەکان بەتایبەت کاری تەشکیلاتی بکۆڵنەوە و میکانیزم و ڕێگەچارەی گونجاو بۆ ئەو مەسەلە بدۆزنەوە.

لە کۆتاییدا هیوای سەرکەوتن بۆ کۆنگرەی پێنجەمی ڕێکخراوەکەمان و نەمان و سەرشۆڕی بۆ ڕێژیمی تۆتالیتێر و خوێنمژی کۆماری ئیسلامی ئێران دەخوازین.

بەسپاسەوە

تەشکیلاتی نهێنی یەکیەتیی لاوانی دێموکراتی کوردستانی ئێران لە شاری بۆکان

پەیامی تەشکیلاتی نهێنی حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران لە شاری پیرانشار

سڵاو لە لاوان، خوێندکاران، ئۆپۆزیسیۆنە سیاسییەکان و کۆمەڵایەتییە بەشەرییەکان و خەڵکی ماف ویستی کوردستان

هەروەك ئاگادارن یەکیەتیی لاوانی دێموکراتی کوردستانی ئێران، پێنجەمین کۆنگرەی خۆی بەناوی "ئۆگرانی ڕێبازی قاسملوو" بە سەرکەوتنی هەرچی زیاترەوە بەڕێوە برد و بەدەنگی زۆرینەی بەشداربووانی کۆنگرە کاك دارای ناتق بۆ جارێکی تر وەك سکرتێری گشتی هەڵبژێردرا و ئێمەش وەك ئەندامانی تەشکیلاتی نهێنی حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران بە ناوی خۆمان و سەرجەم لاوانی شاری پیرانشار و دەوروبەری ئەو شارە پیرۆزبایی گەرمی خۆمان ئاراستەی یەکیەتیی لاوانی دێموکراتی کوردستانی ئێران و سەرجەم لاوانی کوردستان و کاك دارا ناتق دەکەین و دەڵێین هەمیشە ڕێبواری ڕێگەی شەهیدانی کوردستانین و جارێکی تر پیرۆز بێ کۆنگرەی پێنجەمی ڕێکخراوەکەتان لە سەرجەم لاوانی کوردستان بەتایبەت لاوانی حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران.

بروخێ ڕێژیمی کۆنەپەرستی کۆماری ئیسلامی ئێران

سەرکەوێ بزوتنەوەی رزگاری خوازی خەڵکی کوردستان بەڕێبەرایەتی (حدکا)

سڵاو لە قازی، قاسملوو و شەرەفکەندی

گرووهی هەواڵی پێشمەرگە (H.P)

"لاوان هیوای دوارۆژی وڵاتن نەمامی دەستی دڵدار و هیوای نەجاتن

لاوان وەدی هێنەری ئاواتی شەهیدانن سەربەخۆیی کوردستان بەسەر و ماڵ کڕیارن

لاوان لانادەن لە ڕێبازی قاسملوو هەر دەڵێن بژی دێموکرات و کوردستان بێ سێ و دوو"

پەیامی لاوانی شاری نەغەدە بۆ پێنجەمین کۆنگرەی یەکیەتیی لاوانی دێموکراتی کوردستانی ئێران

ڕۆڵە چاو نەترسەکانی گەلی کورد!

تێکۆشەرانی ریزەکانی یەکیەتیی لاوانی دێموکراتی کوردستانی ئێران!

سلاوو رێز

بە ناوی لاوانی شاری نەغەدەوە بە خێرهاتنو پیرۆزبایی گەرم ئاراستەی بەشداربووانی کۆنگرەی پێنجەمی یەکیەتیی لاوانی دێموکراتی کوردستانی ئێران دەکەینو هیوای سەرکەوتنو سەرفرازیتان بۆ بە ئاوات دەخوازین.

بەرێزان!

جێگای خۆشحاڵییە کە لە ساڵی 1379 هەتاوی بەم لاوە کۆنگرەکانی یەکیەتیی لاوان لە کاتو زەمانی دیاریکراوی خۆی دا سەرکەوتووانە بە ئەنجام دەگات. بەرێوەچوونی پێنجەمین کۆنگرەی یەکیەتیی لاوان لەو کاتو قۆناخە هەستیارەدا کە بزووتنەوەی لاوانی ئێران بە گشتیو کوردستان بە تایبەتی، رەنگو بۆنێکی تازەی گرتووەو رۆژ لە دوای رۆژ پایەکانی ئیستبدادی رێژیمی ئاخوندی ناسکترو باریکتر دەبێتەوەو هەروەها فشارو بەربەستەکانی نێونەتەوەیی بۆ سەر حکوومەتی کۆدتا زیاترو زیاتر برەو دەستێنێو ماهییەتی رێژیم بە روونی بۆ جیهانیان ئاشکرا دەبێ، لە لایەکی دیکەوە دەزگاکانی راگەیاندنو هێڵەکانی ئینترنێت سات بە ساتی ئالۆزییەکانی ئێران بە گوێی جیهانیان دا دەچرپێننو دونیا ئاگای لێیە کە حکوومەت چۆن لاوانی ئازادیخوازو رۆڵە فیداکارەکانی ئێران بە هەر بیانووو ساتو سەودایەك لە ناو دەباو رەوانەی زیندانەکانیان دەکاو حوکمی ئیعدامیان بە سەر دادەبرێ، ئاواتەخوازین کۆنگرەی ئەمجارە تەوەرەی سەرەکی خۆی لە سەر بنەمای ئەو شەپۆلە نوێیە رێك بخاتو بە دڵێکی ئاواڵەو سینگێکی فراوانەوە لایەنگری لە لاوانی بێدەرەتان بکاتو هەوڵدان بۆ هەرچی زیاتر لە قاودانی ماهییەتی رێژیمی کۆنەپەرستی کۆماری ئیسلامی بکاتە سەرلەوحەی کارەکانی خۆی. هەر وەك لە پێشووش دا سەلماندووتانە پشتیوانی

راستەقینەی لاوانی کوردستانی ئێرانن هیواداریین ئەمجارەش بە گرو تینێکی تایبەتەوەو بە هەڵسەنگاندنو وردبوونەوەی مەسئولانە لە بابەتەکانی کۆنگرە هەڵوێستی شیاوو گونجاوتان بۆ بگیرێ. جارێکی دیکەش داوای سەرکەوتن بۆ کۆنگرە دەکەین.
سەرکەوێ خەباتی رەوای گەلی کورد لە کوردستانی ئێران
بژی لاوانی خۆراگری زیندانی سیاسی
بەرزو پیرۆز بێ یادی شەهیدانی یەکیەتیی لاوانی دێموکراتی کوردستانی ئێرانو سەرجەم شەهیدانی ریگای ئازادیو دێموکراسی.

لاوانی نەغەدە
27ی پووشپەڕی 1388ی هەتاوی

پەیامی دوو ئەندامی تەشکیلاتی نهێنی یەکیەتیی لاوانی دێموکرات لە شاری ورمێ

ئێمە بە بۆنەی بەڕێوەچون و کۆتایی سەرکەوتووانەی کۆنگرەکەتان پڕبەدڵ پیرۆزبایی لە گشت لاوانی کورد لە کوردستانی ئێران و بەتایبەت لاوانی شۆڕشگێڕ و پێشەنگ دەکەین.
بەڕێزان ئەندامانی بەڕێوەبەری یەکیەتیی لاوانی هەڵبژێردراوی کۆنگرەی پێنجەم و ئەندامانی لاوانی دێموکرات، مزگێنی سەرکەوتنی کۆنگرەکەتان کە یەکێك لە ئەرکەکانی لاوانی شۆڕشگێڕی دێموکراتە لە درێژەی خەباتدا هیوا و هومێدێکی زۆری خستە دڵی لاوانی ئازادیخوازی نەتەوەکەمان کە تینووی ئازادی و ژیانێکی سەردەمیانەن. هەروەك بە درێژایی مێژوو لاوانی شۆڕشگێڕ و پێشکەوتنخواز لە ریزی یەکیەتیی لاوانی دێموکرات دا سەلماندوویانە کە پێشەنگی خەباتی مافخوازی لاوانی نەتەوەکەمانن. هیوادارین کە لە داهاتوودا ئێوە شان بدەنە بەر ئەرکە قورسەکەتان تا سەرکەوتن. لاوانێك کە لەژێر سێبەری حکومەتی کۆماری کوردستان دا و بە پێشەنگی لاوانی ئەو سەردەمە وەك دکتۆر قاسملوو بەردی بناغەی ئەو ڕێکخراوەیان دامەزراند، ڕۆحیان بە درێژەپێدانی ئێوە بە خەبات شاد دەبێ و لاوانی وڵاتەکەشمان لەم سەردەمەدا چاوی هیوایان بڕیوەتە خەباتی ئێوە. بۆیە لە کۆتایی دا هیوادارین لە ئەرکە پیرۆزەکانتان دا سەرکەوتوو بن و دیسان پیرۆز بێ سەرکەوتنی پێنجەمین کۆنگرەتان.

دالآنپەر 48 و پاشوو 55 لە ورمێ

لیستی ناوی ڕێکخراوەکانی ڕۆژئاوایی کە پەیامیان ئاراستەی کۆنگرەی پێنجەمی یەکیەتیی لاوانی دێموکراتی کوردستانی ئێران کردووە:

- Yaretz youth of Israel.

- Sweden's social democratic youth union.

- Denmark's social democratic youth union.

- Norway's workers youth union.

- Sweden's social democratic youth union.

- Norway's workers youth union.

- Lebanon's freedom youth.

- Secretary General of the International Union of Socialist Youth.

بەیاننامەی کۆتایی هاتنی سەرکەوتووانەی پێنجەمین کۆنگرەی یەکیەتیی لاوانی دێموکراتی کوردستانی ئێران، "کۆنگرەی ئۆگرانی ڕێبازی قاسملوو"

هاونیشتمانە بەڕێزەکان!

خەڵکی خەباتگێڕی کوردستان!

لاوانی وشیارو شۆڕشگێڕ!

بە خوشحاڵیەوە رادەگەیەنین کە کۆنگرەی 5ی یەکیەتیی لاوانی دێموکراتی کوردستانی ئێران، "کۆنگرەی ئۆگرانی ڕێبازی قاسملوو"، رۆژی 1ی گەلاوێژی 1388ی هەتاوی دەستی بەکار کردو شەوی 3 لەسەر 4ی گەلاوێژی 1388ی هەتاوی سەرکەوتووانە کۆتایی بە کارەکانی هێنا.

لە برگەی یەکەمی کاری کۆنگرەدا پاش ئەوەی بەشدارانی کۆنگرە، بە تێکڕای دەنگ کۆنگرەیان بە مەشرووع زانی، راپۆرتی سیاسی ـ کۆمەڵایەتیی پێشنیاریی کۆمیتەی بەڕێوەبەریی گشتیی هەڵبژێردراوی کۆنگرەی 4، کە لەودا دوایین ئاڵوگۆڕە نێوخۆیی، ناوچەیی و نێونەتەوەیی‌یەکان و باندۆریان لەسەر خواستو داخوازیی لاوان وەك زۆرینەی حەشیمەتی ئێران بەگشتیو کوردستان بەتایبەتی هێنایە بەرباس و لێدوان و پاش چەندین جەلەسە کاری بەردەوام، لەسەر راپۆرتی سیاسی ـ کۆمەڵایەتی، کۆنگرە وێڕای تاوتوێکردنی ئەو مەسەلانە، راپۆرتی سیاسی ـ کۆمەڵایەتیی پەسند کرد.

لە بەشێکی دیکەی کاری کۆنگرەدا، بەرنامەو پێڕەوی نێوخۆی گەڵاڵەکراوی پێشنیاری خرایە بەر باس و لە چەندین جەلەسەی کاری کۆنگرەدا پاش وەرگرتنی راو تێبینییەکانی بەشدارانی کۆنگرە، لەلایەن کۆنگرەوە بە تێکڕای دەنگ پەسند کراو بوو بە چرای ڕێگای تێکۆشانی یەکیەتیی لاوانی دێمۆکراتی کوردستانی ئێران.

لە بەشێکی دیکەی کاری کۆنگرەدا، داوا لە سەرجەم ئەندامانی کۆنگرە کرا، هەر یەك دەتوانن خۆیان بۆ ڕێبەریی یەکیەتیی لاوان کاندیدا بکەن و پاش کۆنگرە بەرپرسایەتی لە کۆمیتەی بەڕێوەبەریی گشتی دا وەئەستۆ بگرن. لەو بەشەشدا لە هەڵبژاردنێکی ئازادو دێمۆکراتیکدا، ئەندامانی ئەسڵی و جێگری کۆمیتەی بەڕێوەبەریی گشتی هەڵبژێردران.

بەڕێزان!

لاوانی وشیاری کوردستان، هێزی ڕۆنانی کۆمەڵگایەکی پێشکەوتوون

کۆنگرەی 5ی یەکیەتیی لاوان، کۆنگرەی ئۆگرانی ڕێبازی قاسملوو، لە زۆر ڕووەوە باروودۆخی لاوان لە ئێران بەگشتیو کوردستان بەتایبەتی هێنایە بەرباسو زاڵبوونی سیستمی دیکتاتۆریی ویلایەتی فەقیهی لە ئێراندا، بە سەرچاوەی سەرەکی بۆ کێشەو گرفتەکانی بەردەم لاوان زانی.

کۆنگرەی لاوان؛ ئێعدام، دەستبەسەرکردنو بێڕێزی بە لاوان لە لایەن دەسەلاتی زاڵەوە، بە توندی مەحکووم کردو لەو بڕوایەدا بوو کە یەکڕیزیو یەکگرتوویی لە داواکردنی سەرجەم خواستە نەتەوەییو سینفیو مەدەنییەکاندا، زامنی سەرەکیی سەرکەوتنە.

کۆنگرە، دەستبەسەرکردنو گیرانی لاوانی ئازادیخوازی ئێران، بە تایبەت پاش شانۆی هەڵبژاردنی سەرکۆماری، بەتوندیی مەحکووم کردو داوای لە سەرجەم ڕێکخراوەکانی تایبەت بە مافی مرۆڤ کرد بۆ ئازادیی ئەوانو موحاکمەکردنی دەستووردەرانی ئەو سەرکوتە توندوتیژو نامرۆڤانەیە، تێ بکۆشن.

کۆنگرە، مانگرتنی سەراسەریی خەڵکی کوردستانی لە یادی شەهیدکرانی د.قاسملوو و کاک عەبدوڵڵا قادریئازەردا بەرز نرخاندو ئەمەگناسیی خۆی بەرامبەر بە خەڵکی کوردستان ڕاگەیاندو گیرانو دەستبەسەرکردنی لاوانی کوردستانی پاش ئەو حەرەکەتە مەزنە بە توندی مەحکووم کردو داوا لە سەرجەم ڕێکخراوەکانی تایبەت بە مافی مرۆڤ دەکا بۆ ئازادیی ئەوان هەوڵی جیدی بدەن.

کۆنگرە، هەڵبژاردنەکانی سەرۆکایەتیو پارلمانی هەرێمی کوردستانی عێراقی بە دەسکەوتێکی گرنگو دێموکراتیك بۆ خەڵکی ئەم بەشەی کوردستان دەزانێو سەقامگیریو ئارامی لەم بەشەی کوردستاندا بەرز دەنرخێنێ.

لە دوایین بەشی کاری کۆنگرەدا کۆمیتەی بەڕێوەبەریی گشتی، هەڵبژێردراوی کۆنگرەی 5، "کۆنگرەی ئۆگرانی ڕێبازی قاسملوو"، لە یەکەمین کۆبوونەوەی خۆیدا هاوڕێی بەڕێز کاك "دارا ناتق"ی وەك سکرتێری گشتیی یەکیەتیی لاوانی دێموکراتی کوردستانی ئێران هەڵبژارد.

یەکیەتیی لاوانی دێموکراتی کوردستانی ئێران

کۆمیتەی بەڕێوەبەریی گشتی ـ هەڵبژێردراوی کۆنگرەی پێنجەم (4ی گەلاوێژی 1388)

پێنجەمین کۆنگرەی یەکێتی لاوانی دێموکراتی کوردستانی ئێران
کۆنگرەی ئۆگرانی ڕێبازی قاسملوو
لاوانی وشیاری کوردستان، هێزی ڕۆنانی کۆمەڵگایەکی پێشکەوتوون